

Revista studenților editată sub egida Centrului de **C**ercetare

EDUCURIS

Facultatea de Științe Juridice, Sociale și Politice, Universitatea "Dunărea de Jos" Galați

Revista Nr. 1-2009

REVISTA STUDENȚILOR EDITATĂ SUB EGIDA
CENTRULUI DE CERCETARE AL FACULTĂȚII DE
ȘTIINȚE JURIDICE, SOCIALE ȘI POLITICE
UNIVERSITATEA "DUNĂREA DE JOS", GALAȚI

COMITETUL DE REDACȚIE:

Valentin Hahui, Teodora Irimia,
Cătălin Munteanu, Remus Șerban

COLABORATORI:

Alexandra Aftene, Alexandra Apostu, Andreea Băzăr,
Daniel Bleoju, Sergiu Coșoreanu, Corina Ghețu,
Anca Păduraru, Claudiu Ciprian Radu, Mihai Teodor Tanasa.

ÎNDRUMĂTORI NR. 1/2009:

Asist. univ. drd. Nora- Andreea Daghie
Asist. univ. drd. Mădălina Mihăilescu
Asist. univ. Elisabeta Slabu

COORDONATOR:

Lect. univ. dr. Florin Tudor

CONSILIU DE ONOARE

Conf. univ. dr Răducan Oprea - Președinte
Prof. univ. dr. Romeo Victor Ionescu
Conf. univ. dr. Ioan Apostu
Lect. univ. dr. Teodor Gheorghe Arat
Lect. univ. dr. Florin Tudor

Sumar

Consiliere profesională, Cariera de notar public...

Rubrică îngrijită de Teodora Irimia

Burse internaționale de studiu și cercetare...

Rubrică îngrijită de Valentin Hahui

Conferințe și sesiuni de comunicări științifice...

Rubrică îngrijită de Claudiu Ciprian Radu

Lexicon juridic latin...

Rubrică îngrijită de Mihai Teodor Tanasa

Ghidul aplicantului Erasmus...

Rubrică îngrijită de Remus Șerban

Recenzii și apariții editoriale...

Rubrică îngrijită de Cătălin Munteanu

Pedeapsa cu moartea, un act de justiție?...

Autor: Cătălin Munteanu

Organizații criminale mafiote. Mafia italiană- Cosa Nostra...

Autor: Alexandra Apostu

Inflația legislativă- premisa insecurității juridice a cetățeanului...

Autor: Valentin Hahui

Garantarea liberului acces la justiție – eterna reîntoarcere la imposibilitatea tehnică...

Autor: Teodora Irimia

Procusta justiției în sistemul dreptului românesc...

Autor: Cătălin Munteanu

Armonizarea dreptului comercial european în materia societăților comerciale...

Autor: Alexandra Aftene

Ce nu spune Constitutia

Autori: Anca Păduraru, Sergiu Coșoreanu

Prezentare ELSA/European Law Students' Association...

Rubrică îngrijită de Remus Șerban

CONSILIERE PROFESIONALĂ CARIERA DE NOTAR PUBLIC

Rubrica „Consiliere Profesională” își propune să aducă în atenția studenților posibilitățile pe care le au în urma absolvirii Facultății de Științe Juridice, Sociale și Politice. Totodată, prin descrierea fișei postului se dorește a contura cât mai bine avantajele și dezavantajele, a ilustra volumul de muncă, dar și a evidenția statutul unei profesii. Pentru a veni în completarea teoriei și pentru a acorda un plus de încredere studenților, rubrica va conține și un interviu cu un specialist, care, sperăm noi să vă ajute.

Informații generale

Notarul public este o persoană fizică, un liber profesionist, care îndeplinește acte de autoritate publică. Activitatea notarială trebuie să asigure populației, constatarea raporturilor juridice civile sau comerciale nelitigioase, precum și exercițiul drepturilor și ocrotirea intereselor, în conformitate cu legea.

Activitatea notarului public se bazează pe încrederea solicitanților, care se obține dacă notarul public este un consilier convingător și un confident discret al părților, capabil să le explice reglementările legale și să transpună voința lor în termeni juridici.

Funcția de notar public este autonomă ceea ce împiedică orice ingerință în întocmirea actelor notariale și în îndeplinirea procedurilor prevăzute de lege în competența acestuia. Principiul stabilității în funcție este menit să garanteze echitatea și imparțialitatea în decizie a notarilor publici, într-un cuvânt, independența acestora.

Notariatul se dovedește a fi foarte important în zilele noastre. Dinamismul exacerbant al societății, nașterea multor relații sociale, modificarea permanentă a legislației impun reguli cu privire la întocmirea, autentificarea, legalitatea și corectitudinea actelor, contractelor, etc.

În prezent, existența notariatelor este o condiție sine qua non în realizarea actului de justiție, efectele activității lor regăsindu-se în dreptul civil (drepturi reale, succesiuni, dreptul contractelor, dreptul afacerilor, dreptul comercial, etc).

Competența notarilor publici

Apariția profesiei de notar public în România a fost posibilă în condițiile existenței unei societăți democratice și a statului de drept, bazat pe principiile economiei de piață.

În acest context, competența materială și teritorială a notarului public este stabilită prin legea de organizare a activității notariale.

Competența teritorială

Competența teritorială a notarilor publici este determinată de circumscripția judecătorească unde funcționează birourile notariale. Actele notariale se îndeplinesc la sediul biroului notarial; în limitele circumscripției sale teritoriale, notarul public poate încheia acte notariale și în afara biroului notarial, dacă există un număr mai mare de persoane interesate sau solicitantul este împiedicat să se prezinte. În cazul în care în circumscripția judecătorească funcționează mai multe birouri notariale, competența teritorială a fiecăruia se întinde pe toată circumscripția. În Municipiul București, competența teritorială a birourilor notarilor publici se întinde pe tot cuprinsul acestuia.

Competența materială

În principiu, competența materială este generală, orice notar public putând să îndeplinească orice act notarial cu excepția acelor pentru care există o competență teritorială specială.

Notarul public are competența materială să îndeplinească următoarele acte: redactarea înscrisurilor cu conținut juridic, la solicitarea părților; autentificarea înscrisurilor redactate de notarul public, de solicitant sau de avocat; procedura succesorală notarială; certificarea unor fapte, în cazurile prevăzute de lege; legalizarea semnăturilor de pe înscrisuri, a specimenelor de semnătură, precum și a sigiliilor; darea de dată certă înscrisurilor prezentate de părți; primirea în depozit a înscrisurilor și documentelor prezentate de părți; actele de protest al cambiilor, al biletelor de ordin și al cecurilor; legalizarea copiilor de pe înscrisuri; efectuarea și legalizarea traducerilor; eliberarea de duplicate de pe actele notariale pe care le-a întocmit notarul; orice alte operațiuni prevăzute de lege.

Statutul profesiei de notar public:

notarul public este investit să îndeplinească un serviciu de interes public; notarul îndeplinește acte de autoritate publică având forța probantă prevăzută de lege, sub condiția aplicării sigiliului și semnăturii acestuia; notarul public poate fi considerat un spe-

cialist în probleme de drept civil, comercial și al familiei;

Condițiile pentru a fi notar public sunt: să aibă numai cetățenia română, domiciliul în România și să aibă capacitatea de exercițiu al drepturilor civile; să fie licențiat în drept; să nu aibă antecedente penale; să se bucure de o bună reputație; să fie apt din punct de vedere medical pentru exercitarea funcției; să fi îndeplinit doi ani funcția de notar stagiar și să fi promovat examenul de notar public sau să fi exercitat timp de cinci ani funcția de judecător, procuror, avocat sau o altă funcție de specialitate juridică și d să dovedească cunoștințele necesare funcției de notar public.

Notarul public are dreptul la onorariu iar calitatea de notar public încetează la cerere, prin pensionare, prin desființarea biroului de notar public, în cazul constatării incapacității de muncă, urmată de neexercitarea, fără justificare, de titularul acestuia a profesiei în condițiile legii; prin excluderea din profesie pentru abateri disciplinare, în cazul văditei sale incapacități profesionale, constatată în urma unor inspecții repetate; pentru săvârșirea unei infracțiuni grave sau care aduce atingere prestigiului profesiei, în cazul condamnării definitive.

Legislație notarială

1. Legea notarilor publici și a activității notariale, nr.36/1995; Legea nr.36/12 mai 1995, privind legea **notarilor publici** și a activității **notariale**, publicată în Monitorul Oficial nr.92/16 mai 1995* modificată prin legea nr.267/2003 pentru completarea art. 3 din Ordonanța Guvernului nr. 24/1992

2. Regulament de punere în aplicare a legii **notarilor publici** și a activității **notariale** nr.36/1995, aprobat prin Ordinul Ministrului Justiției nr.710/C/1995, publicat în Monitorul Oficial nr. 176/8 august 1995 modificat prin OMJ nr. 1410/C1996, publicat în Monitorul Oficial nr. 25/15 februarie 1

3. Cod deontologic al Notarilor Publici din România, adoptat la cel de al III-lea Congres al Uniunii Naționale a Notarilor Publici din România, 2001

Alături de informațiile generale despre ce presupune cariera de notar, suntem onorați să vă oferim un interviu tematic cu domnul asist. univ. drd. Schin George Cristian, Notar Public din Camera Notarilor Publici Galați.

1. De ce ați ales o carieră în domeniul notarial?
Este, din punctul meu de vedere, una din

profesiile care îți oferă cele mai mari satisfacții, atât morale cât și materiale, o profesie nobilă care se bazează pe încrederea solicitanților, care se obține dacă notarul public este un consilier convingător și un confident discret al părților, capabil să explice reglementările legale și să transpună voința acestora în termeni juridici.

2. Care sunt pașii pe care trebuie să-i urmeze un proaspăt absolvent de drept pentru a deveni notar?

În legislația actuală se cunosc 2 moduri de accedere în profesia de notar. Prima modalitate și cea care interesează proaspeții absolvenți de drept este stagiul.

Poate fi notar stagiar cel care îndeplinește următoarele condiții: are cetățenie română și domiciliul în România; are capacitate de exercițiu al drepturilor civile; este licențiat în drept – științe juridice; nu are antecedente penale; se bucură de bună reputație; cunoaște limba română.

Alte cerințe obligatorii sunt: să fie apt din punct de vedere medical pentru exercitarea funcției; să fie angajat într-un birou de notar public; să se afle în perioada de stagiu până la promovarea examenului de notar public; să aibă mai puțin de 5 ani vechime într-o funcție de specialitate juridică.

Calitatea de notar stagiar se dobândește în condițiile Regulamentului cadru aprobat de Consiliul Uniunii Naționale a Notarilor Publici din România.

Stagiul reprezintă perioada premergătoare dobândirii calității de notar public și are drept scop pregătirea profesională a notarului la începutul exercitării profesiei.

A doua modalitate privește situația în care solicitantul la funcția de notar public îndeplinește condițiile menționate mai sus și a exercitat timp de 5 ani funcția de judecător, procuror, avocat sau o altă funcție de specialitate juridică și dovedește cunoștințele necesare funcției de notar.

Verificarea cunoștințelor se face prin examen, care în cazul în care numărul candidaților pentru un loc este mai mare, îmbracă forma concursului.

Concursul se organizează pentru locurile rămase vacante după ocuparea locurilor de către notarii stagiați.

3. Care sunt calitățile necesare pentru această

profesie?

Notarul public va trebui să dovedească în întreaga sa activitate un caracter integru, precum și un acut simț al echității.

Conștiința notarului trebuie să fie prezentă întotdeauna în cadrul legal a lucrului bine făcut și cu totul refractară actelor și practicilor lezionare de orice fel.

Întreaga conduită a notarului public trebuie să fie un exemplu de cinste și omenie pentru semenii.

Curajul, cumpătarea, altruismul și justiția sunt virtuți cardinale pentru exercitarea profesiei de notar public.

4. Cât de importantă este comunicarea cu clienții în această profesie?

Comunicarea cu clienții este deosebit de importantă prin faptul că rolul notarului trebuie să fie de a stabili raporturi reale între părțile contractante ale unui act spre exemplu, a explica acestora din urmă dacă măsura libertății aleasă în acest sens este lezionară și contravine normelor imperative de drept și morală, precum și de a oferi soluțiile de corectare a actelor de voință, în conformitate cu legea.

5. Care sunt avantajele și dezavantajele acestei profesii?

Ca în orice profesie, există avantaje și dezavantaje care se pot descoperi pe parcursul desfășurării acestei activități, acestea neputând fi enumerate pur și simplu.

6. Care este în prezent cererea de notari pe piața forței de muncă?

Numărul notarilor publici și al birourilor notariale din localitățile aflate în circumscripția fiecărei judecătoria și din mun. București se stabilește prin ordin al Ministrului Justiției, la propunerea Consiliului Uniunii Naționale a Notarilor Publici din România.

La formularea propunerilor, Consiliul Uniunii Naționale a Notarilor Publici din România, va avea în vedere propunerile Camerelor Notarilor Publici precum și cerințele rezultate din întinderea teritoriului, numărul locuitorilor, volumul și tipul procedurilor notariale solicitate de public.

7. Cât de bine se adaptează tinerii la cerințele acestei profesii?

Revalorizarea profesiei de notar public se datorează prestigiului pe care notarii l-au dobândit

în perioada ulterioară adoptării Legii nr. 36/1995, dar și a sporirii rolului acestor profesioniști ai dreptului în peisajul atât de spectaculos al economiei libere în expansiune și al unei societăți care prețuiește valorile economiei de piață.

Acest lucru se datorează și faptului că mulți tineri ambițioși au îmbrățișat această profesie.

8. Biroul Dumneavoastră notarial este printre cele mai renumite din acest domeniu. Care este secretul?

În primul rând mulțumesc pentru această apreciere a Dvs. Secretul, dacă vreți să-i spunem așa, constă în pregătirea, integritatea, imparțialitatea și înțelepciunea notarului de a cunoaște acele valori a căror încălcare declanșează litigiul, cât și în arta de a le armoniza, pentru obținerea rezultatului urmărit de părți și ocrotit de lege.

9. Aveți vreun sfat pentru tinerii care doresc să urmeze această carieră?

Sfatul meu pentru tinerii care doresc să accedă în această profesie aflată astăzi într-un proces continuu de reevaluare și care tinde să ocupe unul din avanposturile profesiilor juridice liberale, este acela de a se pregăti în mod continuu pentru a realiza condițiile de înalt profesionalism.

BURSE INTERNAȚIONALE de STUDIU și CERCETARE

Îndrăznește ! Aplică acum !

Prin această rubrică îți vom oferi o alternativă la problemele și piedicile din învățământul românesc, piedici cu care se confruntă studentul care își dorește o carieră de succes. Corupția la nivel macro și micro-structural, plagiatul, mediocritatea, lipsa finanțării, lipsa dorinței de a deveni mai buni, sunt motivele pentru care în ultima perioadă tot mai mulți studenți, masteranzi și doctoranzi își doresc să studieze în străinătate.

Avantajele unei burse de studiu în străinătate sunt: diversitatea specializărilor, condițiile de masă și cazare și experiența multiculturală. Există pe piață o mare diversitate de burse de studiu, cu perioade foarte variate, de la câteva luni până la câțiva ani, cu asigurarea parțială sau integrală a cheltuielilor.

În acest sens, rubrica noastră vă oferă mai multe informații despre bursele disponibile pentru studenții din România. În primul număr al revistei, vom ajunge în capitala vecină, Budapesta.

PROGRAMUL DE BURSE DE STUDII LA UNIVERSITATEA CENTRAL EUROPEANA (CEU) DIN BUDAPESTA

Pentru cine ?

Programul se adresează studenților aflați în ultimul an de studiu sau absolvenților care au obținut diploma de licență în cadrul unei instituții de învățământ superior acreditate.

Ce oferă ?

Universitatea Central Europeană oferă programe de masterat și doctorat pentru anul universitar 2010-2011. Cursurile, cu predare în limba engleză, se vor ține la sediul Universității din Budapesta. Nu există un număr prestabilit de burse

acordate studenților din România. Bursele de studii pot fi integrale sau parțiale și depind de rezultatele procesului de selecție.

Domeniile de studiu sunt: economie, politicile și științele mediului, istorie, politici publice, relații internaționale și studii europene, studii juridice, matematică, studii medievale, naționalism, filosofie, științe politice, sociologie și antropologie socială. Candidații pot opta pentru cel mult două departamente diferite.

Cum aplic ?

Înscrierea se va face la adresa de web <https://online.ceu.hu>, iar dosarul de înscriere va fi completat online și va cuprinde:

1. formularul de înscriere (disponibil pe pagina web a CEU după data de 10 noiembrie 2009) ;
2. două scrisori de recomandare pentru programele de masterat și trei scrisori de recomandare pentru programele de doctorat;
3. curriculum vitae și lista lucrărilor publicate (dacă este cazul);
4. versiunea electronică (scanată) a diplomei de licență sau a adeverinței de student pentru cei în ultimul an de studii (în limba română și engleză);
5. versiunea electronică (scanată) a foii matricole (în limba română și engleză);
6. un eseu/plan de cercetare specific fiecărui departament, pe tema precizată în buletinul de admitere CEU .

O bună cunoaștere a limbii engleze este obligatorie. Candidații care vor trece de etapa de preselecție și nu au un certificat de limba engleză agreat de CEU (vezi buletinul de admitere CEU) vor susține un test de tip TOEFL organizat de către Centrul Educația 2000+ București și Centrul de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală, Cluj în data de 13 martie 2010. În aceeași zi, se vor organiza și celelalte teste departamentale (acolo unde este cazul).

Data limită de înscriere și de trimitere a documentelor: 25 ianuarie 2010.

Pentru mai multe informații accesați site-ul Centrului Educația 2000+, București <http://>

CONFERINȚE ȘI SESIUNI DE COMUNICĂRI ȘTIINȚIFICE

Cunoașterea domeniului dreptului și a operațiunilor cu tematică juridică presupun nu doar înțelegerea materiei de studiu predată în facultățile de drept din țara noastră, ci implică de asemenea participarea studenților la o serie de dezbateri, de discuții în cadrul unor conferințe ce au menirea de a aprofunda cunoștințele dobândite până în acel moment de către student, de a-i îmbogăți studiul juridic prin aceste teme noi ce sunt abordate în cadrul conferințelor de către specialiști în domeniul dreptului, profesori de prestigiu ai școlii juridice românești dar și de către profesori consacrați din străinătate ce supun conversației modelele din statele lor de origine.

Conferințele în orice domeniu și cu atât mai mult cele din ramura dreptului unde sunt imperative o dicție bună, cunoștințe temeinice și vocabular științific dau posibilitatea studentului de a observa cum se desfășoară un eveniment științific bine organizat, cum poate deveni un jurist de seamă dar totodată, conferințele sunt și o oportunitate pentru tânărul student de a cunoaște noi persoane, de a lega prietenii dezvoltându-și astfel cercul de cunoștințe, având desigur efecte benefice asupra dezvoltării ulterioare a individului. Studenții care au participat anii trecuți la diverse conferințe de drept, au mărturisit că acestea au fost prilejuri de a vizita orașe, locuri noi, de a compara sistemele de predare a științelor juridice în cadrul diferitelor facultăți de specialitate din România, de a schimba opinii și sfaturi. În același timp, prin interesul arătat prin participarea la conferințele științifice și alte proiecte în cadrul facultății, studenții au apreciat că toate manifestările științifice le pot fi utile și ulterior la intrarea în sistemul juridic după încheierea studiilor, fiind necesare și binevenite în completarea CV-ului.

Pentru a stârni interesul studenților doritori de a participa la conferințele științifice, considerăm de datoria noastră să expunem câteva teme, condiții, activități corespunzătoare unui eveniment de amploarea unei conferințe și, în general, modul specific de desfășurare a acestor activități. Vom evidenția exemple de conferințe ce s-au desfășurat în 2009, precizând câteva informații de importanță:

O primă conferință consacrată în 2009 a avut loc în Cluj-Napoca pe data de 28 februarie. „Facultatea de Drept din cadrul Universității Babeș-Bolyai (UBB) a organizat o conferință germano-română de drept penal la care au participat profesori și specialiști de la Asociația Româno-Germană a Juriștilor, Fundația Konrad Adenauer și din cadrul facultății clujene. Specialiștii au susținut dezbateri precum „Dreptul penal ca mijloc de combatere a corupției”, „Imunitatea parlamentară”, „Proiectul Noului Cod penal al României” și „Proiectul noului cod de procedură penală”. Printre participanți s-au numărat Stefania Ricarda Roos, directorul Programului Statul de Drept Europa de Sud-Est al Fundației Konrad Adenauer, Jean Pierre Rollin, consulul general al Republicii Federale Germane la Sibiu, Helmut Sazteger de la Universitatea din Munchen, rectorul UBB, Andrei Marga, și alții”¹.

„În perioada 27-28 martie 2009, Universitatea „Constantin Brâncuși” din Târgu-Jiu a fost gazda conferinței științifice internaționale „The Role and the Place of Law in a Knowledge Based Society”, conferință organizată de Facultatea de Științe Juridice din cadrul Universității Constantin Brâncuși din Târgu-Jiu și Facultatea de Drept a Universității Masaryk din Brno, Republica Cehă. Lucrările conferinței s-au desfășurat pe 4 secțiuni, la sediul Facultății de Științe Juridice și sediul Facultății de Litere și Științe Sociale. La această conferință au participat în calitate de reprezentanți ai Penitenciarului Târgu-Jiu: comisar de penitenciare Lucia Prunariu, împuternicit director adjunct Serviciul de Educație și Asistență Psihosocială și purtătorul de cuvânt subinspector de penitenciare Simona Dumitriu. Vineri 27.03.2009 a fost prezentată lucrarea susținută de comisar de penitenciare Lucia Prunariu intitulată

„Demersuri educative și formative ce se realizează în penitenciare și aportul factorilor comunitari în informarea, prevenția, și formarea profesională a persoanelor private de libertate”. Lucrarea a constituit a doua parte a dizertației „L’conomie de la connaissance et de la crise” susținută de domnul Jacques Antoine Forcioli, președinte al Asociației Ad-Hoc Mediteranee, partener în cadrul unui proiect cu finanțare europeană al Penitenciarului Târgu-Jiu, proiect depus în luna decembrie 2008. Dizertația reprezentantului penitenciarului a pus accentul pe rolul activ al penitenciarului în implicarea persoanelor private de libertate în activități de cunoaștere, educație,

informare, prevenție, calificare și reconversie profesională, activitățile realizate în penitenciare cu sprijinul partenerilor sociali, apelul către societate și factorii legislativi care ar trebui să găsească modalități de susținere și acțiune prin integrarea în muncă pentru resocializarea și reintegrarea în societate și familie a persoanelor după eliberarea din penitenciar”².

„Facultatea de Drept „Simion Bărnuțiu”, împreună cu Uniunea Internațională a Executorilor Judecătorești și a Ofițerilor Judiciari și Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești a organizat în perioada 13-15 mai o conferință internațională cu tema „Europa Judiciară-10 ani după Tampere”. La eveniment au participat peste 60 de personalități din străinătate, care reprezintă Uniunea Internațională a Executorilor Judecătorești, organizațiile profesionale din statele membre ale U.E., dar și reprezentanți ai mediilor academice din țări ca Argentina, Rusia, Coasta de Fildeș și Tunisia. S-a remarcat prezența la Sibiu a lui Jacques Isnard, președintele Uniunii Internaționale a Executorilor Judecătorești și Ofițerilor Judiciari și a lui Jerome Carriat, Administratorul șef al Departamentului pentru Afaceri Civile din cadrul Comisiei Europene, înalt reprezentant al Comisiei Europene. Vicepreședintele Comisiei Europene, Jacques Barrot, a transmis un mesaj video participanților la conferință. Evenimentul a venit la câteva zile după ce Facultatea de Drept din Sibiu a organizat conferința aniversară dedicată împlinirii, la 5 mai, a 60 de ani de la semnarea Tratatului de la Londra de constituire a Consiliului Europei, de către 10 state europene”³.

Prin aceste exemple de conferințe care au avut loc în țara noastră în 2009, putem lesne observa multitudinea de teme cuprinse în cadrul evenimentelor menționate dar și prestigiul invitaților, activitățile specifice și alte detalii relevante pentru știința juridică astfel încât putem considera că prin participarea la conferințe dobândim noi valori în domeniul dreptului și administrației publice ascultând opiniile unor specialiști în științe juridice și administrative care fără îndoială ne pot furniza niște informații prețioase referitoare la viitoarea noastră carieră juridică.

Claudiu-Ciprian RADU

Note de subsol:

www.Citynews.ro, 26 februarie 2009.
www.ZiarulGorjului.ro, 30 martie 2009.
www.sibiul.ro, 11 mai 2009.

LEXICON JURIDIC LATIN

Argumentum

Lexiconul se prezintă ca un instrument de lucru auxiliar, constituirea lui venind în întâmpinarea tuturor celor interesați de o completă cunoaștere a limbajului juridic latin. Acesta nu reprezintă doar un dicționar, el este o sumă de maxime, cugetări, adagii, reflecții, expresii latine, înglobând în esența lor bogata experiență de viață a poporului roman. Fără doar și poate toate acestea sunt adevărate comori de înțelepciune romană, dezvăluind amănuntele și avatarurile vieții juridice romane. Se simte așadar nevoia interpretării în limba română a celor mai însemnate astfel de expresii, cugetări latine spre înțelegerea sensului sintagmelor.

Sperăm că prin prezentarea acestor expresii interesul dumneavoastră pentru limba latină și pentru acest edificiu minunat, dreptul roman, să sporească.

Pe lângă îndemnul nostru pentru cunoașterea universului juridic se întrevede utilitatea practică a acestui lexicon, constând în îmbogățirea limbajului juridic și nu numai.

Aceste maxime, sub forma unor expresii, au fost aranjate, pentru un acces cât mai facil, în ordine alfabetică.

În numărul acesta avem în vedere sintagmele juridice latine ce debutează cu litera A.

Asigurați-vă că veți urmări și celelalte numere ale revistei noastre pentru a vă completa colecția de expresii juridice.

Vadite nobiscum !

A contrario: prin opoziție. Folosită și formula **per a contrario**

A fortiori/fortiore: cu atât mai mult

A majore ad minus: de la mai mult la mai puțin. Dacă legea permite mai mult, ea permite și mai puțin

A minima: prea puțin. Răspunsul procurorului la primirea de către inculpat a unei pedepse prea mici

A minore ad maius: de la mai puțin la mai mult. Dacă legea oprește mai puțin oprește implicit și mai mult

A novo: din nou. Proces trimis a novo în instanță

A pari: la fel. La situații identice să se pronunțe soluții identice

A posteriori: din experiență. Multe lucruri se învață a posteriori

Ab abusu ad usum non valet consequentia: de la abuz la uz nu este valabilă consecința

Ab antiquo: de demult, din vechime. Evenimentul este ab antiquo

Ab initio: de la început

Ab intestat: fără testament

Ab initio invalidum non confirmatur dintino temporis Lapsu/ confirmatur continuo temporis actu: ceea ce de la început este nevalabil nu poate fi validat prin trecerea unui timp îndelungat.

Ab initio valida postea contingentia non infirmatur: ceea ce este valid de la început, nu este infirmat prin cele întâmplate mai târziu.

Ab Iove Principium: să se înceapă de la Jupiter, să se înceapă cu ce este mai important

Absentem accipere debemus qui non est in Locum/loco in quo petitur: se consideră ca absent acel ce nu se găsește la locul unde prezența sa este cerută

Absurdus et vanus metus non prodest: o temere absurdă și fără temei nu folosește

Abundans cautela non nocet: excesul de precauție/cauțiune nu este dăunător

Abusus non tollit usum: abuzul nu-ți ridică dreptul de a te folosi sau abuzul nu împiedică uzul. Teama de a săvârși un abuz de drept nu poate opri pe nimeni de la exercitarea aceluși drept

Acceptilatio: modul de stingere al obligațiilor create prin stipulație, constând într-o formalitate, simetric opusă celei prin care obligația a luat naștere

Accesorium regulatur secundum principale: accesoriul trebuie să fie cărmuit de aceleași legi ca și principalul.

Accesorium sequitur principale: accesoriul urmează principalul

Accipere quam facere praestat in juriam: este mai bine să accepți o nedreptate, decât să o faci

Acta publica probant se ipsa: actele oficiale au valoare prin ele însele.

Actio: acțiune juridică

Actio certae creditae pecuniae: acțiune pentru o sumă determinată de bani dați cu împrumut

Actio communi dividundo: acțiune pentru divizarea bunului comun

Actio conducti: acțiune privind închirierea

Actio damni: acțiune pentru o pagubă pricinuită

Actio de in rem verso: acțiune privind transformarea (banilor) într-un bun material

Actio empti: acțiune pentru lucrul cumpărat, acordată cumpărătorului când acesta constată că a fost înșelat de vânzător

Actio familiae herciscundae: acțiune pentru ieșirea din indiviziune a membrilor familiei

Actio in personam: acțiune contra persoanei

Actio in rem: acțiune reală, îndreptată asupra unui lucru

Actio locati: acțiune privind arendarea

Actio non datur cui nihil interest: nu se acordă o acțiune (în judecată) celui care nu are nici un interes

Actio redhibitoria: acțiune pentru rezoluțiunea vânzării, introdusă atunci când lucrul cumpărat conține vicii de consimțământ

Accessio: adăugirea. Mod de dobândire a proprietății (ex: prin depuneri de aluviuni)

Actiones bonae fidei: acțiuni de bună credință

Actor sequitur forum rei: acțiunea de divorț este personală și trebuie adresată instanței de domiciliu al soților.

Actor sequitur forum rei: reclamantul își va introduce acțiunea în locul unde se află bunul în litigiu

Actore non probante, reus absolvitur: dacă reclamantul nu aduce dovezi, pârâtul este achitat

Actori incumbit onus probandi: reclamantului îi incumbă sarcina de a dovedi

Actoris est probare: este de datoria avocatului să prezinte dovezile

Actum verba contraria non possunt: retractările verbale nu pot infirma declarațiile scrise

Actus interpretandus est potius ut valeat quam pereat: actul trebuie interpretat mai mult ca să rămână valid decât ca să piară

Actus non debent operari ultra intentionem agentos: actele nu trebuie să opereze/producă mai multe efecte decât a intenționat să le dea voința însăși a părților contractante.

Ad audiendum verbum: pentru a asculta cuvântul

Ad dolum quaeritur propositum laedendi: pentru ca să existe dol se cere intenția/hotărârea de a leza pe cineva.

Ad extremum: până la urmă

Ad impossibilia nemo tenetur: nimeni nu poate fi ținut/obligat să execute ceva imposibil

Ad imposibilia nulla est obligatio: pentru imposibil nu există nici o obligație

Ad litem: pentru un proces

Ad literam: cuvânt cu cuvânt. A cita un text ad literam

Ad probationem: pentru a dovedi/ca dovadă

Ad referendum: pentru a relata/a-și spune părerea

Ad rem: la obiect, precis. A răspunde ad rem

Ad stipulatio: stipulație alăturată/garanție. Creditorul principal era ajutat de creditorul accesoriu

Ad substantiam sive ad validitatem: condițiile de substanță sau de validitate

Ad tempus deberi non potest obligatio: obligația nu se stinge prin ajungerea la termen

Ad usum: după obicei

Addicti: atribuiți. Debitorii insolvabili erau atribuiți (predați) creditorilor care îi țineau în închisoare 60 de zile. Dacă nu plăteau, după acest termen erau vânduți străinilor, deoarece la Roma vânzarea cetățenilor romani era interzisă

Adhuc sub iudice lis est: procesul este în curs de judecare

Aditio hereditatis: acceptarea moștenirii

Adoptio imitatur naturam: minor natus non potest maiorem adoptare: adopțiunea imită natura: cel mai mic din naștere nu poate adopta pe unul mai mare

Adoptio minus plena: adopțiunea făcută de cineva care nu este rudă cu adoptatul

Adoptio plena: adopțiunea făcută de un ascendent firesc al adoptatului

Adrogatio puberum et adrogatio impuberum: adopțiunea este luarea sub puterea părintească a unei persoane, care mai înainte nu se găsea sub această putere

Adversus hostes auctoritas esto: romanii numeau barbarii pe toți cei ce nu erau de neamul lor. Străinii nu aveau așadar nici un drept

Advocatus diaboli: avocatul diavolului

Aedificare in aere: a clădi în aer. Raționament fără bază

Aequum est enim ut ojus participavit Lucrum participat et damnum: este drept ca cel care vrea să participe la câștig să sufere și partea sa de pagubă/să fie părtaş și la pagubă.

Aequum est ut fraus in suum auctorem retrocedatur: este drept ca fraudă să se întoarcă împotriva autorului ei

Affectio maritalis: consimțământul marital

Ager publicus: terenul statului/arabil

Agere causam: a pleda un proces

Agere honores: a exercita funcții de magistrat

Agnatio: înrudire civilă

Aide-memoire: document prin care o parte, în cursul unor tratative sau convorbiri, îl înmânează celeilalte părți, cu scopul de a rezuma aspectele juridice și de a arăta punctul de vedere al statului care îl trimite

Alibi: în altă parte. Acuzatul se disculpa dovedind prezența sa în alt loc decât în cel în care s-a petrecut infracțiunea

Alieni iuris: persoană aflată sub autoritatea/puterea altuia

Aliquis non debet esse iudex in propria causa: nimeni nu trebuie să fie judecător în propria sa cauză

Aliud agitur et aliud agi simulatur: una se discută și altceva se pretinde că se discută

Aliud agitur, aliud simulatur vel scribitur: una se face în realitate, altceva se scrie în contract. Fapta nu corespunde gândului ascuns. Contractul simulat (fictiv) nu este contract, deoarece nu are valoare juridică

Aliud est celare, aliud tacere: una e să tănuiești, alta e să taci. Discreția și complicitatea nu se confundă

Adversus hostem aeterna auctoritas: împotriva străinului/dușmanului autoritatea/dreptul este veșnic(ă)

Adversus periculum naturalis ratio permitit se deferendere: rațiunea naturală permite să te aperi contra pericolului

Allegans contraria non audiendus est: nu trebuie ascultat când (se) prezintă dispoziții contrare. Alegerea unui lucru contrar nu este permisă

Alteri stipulari nemo potest: nimeni nu poate stipula pentru altul

Alterius nomine nemo agere potest, nisi pro populo, pro libertate: în numele altuia nimeni nu poate acționa, decât pentru popor, pentru libertate

Amplius promissum est, quam promitti oportuit: s-a promis mai mult decât a fost necesar să se promită

Animus iniurandi: intenția de vătămare

Annum civiliter non ad momenta temporum sed ad dies numeramus: anul civil se numără prin zile, și nu prin momente

Aoguum est ut iraus in suum auctorem retroqueatur: fraudă trebuie să se întoarcă contra aceluia care a comis-o

Apatridia: situația juridică a unei persoane fără cetățenie

Apud bonum iudicem argumenta plus quam testes valent: în fața unui judecător bun, argumentele valorează mai mult decât martorii

Bibliografie:

1. *Dicționar de expresii juridice latine*, Sebastian Rădulețu, Ed. Științifică, București, 1999

2. *Dicționar de expresii juridice latine*, Ștef Felicia, Ed Oscar Print, București, 1995, 1998

3. *Dicționar de maxime, reflecții, expresii latine comentate*, Matei Virgil, Ed. Scripta, București, 1998

4. *Maxime juridice antice*, coordonator dr. Marian Molea, Ed Militară 1982

GHIDUL APLICANTULUI ERASMUS

Despre Erasmus

Erasmus este principalul program pentru educație și formare a tinerilor din Uniunea Europeană și facilitează anual accesul a peste 180,000 de studenți la studii și oferte de muncă în străinătate. Totodată, Erasmus sprijină acțiuni de cooperare între instituțiile de învățământ superior din întreaga Uniune Europeană., Erasmus reprezentând avantaje nu doar pentru studenți, profesori și personalului de afaceri care doresc să predea în străinătate, dar și pentru personalul universitar care dorește să fie instruit poate apela la acest program pentru a-și completa educația.

Programul este numit după umanistul și teologul Desiderius Erasmus din Rotterdam (1465-1536), ale cărui călătorii pentru muncă și studiu l-au purtat în centrele de epoca, de profundă cunoaștere, inclusiv la Paris, Leuven și Cambridge. Donându-și averea la Universitatea din Basel, el a devenit un pionier al burselor de mobilitate care acum îi poartă numele. Programul Erasmus cuprinde locuri de o mare importanță pentru promovarea mobilității și a perspectivelor de carieră prin învățare.

Studiile arată că o perioadă petrecută în străinătate, ajută studenții nu doar în a se dezvolta în domeniul academic, ci, de asemenea, în achiziționarea de competențe interculturale și în dobândirea încrederii în sine bine fundamentată. Schimburile de personal au efecte benefice similare, atât pentru persoanele participante, precum și pentru instituțiile de acasă și instituțiile gazdă. Un alt avantaj al programului este că sprijină instituțiile de învățământ superior să lucreze împreună prin programe intensive, rețele și proiecte multilaterale.

La momentul de față, aproximativ 90% din universitățile europene au luat parte la programul Erasmus și 2 milioane de studenți au participat la acesta. Bugetul anual este de peste 440 milioane €, deoarece participă peste 4.000 de instituții de învățământ superior din 31 de țări; Erasmus este încă în curs de extindere.

Obiectivele și acțiunile

Erasmus a devenit principalul instrument în modernizarea învățământului superior din Europa și a inspirat stabilirea Procesului de la Bologna. Obiectivul general al programului este de a crea un cadru european al învățământului superior și de a

promova inovarea educațională și științifică în întreaga Europă.

Erasmus a devenit parte a Programului UE de învățare pe tot parcursul anului 2007 și s-a extins pentru a acoperi noi domenii, cum ar fi plasarea studenților în întreprinderi (transferate de la programul Leonardo da Vinci), programe de formare a personalului de predare și pentru personalul de întreprindere și logistică. Programul Erasmus urmărește să extindă acțiunile de mobilitate și mai mult în următorii ani, cu obiectivul de 3 milioane de studenți Erasmus până în anul 2012.

Instituțiile de învățământ superior care doresc să participe la acțiunile Erasmus trebuie să aibă o Cartă Universitară Erasmus. Carta are drept scop de a garanta un nivel ridicat de calitate în mobilitate și cooperare prin stabilirea principiilor fundamentale pentru toate acțiunile Erasmus pe care instituțiile participante trebuie să le urmeze.

Comisia Europeană este responsabilă pentru punerea în aplicare a programului Erasmus și își coordonează diferitele sale acțiuni Direcția Generală pentru Educație și Cultură. Așa-numitele "acțiuni descentralizate" în ceea ce privește mobilitatea individuală sunt conduse de către agențiile naționale din 31 de țări participante. Acțiunile centralizate, cum ar fi rețelele, proiectele multilaterale și atribuirea Cartei Universitare Erasmus sunt gestionate de către Agenția Executivă pentru Educație, Audiovizual și Cultură, cu sediul la Bruxelles.

INTERVIU CU ANDREEA BĂZĂR, PARTICIPANTĂ ERASMUS

1. Cum ai aflat de programul Erasmus ?

Despre programul Erasmus am aflat în perioada liceului fiind în căutarea unor posibilități de realizare a studiilor în Europa. Căutam, de fapt, să ies din traseul tipic: liceu-facultate-angajare.

2. Ce te-a determinat să participi în programul Erasmus ?

Programul Erasmus promite mult în ceea ce privește experiența academică și socială. A fost, de fapt, îmbinarea perfectă între ceea ce imi doream ca student: să studiez într-o universitate din Europa și cu atât mai mult în Franța și să cunosc oameni din culturi diferite. Am fost în căutarea unei experiențe pe care până la urmă am și găsit-o.

3. Ce crezi că te-a departajat față de alți candidați pentru acest program din universitatea ta ? Trecând peste mijloacele deja cunoscute, folosite pentru departajarea candidaților, medii și examenul de limbă, cred că elementul cel mai important este inițiativa și încrederea în sine că vei reuși. De fapt, îți trebuie mult curaj să pleci într-o țară străină și apoi totul vine de la sine pentru că ești angrenat în sistem și singurul drum este înainte.

4. Cât de dificilă ți s-a părut procedura de aplicare ?

Procedura de aplicare este îndeajuns de greoaie încât să te pregătească pentru ce urmează. De fapt, ea constituie una din probe. Dacă treci peste formulare, traduceri, legalizări, e-mailuri, etc. ești pregătit pentru birocrația prin care vei trece și în țara gazdă. Este ca un antrenament pentru ce urmează să întâmpini "dincolo".

5. Care a fost prima impresie ?

După ce m-am văzut „în interior”, ca viitor student Erasmus m-am simțit încadrată într-o categorie specială de studenți ce vor fi primiți cu brațele deschise și ținute în aceleași brațe. Asta nu înseamnă că nu a fost așa... în mare parte... dar am aflat și ce înseamnă „Dumnezeu îți dă, dar nu îți bagă în traistă”.

6. De ce ai ales Franța ?

Pentru mine Franța a fost o alegere evidentă. Nu aș fi ezitat între Franța și oricare alt stat al lumii. Există mai multe motive pentru asta. Unele strict personale și altele profesionale. Unul dintre cele personale îl constituie dorința de a cunoaște cultura franceză dar nu ca simplu turist. Apoi îmbunătățirea limbii franceze pe care o studiez din clasele primare, lucru pe care l-am și reușit. Un alt motiv l-a constituit și dorința de a fi pe cont propriu sau cum spunem acum de a fi „independentă”. Franța a fost liantul perfect între dorințele personale și aspirațiile profesionale. Plecând de la faptul că dreptul francez constituie rădăcina dreptului român și până la faptul că plecam să studiez Dreptul într-o țară „cu tradiție”.

7. Cum diferă sistemul de învățământ francez de cel românesc ?

Sistemul francez tinde strict spre dezvoltarea individuală și promovează studiul individual. În modul acesta selecția studenților se realizează natural încă din timpul facultății. Informația nu este dată studenților decât în stare brută, la un nivel de bază, fiind astfel nevoiți să studieze bibliografia (foarte numeroasă). În sistemul românesc volumul de informație comunicat la cursuri este foarte mare ceea

ce creează impresia de „îndeajuns”. O altă diferență se conturează și la nivel material sau tehnic: biblioteci, săli, amfiteatre, cămine etc.

8. Cum te-ai acomodat mediului social și imaginii generale a românilor ?

Ar fi exagerat să spun că imaginea românilor în exterior m-a afectat considerabil în experiența Erasmus dar a fost presărată cu „reacții” diferite din partea oamenilor și nu întotdeauna pozitive. Însă cel mai important este ca personal să treci peste handicapul cu care pleci și să demonstrezi că este vorba despre excepții și nu despre regulă și că românii sunt cu adevărat capabili.

Cu Erasmus am cunoscut oameni din toată Europa și am pornit toți pe picior de egalitate cel puțin la nivel intelectual, pentru că diferența financiară se face de cele mai multe ori simțită. Oricum reușita nu ține de nivelul financiar sau de naționalitatea fiecăruia ci de a face din acest program un plus în experiența și nu un minus.

9. Recomanzi Franța, respectiv instituția la care ai făcut programul ca pe o destinație valoroasă în formarea profesională a unui tânăr ?

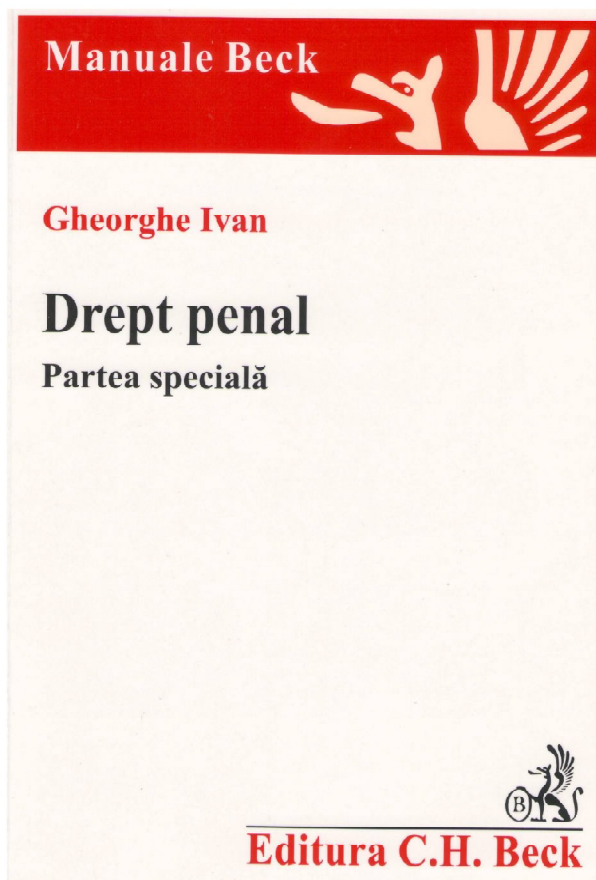
Fără să ezit aș recomanda Franța și programul Erasmus pentru că numai așa ai posibilitatea să vezi alternativa și să îți construiești în funcție de asta viitorul. Poți alege cariera în afara granițelor României sau poți descoperi că sunt domenii în România neexploatate și de viitor pentru că inevitabil ne vom alinia și noi celorlalte state europene la un moment dat. Erasmus reprezintă un exercițiu de viață, deși sună un pic exagerat, dar te schimbă ca om și te formează.

10. Dacă ai putea aplica iarăși, unde ai dori să aplici ?

Aș aplica tot în Franța dar cu siguranță într-un oraș mare precum Paris sau Lyon. Orașul în care am fost plecată cu Erasmus a fost un oraș cu o mărime medie dar a fost potrivit pentru o experiență de acest tip pentru că în altă situație trecerea de la un oraș de provincie din România la o capitală europeană de nivelul Parisului ar fi fost copleșitoare. Aș alege tot Franța pentru că limba vorbită este limba pe care aș folosi-o cu plăcere în cariera juridică și pentru că experiența de acolo mă determină să îmi doresc să mă întorc.

RECENZII SI APARIȚII EDITORIALE

Nu cu mult timp în urmă, de sub tiparele uneia dintre cele mai importante edituri de carte juridică de la noi din țară, a apărut o noua creație a domnului procuror, Gheorghe Ivan, în materia dreptului penal. În paginile acesteia se regăsesc atât vasta experiență pe care autorul o are în cariera de procuror, cât și o exprimare clară menită să faciliteze înțelegerea diferitelor instituții juridice cuprinse în Partea Specială a Dreptului Penal.

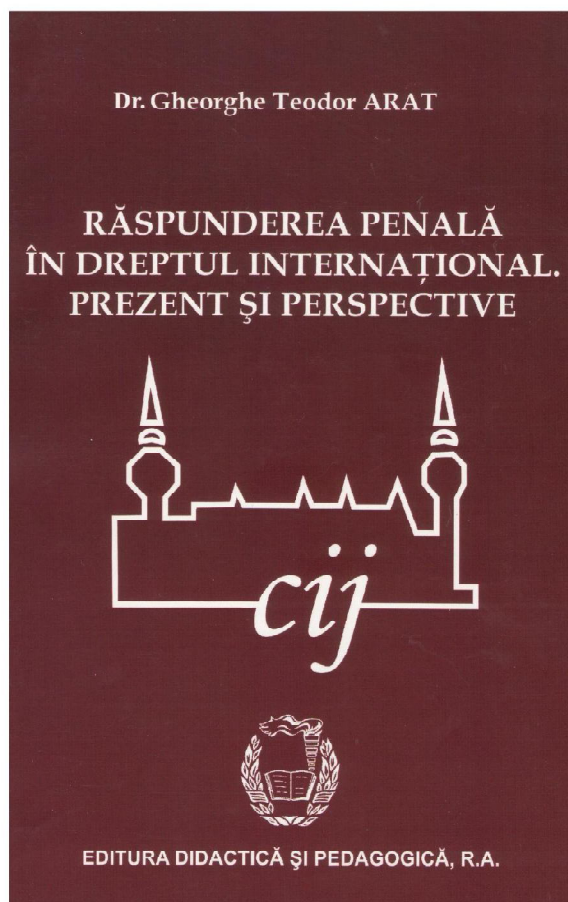
Carierea în domeniul juridic a Domnului Ivan, actualmente Lector Universitar Doctor a început prin a fi procuror stagiar, la Parchetul de pe lângă Judecătoria Tg. Bujor, din jud. Galați (1995-1997); a continuat cu aceea de procuror la Parchetul de pe lângă Judecătoria Galați (1997-1998). De asemenea, domnia sa a mai ocupat următoarele posturi: procuror, Parchetul de pe lângă Tribunalul Galați (1998-1999); prim-procuror, Parchetul de pe lângă Judecătoria Brăila (1999-2000); prim-procuror, Parchetul de pe lângă Tribunalul Brăila (2000-2001); procuror, Parchetul de pe lângă Judecătoria

Brăila(2001-2002); procuror, Parchetul de pe lângă Judecătoria Galați (2002-2005); procuror, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție- Direcția de Combatere a Infrațiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, Biroul Teritorial Brăila(2005); procuror, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție- Direcția Anticorupție, Serviciul Teritorial Galați, si nivel central, Secția de combatere a corupției(2005-2006); procuror, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Galați(2006-2008); august 2006, promovat pe loc în funcția de procuror la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție; procuror șef al Serviciului Teritorial Galați – Direcția Națională Anticorupție, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (2008-prezent).

Structurată în șase capitole, lucrarea tratează pe rând infrațiunile contra persoanei, infrațiunile contra patrimoniului, infrațiunile contra autorității, infrațiunile care aduc atingere unor activități de interes public sau altor activități reglementate de lege, infrațiunile de fals, în cele din urmă, pe cele care aduc atingere unor relații privind conviețuirea socială. Celelalte tipuri de infrațiuni prevăzute de Codul Penal român, nu au fost avute în vedere deoarece autorul a urmărit ca prin intermediul acestei lucrări să vină în întâmpinarea studenților la drept, care la o scară doresc să participe la examenul organizat de către Institutul Național al Magistraturii; urmărind, în consecință, tematica acestui prestigios concurs. Pentru aceleași considerente, autorul a analizat de foarte mare detaliu fiecare infracțiune în parte, completând argumentația de ordin teoretic, cu multiple exemple din jurisprudență dar și cu diferite spețe menite să pună în lumină aspectele mai problematice ale incriminărilor analizate.

Un alt atribut deosebit de important cu care această nouă creație doctrinară se recomandă, este acela de a fi avut la bază peste o sută de tratate, cursuri și monografiile care fac parte atât din literatura română de specialitate cât și din cea europeană. Ținuta deosebit de înaltă a acestei lucrări este completată de o serie de idei și concepții proprii autorului prin intermediul cărora se deschid noi orizonturi în privința chestiunilor controversate și dezbătute în această materie.

Pentru a conchide, spunem, fără teamă de greșeală, că această nouă tratare a instituțiilor dreptului penal, partea specială, reprezintă un instrument deosebit de valoros care poate fi pus atât în slujba studenților cât și a practicienilor.

Alături de această recenzie mentionam in cele ce urmează câteva elemente din experiența Domnului Lector Universitar Doctor, Gheorghe Teodor Arat: absolvent al Facultății de Drept din București în 1974; al cursurilor universitare: Drept Maritim și Fluvial în cadrul Facultății de Drept București ; Doctor in drept- specialitatea Drept Internațional Public ,2000; Avocat in Baroul București din 2001 ;Cadru didactic la Facultatea de Drept din cadrul Univeristății :”Dunărea De Jos” Galați- 1998 ;

Despre această lucrare, reputatul Dr. Teodor Meleşcanu afirma:”Teza de doctorat a domnului Arat Gheorghe Teodor reprezintă o valoroasă lucrare, realizată la nivel științific remarcabil ,care pune in evidență profunzimea cunoștințelor referitoare la instituțiile specifice din domeniul dreptului internațional. Demersul doctorandului este cu atât mai temerar și anevoios cu cât el se confruntă cu numeroase modificări legislative fundamentale sau, din contra,se găsește limitat în convenții și tratate

concepute în prima jumătate a secolului care se încheie, depășite de realitatea începutului de mileniu. Acestea, doctorandul încearcă să le găsească soluții, multe din ele originale, argumentate corespunzător ceea ce dă lucrării un caracter de originalitate dar și rigoare științifică. Doctorandul finalizează teza printr-un capitol original ,care se constituie într-o pledoarie pentru reforma răspunderii penale internaționale propunând unificarea reglementărilor într-un ”cod al crimelor și delictelor internaționale” în care, in opinia autorului, și-ar găsi locul și unele infracțiuni internaționale prin natură, terorismul internațional fiind cea mai concludentă dintre acestea!”.

Structurată de o manieră impecabilă în cinci capitole, la care se mai adaugă o secțiune a concluziilor, lucrarea de față, reprezintă una dintre cele mai importante instrumente prin care cei interesați își pot consolida imaginea de ansamblu pe care o au asupra scenei internaționale.

Pe lângă aspectele de ordin strict juridic, explicate cu o precizie matematică, cititorul mai poate regăsi, în paginile acestei cărți ,detalii de ordin istoric, deosebit de captivante, aspect care face ca lectura să fie mai ușoară.

Un alt argument în favoarea acestei lucrări este, în mod netăgăduit, acela al diversității reperelor bibliografice care cuprind: o serie foarte însemnată de documente internaționale de primă importanță; nenumărate tratate, cursuri și monografii dar și literatură de specialitate alături de publicații periodice.

Pe aceeași linie de idei, calitatea deosebită a creației cu pricina este întregită de folosirea extrem de inspirantă a unor anexe printre care și o serie de hărți extrem de bogate la nivel informativ.

În fine, din rațiuni de simetrie, mai amintim faptul că:”Teza de doctorat a domnului Gheorghe Teodor Arat[...] este o lucrare cu caracter monografic, remarcabilă în primul rând prin problematica de o netăgăduita actualitate. Având o valoare științifică si practică, deosebită, reprezintă meritul autorului, deosebit cunoscut ca o distinsă și apreciată personalitate în materia reprimării fenomenului infracțional, de a fi întreprins un studiu asupra importanței răspunderii penale internaționale, ca mijloc general de prevenție, în stăvilirea criminalității transfrontaliere”- Conf. Univ. Dr. Ioan Apostu , Judecător inspector la Curtea de Apel Galați.

NOI APARIȚII EDITORIALE**SPECIALIZAREA DREPT**

Titlu: Contracte civile și comerciale

Autor: Stanciu Cărpenu, Liviu Stănculescu, Vasile Nemeș

Editura: Hamangiu

Data apariției: Octombrie 2009

ISBN: 978-606-522-004-1

Pagini: 528

Structurată pe două părți, respectiv contracte civile și contracte comerciale, lucrarea prezintă problematica actuală în materie și evidențiază, în paralel, dispozițiile Codului civil 2009.

Alături de contractele speciale clasice, prin adoptarea Codului consumului, precum și a celorlalte acte normative privind protecția consumatorului, noul drept al consumului (parte a dreptului privat, dar cu natură juridică proprie) exercită o influență crescândă asupra dreptului comun al contractelor. Astfel, noi instituții și mecanisme contractuale adoptate prin transpunerea acquis-ului comunitar au fost „naturalizate” (de exemplu, „dreptul consumatorului de a reflecta și a se decide”, „obligația precontractuală de informare”, „obligațiile de conformitate și securitate”, „clauzele abuzive”, etc.).

Codul civil 2009 urmărește ideea de a promova o concepție monistă de reglementare a raporturilor de drept privat într-un singur act normativ, iar în materie contractuală se evidențiază prin dispozițiile ce urmăresc asigurarea unui echilibru între nevalabilitatea contractului și răspunderea contractuală. Tot astfel, sunt propuse și soluții novatoare, printre care stramutarea riscului în contractele translativ de proprietate odată cu predarea bunului, reglementarea expresă a imprevizunii și a denunțării unilaterale ca modalitate de încetare a oricarui tip de contract încheiat pe durată nedeterminată.

Titlu: Dreptul familiei - Ediția a IV-a, amendată și actualizată

Autor: Dan LUPAȘCU

Editura: Universul Juridic

Data apariției: Octombrie 2009

ISBN: 978-973-127-207-8

Pagini: 380

Lucrarea prezintă analiza la zi a normelor și instituțiilor juridice ale dreptului familiei, cuprinse atât

în Codul familiei și alte acte normative interne, cât și în izvoare internaționale.

Întocmită după consultarea unui amplu material documentar - ce include: legislație, literatură de specialitate (română și străină) și jurisprudență (hotărâri ale tribunalelor și curților de apel, decizii ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, decizii ale Curții Constituționale, hotărâri ale Curții Europene a Drepturilor Omului) - ea se adresează îndeosebi studenților de la facultățile de profil.

În același timp, lucrarea constituie o posibilă sursă de informare pentru teoreticienii și practicienii dreptului.

Titlu: Drept procesual civil - Ediția a XI-a

Autor: Florea MĂGUREANU

Editura: Universul Juridic

Data apariției: Octombrie 2009

ISBN: 978-973-127-216-0

Pagini: 768

Lucrarea “Drept procesual civil”, ediția XI, autor Florea Măgureanu, este, pe de o parte, un curs universitar, destinat studenților la Facultățile de Drept, pe de altă parte se constituie într-un veritabil tratat, cuprinzând pe lângă temele obligatorii în materie procesual civilă - precum normele de procedură civilă; principiile dreptului procesual civil; acțiunea civilă; părțile la procesul civil; actele de procedură; competența instanțelor judecătorești; judecata în fond; căile de atac - și ample capitole dedicate executării silite și activității notariale, lucrarea dovedindu-se astfel utilă nu doar studenților ori profesorilor de drept, ci chiar practicanților dreptului precum executori judecătorești ori notari. În plus, lucrarea cuprinde o amplă disertație despre rolul justiției și al procesului civil în statul de drept, iar reputația în materie a autorului este incontestabilă.

Titlu: Teoria generală a dreptului - Curs universitar - Ediție revăzută și actualizată

Autor: Costică VOICU

Editura: Universul Juridic

Data apariției: Octombrie 2009

ISBN: 978-973-8929-26-5

Pagini: 382

Lucrarea se înscrie, prin tematica abordată și maniera sintetică de elaborare, în cadrul cursurilor universitare destinate studenților de la facultățile de drept, anul I de studii, în vederea însusirii notiunilor elementare ale dreptului. Din cuprins:

- Noțiuni introductive în teoria generală a dreptului
- Metodologia juridică
- Conceptul dreptului
- Principiul dreptului
- Funcțiile dreptului
- Norma juridică
- Izvoarele dreptului
- Realizarea dreptului
- Interpretarea normelor juridice
- Răspunderea juridică

Titlu: Drept comunitar european - Curs universitar

Autor: Dan Vataman

Editura: Universul Juridic

Data apariției: Octombrie 2009

ISBN: 978-973-127-210-8

Pagini: 216

Titlu: Drept procesual penal. Partea generală

Autor: Oroveanu-Hanțiu Adi

Editura: C.H. Beck

Data apariției: Octombrie 2009

ISBN: 978-973-115-624-8

Lucrarea Drept procesual penal. Partea generală analizează într-o manieră clară și structurată principalele instituții ale părții generale a dreptului procesual penal, adresându-se tuturor celor care doresc să cunoască și să înțeleagă modul de desfășurare a procedurii judiciare penale din România.

Sunt analizate, pe rând, aplicarea legii procesual penale, principiile fundamentale ale procesului penal, participanții, acțiunea penală și acțiunea civilă în procesul penal, competența, probele și mijloacele de probă, măsurile preventive și alte măsuri procesuale, actele procesuale și procedurale comune, sancțiunile procesuale, cheltuielile judiciare și amenda judiciară.

Titlu: Drept Comercial Român

Autor: Răducan Oprea

Editura: Didactică și Pedagogică

Data apariției: 2009

ISBN: 978-973-30-2504-7

Nr.pag: 221

Titlu: Curs de drept privat roman - Ediția a III-a

Autor: Vladimir HANGA, Mircea Dan BOB

Editura: Universul Juridic

Data apariției: Octombrie 2009

ISBN: 978-973-127-205-4

“Jurisconșulții romani au fost aceia care au pus bazele Științei Dreptului; ei au avut un spirit practic și în același timp o agerime pentru construcțiile teoretice ale Dreptului, rămase neîntrecute.

De la dâșii avem vocabularul juridic și lor le datorăm categoriile, clasificările și noțiunile Dreptului. Dacă astăzi jurisconșulții din întreaga lume mânuiesc aceleași concepte și, din acest punct de vedere, vorbesc aceeași limbă, aceasta este opera jurisconșulților Romei. Dar acești jurisconșulți nu erau numai niște mari constructori, ci și niște iscusii cazuiști care știau să găsească pentru fiecare speță, pentru fiecare caz în parte, soluția cea mai potrivită și mai echitabilă. Trecând prin școala lor, chiar dacă ar fi ca mai târziu să se uite tot, exercițiul făcut întărește pentru totdeauna spiritul.”

(Matei NICOLAU, 1930)

“Studiul dreptului roman constituie un mijloc exemplar, permițând dobândirea sensului evoluției și relativității instituțiilor juridice.

Din acest dublu punct de vedere tehnic și sociologic, valoarea formativă a dreptului roman apare extrem de prețioasă într-o epocă, precum a noastră, de proliferare legislativă și de bulversări economice și sociale.

Ar fi într-adevăr periculos să limităm formația juristului numai la studiul dreptului în vigoare.

Căci aceasta ar însemna să acordăm licența unor studenți a căror cultură este menită să devină destul de repede anacronică, fără să posede bagajul istoric și tehnic elementar care să le permită să se orienteze în masa de legi noi și să se adapteze schimbărilor.”

(Roger VIGNERON, 1994)

Titlu: Executarea silită în procesul civil. Ediția a III-a revazută și adăugită

Autor: Evelina OPRINA

Editura: Universul Juridic

Data apariției: Septembrie 2009

ISBN: 978-973-127-203-0

Pagini: 656

Dreptul de acces la justiție ar fi iluzoriu și lipsit de eficiență practică dacă ordinea juridică internă a statului, care respectă preeminența dreptului, ar permite ca o hotărâre judecătorească definitivă și obligatorie sau alt înscris ce constituie titlu executoriu să rămână neexecutate în detrimentul unei părți.

Tocmai de aceea, statul, în calitate de depozitar al forței publice, este chemat să manifeste

un comportament diligent și să-l asiste pe creditor în executarea hotărârii care îi este favorabilă.

Așadar, dreptul la executarea unei hotărâri judecătorești este unul dintre aspectele dreptului de acces la justiție și reclamă, prin chiar natura sa, o reglementare din partea statului.

Monografia de față, consacrată executării silite în procesul civil, reprezintă o sinteză a doctrinei și jurisprudenței în materie, în care sunt valorificate ultimele dispoziții legale, cele mai noi soluții din jurisprudență și, nu în ultimul rând, aspectele europene ale acestei proceduri, inclusiv consecințele ce se răsfrâng asupra statului național ca urmare a nerespectării unui titlu executoriu. Problemele teoretice abordate au fost ilustrate cu soluții din practica instanțelor judecătorești atât din București, cât și din țară, lucrarea căpătând, astfel, caracter aplicativ.

Chiar dacă aprecierile, observațiile, criticile și propunerile din cuprinsul lucrării nu vor fi acceptate de toată lumea, cu siguranță vor suscita discuții și dezbateri interesante în acest domeniu.

Titlu: Răspunderea penală în dreptul internațional, prezent și perspective

Autor: Gheorghe Teodor Arat

Editura Didactică și Pedagogică

ISBN: 978-973-30-2423-1

Data apariției: 2008

Nr. pagini: 205

Aspecte teoretice privind contractul de asigurare de bunuri și de persoane

Autor: Florin Tudor

Editura: Galați University Press

ISBN: 978-606-8008-12-7

Data apariției: 2008

Nr. pagini: 93

Drept administrativ. Partea generală. Caiet de seminar

Autor: Voinea Raluca Camelia, Voican Mădălina

Tematică: Drept administrativ

Editura: Hamangiu

ISBN: 978-973-115-643-9

Data apariției: 23 Oct 2009

Nr. pagini: 224

Caietul de seminar pe care îl propunem urmărește să sprijine activitatea profesorilor și studenților pe parcursul seminarelor de Drept

administrativ. Caietul este structurat pe două părți. Prima parte a caietului urmărește fixarea cunoștințelor prin teste de autoevaluare alcătuite din întrebări de tip grilă și deschise. În timp ce partea a doua vizează vehicularea noțiunilor de bază în cadrul unor procese logice complexe antrenate prin rezolvarea spețelor și a studiilor de caz, sintetizarea cunoștințelor prin elaborarea unor referate, redactarea unor cereri în cadrul proiectelor de seminar.

Ne-am bucura dacă, dincolo de rezolvarea testelor și spețelor propuse în acest Caiet de seminar, lucrarea ar trezi interesul studenților de a aprofunda materia dreptului administrativ și al colegilor de disciplină de a continua proiectele prezentate.

Drept penal. Partea specială

Autor: Ivan Gheorghe

Tematică: Drept penal

Editura: Hamangiu

ISBN: 978-973-115-622-4

Data apariției: 07 Oct 2009

Nr. pagini: 576

Lucrarea Drept penal. Partea specială pe care o propunem analizează incriminările din Partea specială a Codului penal, având la bază nu numai o cercetare științifică a acestora, dar și vasta experiență a autorului ca practician al dreptului penal.

Pentru a veni în sprijinul absolvenților facultăților de drept care doresc să urmeze cariera de magistrat, autorul a avut în vedere și tematica concursului de admitere la Institutul Național al Magistraturii, la disciplina Drept penal, Partea specială, analizând detaliat fiecare infracțiune și prezentând numeroase exemple din practica judiciară, chestiuni controversate în materie și opinii de o valoare incontestabilă.

Prin argumentația sa clară și detaliată, lucrarea devine un instrument util atât studenților și masteranzilor, cât și teoreticienilor sau practicienilor dreptului penal.

Dreptul comerțului internațional. Volumul II

Autor: Macovei Ioan

Tematică: Drept comercial

Editura: Hamangiu

ISBN: 978-973-115-595-1

Data apariției: 17 Aug 2009

Nr. pagini: 472

Lucrarea Dreptul comerțului internațional. Volumul II este concepută în două volume. Primul

volum examinează noțiunea, delimitarea, evoluția, izvoarele și principiile dreptului comerțului internațional, participanții la activitatea de comerț internațional și falimentul internațional. Primul volum se întrecește cu cel de-al doilea, care tratează contractele de comerț internațional, titlurile de valoare, modalitățile de plată și arbitrajul comercial internațional.

Problematica abordată oferă o imagine de ansamblu a relațiilor comerciale și a cooperării economice internaționale, iar instituțiile juridice sunt prezentate în cadrul general asigurat de legislația română și în concordanță cu exigențele relațiilor comerciale internaționale.

Prin îmbinarea expunerii teoretice cu soluțiile jurisprudenței, cartea poate contribui la informarea celor interesați de problemele comerțului internațional în contextul integrării europene, fiind utilă atât cercetării, învățământului superior, cât și practicienilor.

Legea societăților comerciale nr. 31/1990. Practică judiciară

Autor: Simona Petrina Gavrilă

Tematica: Drept comercial

Editura: Hamangiu

ISBN: 978-606-522-120-8

Data apariției: 2009

Nr pagini : 668

Cartea de față oferă sinteza la zi a celor mai relevante soluții pronunțate de instanțele românești în materia societăților comerciale. Cele 290 de spețe, selectate și adnotate de autor, sunt sistematizate pe structura Legii societăților comerciale. Astfel, este reprodus mai întâi articolul din lege (actualizat la 25 martie 2009), urmat de soluțiile date în interpretarea textului respectiv.

Unde s-a considerat necesar, spețele sunt însoțite de notele autorului, menite să punteze, să clarifice sau, după caz, să critice anumite aspecte considerate relevante în motivarea hotărârilor. Lucrarea cuprinde și un index alfabetic, cu trimitere la numerele marginale ale deciziilor.

Recomandăm această vastă sinteză tuturor celor care vor să cunoască ultimele tendințe ale jurisprudenței naționale în materia dreptului societar, în mod deosebit judecătorii, avocații și consilierii juridici, ale societăților comerciale.

Contractul de asigurare a creditelor pentru export

Autor: Simona Petrina Gavrilă

Tematica: Dreptul asigurărilor

Editura: Hamangiu

ISBN: 978-973-1836-42-3

Data apariției: 2008

Nr pagini : 366

Lucrarea de față cuprinde o cercetare amănunțită a contractului de asigurare a creditelor pentru export, autoarea particularizând elementele contractului de asigurare prin raportarea acestora la specificitatea contractului de asigurare a creditelor pentru export, contract consensual, sinalagmatic, intuitu personae, aleatoriu, numit, dar – mai ales – de adeziune.

SPECIALIZAREA ADMINISTRAȚIE PUBLICE

Dezvoltare Regională

Autor: Romeo-Victor Ionescu

Editura: Didactică și pedagogică

ISBN: 978-973-30-2327-2

Data apariției: 2008

Nr.pagini: 309

Macroeconomie. Aplicații Ed. a II-a

Autor: Margineanu Dragoș, Bentoiu Claudia, Bălăceanu Cristina

Tematica: Economie - teorie

Editura: Hamangiu

ISBN: 978-973-115-566-1

Data apariției: 30 Sep 2009

Nr pagini : 160

Ediția a doua a lucrării Macroeconomie. Aplicații reprezintă o culegere de probleme, teste grilă și texte de comentat având ca scop fixarea cunoștințelor dobândite la disciplina „Macroeconomie”, studiată în primul an universitar la facultățile cu profil economic și juridic.

Soluționarea contestațiilor în materie fiscală

Autor: Niculeasa Mădălin Irinel

Tematica: Drept financiar și fiscal

Editura: Hamangiu

ISBN: 978-973-115-585-2

Data apariției: 19 Aug 2009

Nr pagini : 312

Întrucât organele fiscale au și natură de autorități publice, fapt ce implică exercitarea puterii publice, este important să existe mijloacele necesare care să permită persoanelor fizice și juridice să

controleze eventualele abuzuri săvârșite în acest cadru.

Contestația administrativă, astfel cum este aceasta reglementată de Codul de procedură fiscală, respectiv de Legea nr. 554/2004, Legea contenciosului administrativ, constituie un mijloc de realizare a acestui scop. Întrepătrunderea dintre contenciosul fiscal și contenciosul administrativ conferă litigiilor fiscale o specificitate ce trebuie analizată atât de instanțele judecătorești, cât și de către organele legiuitoare.

Economie. Editia 2.

Autor: Coordonator Monica Dudian

Tematica: Economie - teorie

Editura: Hamangiu

ISBN: 978-973-115-484-8

Data apariției: 23 Dec 2008

Nr pagini : 336

Lucrarea expune, într-o manieră accesibilă, originală și atractivă conceptele fundamentale ale economiei. Numeroasele exemple practice îl vor ajuta pe cititor să gândească economic și să aplice informațiile acumulate la mediul de afaceri românesc.

Cartea se adresează în primul rând studenților în economie, dar și cadrelor didactice și economiștilor care doresc să-și actualizeze cunoștințele științifice în domeniu.

Integrarea sistemului vamal român în sistemul vamal al Uniunii Europene. Strategii vamale post-aderare.

Autor: Florin Tudor

Editura: Didactică și Pedagogică

ISBN: 978-973-30-2446-0

Data apariției: 2009

Nr.pagini: 242

Evaluarea programelor si politicilor publice.

Teorii, metode si practici

Autor: Mirela Cerkez

Editura: Polirom

An apariție: 2009

Numar de pagini: 232 pagini

Colecția: Collegium. Politici publice si integrare europeana

ISBN:978-973-46-1526-1

Analiza programelor și politicilor publice și a rezultatelor acestora, responsabilizarea instituțiilor publice cu privire la utilizarea eficientă a fondurilor

de care dispun și obligativitatea unor evaluări ale programelor care solicită finanțări externe sunt câțiva dintre factorii care impun necesitatea dezvoltării teoriei și practicii evaluării în România. Volumul prezintă modele de proiecte, metode și tehnici de investigare socială, situații concrete de evaluare – finanțarea infrastructurii rutiere din România, implementarea politicii de coeziune economică și socială a Uniunii Europene, etc. –, fiind util atât studenților și profesorilor, cât și specialiștilor în politici publice.

Dezvoltare regională și locală

Autor: Maria-Cristina Ștefan

Editura: Economică

An apariție: 2009

Numar de pagini: 120 pagini

ISBN:978-973-709-253-3

Managementul politicilor publice. Transformări și perspective

Autor: Claudiu Craciun

Editura: Polirom

An apariție: 2008

Numar de pagini: 408 pagini

ISBN:978-973-46-0549-1

O analiză a reformelor semnificative din sectorul public, dar și a noilor rețele, resurse și oportunități apărute ca urmare a aderării României la Uniunea Europeană. Sunt avute în vedere reforma politicilor la nivel central, precum și rolul organizațiilor internaționale în dezvoltarea reformelor, cu referiri la experiențe similare ale altor țări din centrul și estul Europei. Accentul cade pe actorii-cheie implicați în reformarea politicilor publice (partide politice, sindicate, organizații neguvernamentale, autorități locale etc.), principalele instrumente din acest proces, provocările majore la adresa reformelor (conservatorism, lipsa de capacitate administrativă, opoziția stakeholderilor) și rezultatele reformelor. Lucrarea se adresează atât studenților care urmează cursuri de management și politici publice, cât și specialiștilor în domeniu.

Legislația achizițiilor publice.Comentarii și explicații.Ediția 2

Autor: Niculeasa Mădălin Irinel

Editura: C.H. Beck

Colecția: Drept comercial

Data apariției: Octombrie 2009

În contextul juridic actual în care România este condamnată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului pentru faptul că activitatea de legiferare respectiv activitatea jurisprudențială a instanțelor judecătorești sunt inconstante, iar Înalta Curte de Casație și Justiție nu își îndeplinește misiunea legală de unificare a jurisprudenței, existența unei abordări legislative, doctrinare și jurisprudențiale animată în mod semnificativ de rigoare și logică juridică se impune mai mult ca oricând.

În acest cadru, trebuie analizată și legislația achizițiilor publice, întrucât paralelismul legislativ (comunitar și național) conferă specificitate acestui domeniu, deosebit de reglementat.

Sisteme administrative în statele din Uniunea Europeană - studii comparative

Autor: Armenia Androniceanu

Editura: Universitară

An apariție: 2008

Nr. pagini: 185 pagini

ISBN:978-973-749-225-8

Etică în administrația publică

Autor: Corodeanu, Daniela

Editura: Tehnopress

An apariție: 2008

Cartea de față, suportul unui curs pentru studenți, dar și un ghid pentru practicieni, nu s-a dorit a fi o abordare filosofică a ceea ce înseamnă etica, ci un ansamblu de instrumente de etică care să contribuie la formarea profesională a viitorilor funcționari publici, să le formeze o viziune de abordare a dilemelor etice și chiar să le rezolve, contribuind astfel la o viață mai bună a noastră, a cetățenilor, a românilor

Macroeconomie. Aplicații. Ediția 2

Autor: Bălăceanu Cristina

Editura: CH Beck

An apariție: 2009

Nr. pagini: 160 pagini

ISBN:978-973-115-566-1

Evoluția gândirii economice. Ediția a IV-a

Autor: Popescu Gheorghe

Editura: CH Beck

An apariție: 2009

Nr. pagini: 1224 pagini

ISBN:9789731155593

Lucrarea de față se adresează, înainte de toate, studenților economiști, care vor găsi aici răspunsuri la multe din problemele teoretice și practice cu care se confruntă în facultate. De asemenea, poate fi utilă studenților din cadrul facultăților socio-umane dar și tehnice. Îndrăznim să credem că lucrarea se va dovedi utilă profesorilor și cercetătorilor din domeniul economic de la toate nivelurile, ca și intelectualilor din alte specializări și sfere de activitate.

Dorim, totodată, și sperăm ca practicienii și politicienii să găsească, în conținutul acestei lucrări, răspunsuri adecvate la unele din problemele cu care se confruntă.

Politici economice

Autor: Coralia Angelescu, Cristian Socol, Aura Gabriela Socol

Editura: Economica

An apariție: 2009

Nr. de pagini: 200 pagini

ISBN:978-973-709-431-5

Răspunderea penală a funcționarului public - ed. a 3-a revăzută și adăugită

Olivian Măstăcan

Data: 30.10.2009, Nr. pagini 216

Editura: Hamangiu

ISBN 978-973-1720-30-2

Cartea este destinată pregătirii studenților care urmează cursurile facultăților de administrație publică și este concepută, în conținut și structură, într-o manieră care să satisfacă necesitățile unei pregătiri adecvate în materie juridico-penală a viitorilor funcționari publici naționali sau europeni.

În această viziune, în primul capitol, autorul tratează aspecte de ordin general care privesc funcția publică și funcționarul public, așa cum acestea sunt reglementate de legislația în vigoare. În capitolul II din lucrare sunt incluse referiri sintetice privitoare la infracțiune, care constituie unicul temei al răspunderii penale și în cazul funcționarilor publici, și sunt enunțate principiile care guvernează răspunderea penală. În același capitol sunt prezentate procedurile potrivit cărora este angajată răspunderea penală a funcționarilor publici și a persoanelor care îndeplinesc funcții de demnitate publică. Ultimul capitol al lucrării este destinat prezentării infracțiunilor prevăzute de Codul penal în legătură cu exercitarea unei funcții publice, fiind prezentate, în acest context, și dispozițiile noului Cod penal 2009.

PEDEAPSA CU MOARTEA, UN ACT DE JUSTIȚIE?

Cătălin MUNTEANU

« *Asprimea inutilă a pedepselor care niciodată nu i-a făcut pe oameni mai buni, mă determină pe mine să mă întreb dacă pedeapsa cu moartea este într-adevăr justă sau folositoare într-un stat bine guvernat.* »

Cesare Beccaria

Evoluția istorică a demonstrat că unica posibilitate ca oamenii să poată conviețui este aceea a unei societăți politice ierarhizate care să instituie norme imperative de comportament, menite să organizeze raporturile sociale cele mai importante. După cum foarte bine a sesizat, încă din Antichitate, marele filosof, Socrate, nicio norma de conduita impusă de o autoritate legiuitoare, oricât de legitimă ar fi aceasta, nu va fi respectată decât de teama, de frica pedepsei. Astfel, știința care în timp s-a conturat, în vederea normativizării vieții sociale, respectiv știința dreptului s-a vazut nevoită să opereze în mod necesar cu preceptul de sancțiune care, spre exemplu, în concepția Codului penal în vigoare, reprezintă consecința inevitabilă a răspunderii penale, iar aceasta la rândul său, este consecința necesară a săvârșirii infracțiunii¹. Mai mult decât atât, toate ramurile dreptului folosesc ideea de sancțiune însă în ramura dreptului penal aceasta își regăsește desăvârșirea din punct de vedere teoretic și aceasta pentru că dreptul penal reprezintă subsistemul normelor juridice care reglementează relațiile de apărare socială prin interzicerea ca infracțiuni, sub sancțiuni specifice, denumite pedepse, a acțiunilor sau inacțiunilor periculoase pentru valorile sociale, în scopul apărării acestor valori, fie prin prevenirea infracțiunilor, fie prin aplicarea pedepselor persoanelor care le savârșesc².

De ce se vorbește oare atât de mult în literatura de specialitate despre necesitatea sancțiunilor, de ce, indiferent de stadiul de evoluție al societăților, există oameni care să încalce legea ? Răspunsul încearcă să ni-l ofere ultimele cercetări în domeniul genetica

ale căror rezultate ce nu scapa de critici, pun în lumină existența unor cromozomi în A.D.N-ul uman, responsabili de latura agresivă, nonconformistă, criminală (în sensul larg al cuvântului) a comportamentului uman. Indiferent de ce ar spune detractorii acestei noi teorii în curs de fundamentare, adevarul nu poate fi prea departe din moment ce personalitatea umană este rezultatul a doua elemente ce se împletesc și anume: elementul genetic și elementul exterior adică influența pe care o are mediul social asupra omului, asupra individului în formare. Dacă mediul social este guvernat de o scară de valori ce diferă de la o etapa istorică la alta, de la o cultură la alta, rezultă faptul că din cele două elemente ce determină personalitatea, comportamentul uman; doar geneticul prezintă stabilitate.

Să ne întoarcem dar la analiza pe care o realizăm asupra sancțiunilor și să ne îndreptăm atenția asupra celor prevăzute de legea penală căci acestea prezintă importanță în cazul de față. Urmând adagiul: *nulla sanctio poenalis sine lege*, ne concentrăm asupra Codului penal încă o dată pentru a observa că există trei categorii de sancțiuni în această ramură a dreptului și anume : *măsurile educative, măsurile de siguranța și pedepsele*³. Dintre toate pedepsele, cea care produce cele mai importante efecte și în același timp cele mai multe controverse, este fără îndoială pedeapsa capitală.

Prima legiuire care a implementat pedeapsa cu moartea datează încă din secolul al XVIII-lea înainte de Hristos și poartă numele de :*Codul lui Hammurapi*, Regele Babilonului care a instituit această pedeapsă pentru nu mai puțin de 25 de infracțiuni diferite⁴. De asemenea, pedeapsa cu moartea făcea parte și din Codul Hititilor (secolul XIV i.Hr) sau Codul lui Dracon (secolul VII i.Hr) care instituia pedeapsa cu moartea ca unică sancțiune aplicabilă tuturor infracțiunilor. Chiar și Legea Celor XII Table (secolul V i.Hr) conținea prevederi referitoare la folosirea acestui tip de pedeapsă.

Chiar dacă, cel puțin la modul teoretic, trecerea timpului echivalează cu o schimbare a scărilor de valori sociale în sensul evoluției lor, pedeapsa capitală a continuat să existe pe parcursul tuturor epocilor istorice și nu numai în situații excepționale cum ar fi vremea de razboi, care, măcar în parte, ar putea legitima o astfel de conduită.

Un pas important în vederea detașării umanității de această metodă imorală, după părerea noastră, de a combate infracționalitatea, a fost făcut imediat

dupa Al Doilea Război Mondial când, Adunarea Generală a Națiunilor Unite a adoptat *Declarația Universală A Drepturilor Omului*. Aceasta proclamă de o manieră absolută dreptul la viață a tuturor indivizilor. Pe de alta parte, O.N.U era conștientă că o abolire de o manieră universală a pedepsei cu moartea nu putea reprezenta un scop realist de atins imediat după 1948, așa că s-a concentrat asupra limitării aplicării acestei pedepse asupra unor categorii umane cum ar fi: minorii, femeile însărcinate și bătrânii.

Pe parcursul anilor 1950, 1960, a fost întocmită o serie de tratate și convenții internaționale subsecvente cu privire la drepturile omului dintre care putem menționa: *Convenția Europeană a Drepturilor Omului*; *Convenția Americană a Drepturilor Omului* și altele. Aceste documente proclamau, la rândul lor, dreptul absolut la viață menținând însă și pedeapsa cu moartea ca o posibilitate în cazuri excepționale, aplicarea acesteia trebuind să fie însoțită în mod necesar de măsuri procedurale de protecție. În ciuda existenței acestei excepții, multe din statele Europei Occidentale au încetat a mai folosi această pedeapsa chiar dacă nu au abolit-o în mod expres, putând vorbi astfel de o abolire *de facto* care, începând cu anii '80, a constituit regula pe mai tot bătrânul continent.

Pe de altă parte, oricât de nobil ar părea scopul abolirii pedepsei capitale, o societate profund democratică așa cum este considerată cea Nord-Americană îmbrățișează în continuare acest tip de sancțiune. Situația S.U.A trebuie însă să constituie subiectul unei paranteze mai însemnate în lucrarea de față, necesitate ce decurge din caracterul federativ al statului de peste ocean.

La 4 iulie 1776, cele treisprezece colonii britanice de pe continentul American făceau primul pas în vederea eliberării de sub Coroana Britanică și constituirii unui nou stat independent. Structura ce a convenit cel mai mult reprezentanților întruniți în Congres a fost aceea federalistă. Acest lucru presupune existența unei ordini constituționale și a unei legislații comune pentru toate statele pe de o parte, iar pe de altă parte, a unei ordini constituționale și legislații specifice fiecărui stat federat. Singura condiție impusă statelor federale este aceea de a respecta comandamentele stabilite de autoritățile centrale. Astfel, se explică de ce numai o parte dintre statele federației americane mai folosesc pedeapsa cu moartea ca un mijloc de a combate fenomenul

infracțional⁵. Ca fundament constituțional pentru această practică găsim Amendamentele al V-lea al VIII-lea și al XIV-lea⁶. După cum era și normal, de altă parte a baricadelor s-au aflat susținătorii mișcării aboliționiste care se inspirau din autori precum Voltaire, Montesquieu, Bentham, autori ce erau într-un fel sau altul împotriva pedepsei cu moartea. Cel care a « suflat cel mai mult în pânzele aboliționiștilor a fost » Cesare Beccaria prin faptul că a teoretizat în eseul său: *Asupra crimelor și pedepselor*⁷ din 1787 cum că nu ar exista nici o justificare pentru un stat să ia viața unui cetățean. Mai mult decât atât, aboliționiștii puteau interpreta Amendamentul al VIII-lea din Constituție statuând ca pedeapsa cu moartea, din prisma noilor valori morale ale societății să devină o pedeapsă *crudă și neobișnuită* (cruel and unusual) fiind în consecință una neconstituțională.

La începutul secolului al XX-lea, șase din statele federației americane au scos în afara legii pedeapsa cu moartea însă conjunctura mondială (izbucnirea Primului Război Mondial, a Revoluției Bolșevice) le-au determinat pe acestea din urmă să revină asupra deciziei luate, aboliționiștii pierzând astfel teren important. Pentru ca lucrurile să devină și mai sumbre pentru adversarii pedepsei cu moartea, între 1929 și 1933, economia americană a intrat în ceea ce numim astăzi Marea Recesiune (The Great Depression). În această perioadă s-au înregistrat mai multe execuții decât în oricare altă decadă a istoriei S.U.A.⁸ Din fericire, începând cu anul 1950, opinia publică a început să se re poziționeze în raport cu pedeapsa capitală ajungând, conform unui studiu din iunie 2007 ca numărul celor ce se împotrivesc folosirii acestui tip de pedeapsă, să-l depășească pe cel al susținătorilor⁹.

În ceea ce privește situația folosirii pedepsei cu moartea în România, trebuie să precizăm faptul că aceasta a existat încă din timpul formării statului dac, continuând cu perioada statelor medievale, nefiind abolită decât prin constituția de la 1866, constituție de inspirație vest-europeană (în special belgiană), considerată la vremea respectivă a fi una dintre cele mai moderne legi fundamentale. În continuare, deși țara noastră a trebuit să-și modifice constituția pentru a o pune în conformitate cu realitățile de după Primul Război Mondial, caracterul democratic, liberal, progresist s-a menținut astfel că și Legea Fundamentală din 23 februarie 1923, respingea folosirea pedepsei cu moartea. Din nefericire, Marea Recesiune a afectat și Europa, la această problemă

adăugându-se și cea a țărilor nemulțumite de pacea de după prima conflagrație mondială, continentul fiind în consecință, învăluit de un trend al regimurilor totalitare¹⁰ căruia nici România nu i s-a putut sustrage, instaurându-se astfel regimul lui Carol al II-lea. Acest nou regim se fundamenta pe Constituția din 1938 care, printre altele, statua și posibilitatea folosirii pedepsei capitale.

Seria pașilor înapoi făcuți din prisma umanismului pedepselor permise de legislația română a continuat când, după 23 august 1944, prin lege specială, s-a menținut pedeapsa cu moartea. În aceeași nota, regimul comunist a introdus în 1957, aceeași pedeapsă pentru paguba adusă statului peste valoarea de 100.000 de lei.¹¹

În decembrie 1989, lucrurile au luat o turnură importantă pentru țara noastră care, prin intermediul unei revoluții ce a condus la reinstaurarea unui regim democratic, a revenit la principiile economiei de piață. Din punctul de vedere al subiectului pe care îl tratăm în lucrarea de față, relevanță are Decretul Lege nr. 6 din 7 ianuarie 1990 prin care pedeapsa cu moartea a fost înlocuită cu cea a închisorii pe viață. Mai mult decât atât, în calitatea sa de candidată la aderarea la Uniunea Europeană, România a semnat și ea Convenția Europeană a Drepturilor Omului, ce conține art. 2 privind dreptul la viață, completat cu Protocolul nr. 6, art. 1 conform căruia, pedeapsa cu moartea este abolită.

De remarcat este faptul că România reprezintă un caz fericit în care pedeapsa cu moartea a fost asociată unor perioade mai tulburi ale istoriei, în timp ce, odată cu revenirea la valorile democrației, această pedeapsa a fost abolită însă este de necontestat faptul că, la nivel mondial, mai există numeroase țări¹² unde încă se mai practică o astfel de barbarie, în opinia noastră. De aici, următoarea întrebare : « Ce drept anume al statului legitimează pedeapsa cu moartea ? » ; ni se pare cât se poate de pertinentă. Pentru a încerca un răspuns, spunem că, din moment ce statul are ca singur rol îndeplinirea voinței generale, iar voința generală nu poate reprezenta decât suma voințelor individuale, ajungem din nou să ne întrebăm ce individ anume ar putea renunța la dreptul său la viață conferind astfel statului puterea de a dispune de ea? Să nu mai menționăm faptul că unele doctrine religioase merg până într-acolo încât interzic omului suicidul, ceea ce înseamnă că acesta nu poate dispune de viața lui astfel, cu atât mai puțin poate statul să-i decidă soarta.

La toate cele arătate mai sus, un adept al pedepsei cu moartea ar putea aduce contra-argumentul conform căruia, prin eliminarea unui individ socialmente periculos, se îndeplinește un bine general, cauză care ar fi suficientă să legitimeze această uzanță controversată. Ce s-ar întâmpla însă, dacă am putea demola această teză? Probabil, cauza umanității ar fi una câștigată. Să începem dar prin a remarcă, având în minte întreaga evoluție istorică, faptul că niciodată pedeapsa cu moartea nu i-a oprit pe oamenii hotărâți să facă un rău societății. De ce puterea exemplului n-a fost suficient de însemnată astfel încât să-i împiedice pe oameni în a mai comite infracțiuni? Răspunsul îl găsim în natura umană, în modul în care psihologia noastră funcționează. Astfel, nu intensitatea durerii are cel mai mare efect asupra minții umane cât repetarea acesteia și aici am putea aduce în sprijinul ideii afirmate un exemplu la prima vedere fără o legătură cu subiectul tratat însă în esență foarte concludent pentru ceea ce încercăm noi să demonstrăm: La momentul nașterii, corpul unei femei trece printr-o adevărată odisee a durerii și totuși peste ceva vreme ea este dispusă să treacă din nou prin același calvar și aceasta doar pentru că, acest sistem atât de complex care este creierul uman, după o experiență traumatizantă face absolut orice să reprime toate amintirile legate de aceasta, în subconștient. Pentru a continua ideea anterioară, mai spunem că sensibilitatea noastră este mai lesne și mai puternic afectată de impresii, la prima vedere slabe care însă se repetă, decât ar fi afectată de un impuls violent. Puterea obișnuinței este universală, afectând toate ființele sensibile. Cum prin puterea obișnuinței învățăm să vorbim, să mergem să ne satisfacem nevoile, de aceeași manieră sunt și valorile morale imprimare în rațiunea umană ,prin repetare.

Uciderea unui criminal este un spectacol teribil, dar momentan și deci o metodă mult mai puțin eficace în ceea ce privește împiedicarea unui comportament asemănător decât exemplul continuu al unui infractor privat de libertate, condamnat pentru tot restul vieții precum un animal de povară ca prin munca lui să repare prejudiciul adus societății. Dacă voi comite o asemenea infracțiune, îmi va spune cel care ia la cunoștință exemplul, voi fi redus la această condiție pentru tot restul vieții, aspect ce îl va împiedica mai mult să aibă un comportament deviant decât frica de moarte pe care noi oamenii o ținem undeva într-un colț obscur al minții. Ce să mai spunem dar despre cei pentru care viața este egală cu

moartea, ce efect preventiv ar avea oare executarea unui infractor pentru un samurai care, în multe cazuri, comitea fără să clipescă, suicidul¹³ sau mai apropiat de zilele noastre, pentru un om a cărui viață conține atâta amărăciune încât moartea apare ca o dulce recompensă?

Executarea unui infractor reprezintă pentru o masă de oameni un *spectacol* care în unii stârnește compasiune, în alții stârnește indignare sau alte sentimente de genul acesta, sentimente care le ocupă mintea mult mai mult decât mesajul pe care statul vrea să îl transmită și anume :*Dura lex sed lex*¹⁴. Severitatea unei pedepse trebuie să atingă un așa nivel încât să stârnească compasiune în rândul celor ce iau la cunoștință, care din empatie să proiecteze teroarea ca și cum pedeapsa le-ar fi fost aplicată lor. Ne mai întrebăm ce sentiment stârnește o execuție în mintea indoctrinată a unui soldat al *djihad-ului* care consideră moartea pentru cauza războiului ca fiind una glorioasă? Nu are un efect mai puternic asupra acestui gen de oameni perspectiva de a-și petrece tot restul vieții într-o cușcă de metal, având la dispoziție tot timpul din lume să realizeze stadiul depravării în care se află ?

Un alt motiv pentru care detenția unui infractor reprezintă o pedeapsă mult mai potrivită pentru orice gen de infracțiune constă în faptul că aceasta poate crește în asprime în funcție de gravitatea delictului comis. Unii ar putea spune că efectul detenției este același fie că se întinde pe zece ani sau pe tot restul vieții făptuitorului, dar le-am răspunde la aceasta prin următoarea idee : În fiecare zi de detenție este prezentă o doză de amărăciune care probabil dacă ar fi *strânsă* de pe toată durata detenției și *administrată* dintr-o dată ar depăși cu mult în asprime însăși pedeapsa cu moartea dar fiind dispersată pe o perioadă îndelungată aceasta se transformă într-o pedeapsă cu un profund caracter umanist.

De necontestat este și faptul că aceeași pedeapsă capitală reprezintă un rău pentru morala socială prin exemplul de barbarie pe care îl oferă. Nu este oare suficient faptul că oamenii s-au obișnuit să verse sângele semenilor prin intermediul atâtor războaie ce s-au întrecut în atrocitate? Nu se ajunge oare la o situație absurdă în care pentru a combate omuciderea, se apelează la omucidere? Nu este oare rolul legii să modereze ferocitatea umanității și la ce mijloace tinde aceasta să recurgă, la uciderea publică a infractorilor?

În mod sigur, un adversar al acestei concepții ar putea să ne amintească faptul că de mult execuțiile nu mai sunt publice. Nimic mai corect însă dacă aceste execuții nu mai sunt publice, cum speră susținătorii pedepsei cu moartea ca un asemenea procedeu să acționeze ca un factor descurajator pentru ceilalți posibili infractori dacă aceștia nu mai au contact direct cu această situație, totul întâmplându-se în spatele ușilor închise?

Nu ne este străin nici faptul că există o mulțime de studii care încearcă să demonstreze cu acuratețe matematică efectul descurajator pe care îl are pedeapsa cu moartea. Astfel, s-a ajuns la diferite cifre reprezentând numărul vieților omenești *salvate* de fiecare execuție care cifre, în S.U.A spre exemplu, variază între zero și optsprezece vieți salvate. În opinia noastră, aceste cifre nu pot prezenta nicio relevanță din moment ce întreg raționamentul prin care s-a ajuns la ele este unul empiric, încercând în cele ce urmează să argumentăm și de ce.

În primul rând, pentru a se ajunge la asemenea rezultate, se analizează numărul infracțiunilor foarte grave comise într-un an în care au avut loc execuții și numărul aceluiași infracțiuni (în special omucideri) comise într-un an în care nu au avut loc execuții. Aplicând acest raționament pe o perioadă mai lungă de timp, s-a observat că tendința generală este aceea ca numărul omuciderilor să scadă în anii în care au avut loc execuții dar să nu uităm că această scădere nu s-a produs direct proporțional cu numărul execuțiilor și mai mult decât atât, au existat ani în care numărul omuciderilor a crescut deși au avut loc mai multe execuții față de anii precedenți. Putem deci interpreta rezultatele atât în favoarea ideii că pedeapsa cu moartea descurajează infracționalitatea, cât și în favoarea ideii că aceasta determină chiar o dezvoltare a fenomenului criminal.

În al doilea rând, fluctuațiile de la an la an în ceea ce privește numărul infracțiunilor foarte grave comise, sunt influențate într-o mai mare măsură, opinăm noi, de factori precum prosperitatea economică, stabilitatea societății¹⁵ și alții.

Să ne închipuim totuși chiar dacă numai preț de o secundă că pedeapsa cu moartea prin efectul său descurajator, salvează sute de mii de vieți omenești și că reprezintă prin aceasta o adevărată necesitate socială. Cum am putea oare acoperi caracterul ireversibil al acesteia? Deși am lăsat acest argument pentru sfârșitul lucrării, suntem de părere că el singur este suficient să convingă cititorii de

injustețea pedepsei capitale¹⁶. Astfel, sistemul judiciar lucrează cu oameni care prin natura lor sunt perfectibili și mereu supuși greșelii, fapt ce nu o singură dată a determinat existența erorilor judiciare. Ce ne facem dacă o eroare judiciară intervine într-un proces finalizat cu o condamnare la moarte, sentința ulterior excutată? Cum anume am putea repara această greșală, cum am putea îndrepta această injustețe impardonabilă? Răspunsul este unul cât se poate de dur și cât se poate de sec: Nimic nu se mai poate face pentru a îndrepta aceasta situație regretabilă. Cei implicați în mod direct și prin extrapolare, societatea întreagă, se fac responsabili pentru moartea unui cetățean nevinovat, în fond egal cu toți ceilalți în drepturi. Bine ar fi fost ca această situație să rămână doar una ipotetică, fără aplicabilitate în practică însă există numeroase exemple de oameni uciși deși erau complet neinoși. Dintre aceste exemple menționăm cazul lui Carlos DeLuna condamnat în Texas în 1983 și executat în 1989 sau cazul lui Ruben Cantu, adus la judecata de același stat Texas și condamnat în 1985, execuția având loc în 1993. Lista nevinovaților uciși poate continua cu Larry Griffin condamnat în 1981 de statul Missouri și executat în 1995 sau cu Joseph O'Dell condamnat în 1986 și executat în 1997 în Virginia.

În lumina celor arătate mai sus, atragem atenția întregii umanități asupra caracterului profund injust al pedepsei capitale, cuprinși de speranța ca și alți confrăți vor pune umărul la demolarea acestui adevărat monument anacronic de barbarie.

Note de subsol:

¹V.Dongoro, S.Kahane, I.Fodor, I.Oancea, N.Iliescu, C.Bulai, R.Stanoiu, V.Rosca, Explicații teoretice ale Codului penal român. Partea generală, vol II, Ed.Academiei, Bucuresti 1970, p.7

²C.Bulai, Manual de drept penal. Partea generală, Ed.All, Bucuresti, 1997, p 2 .

³Gh.Ivan, Manual de drept penal. Partea generală, Ed. C.H.Beck, Bucuresti 2008, p126

⁴V.Hanga, Mari legiuitori ai lumii, Ed. Lumina Lex, Bucuresti 1994, p 26 și urm.

⁵Dintre aceste state enumerăm doar Illinois, Maryland, Oklahoma, Indiana, Arizona iar lista poate continua.

⁶Amendamentul al VIII-lea prevede că nu vor

fi cerute cauțiuni excesive nici taxe excesive nu vor fi impuse și nici pedepse crude și neobișnuite nu vor fi aplicate.

⁷Titlul original al lucrării: "Dei Delitti E Delle Pene". În această lucrare iluministă, Beccaria a adus primele argumente împotriva pedepsei capitale punând bazele raționalismului în dreptul penal.

⁸Media execuțiilor pe an fluctua undeva în jurul cifrei de 167.

⁹Un sondaj de opinie la nivel național comandat de către Centrul De Informare Asupra Pedepsei Cu Moartea din S.U.A, arată că, 60% din cei chestionați sunt împotriva folosirii pedepsei cu moartea, 38% sunt pentru în timp ce 2% nu sunt siguri.

¹⁰Spre exemplu cel instaurat de Adolf Hitler în Germania sau cel instaurat de gen. Francisco Franco în Spania.

¹¹În perioada 1980-1989 au fost condamnate la moarte, prin hotărâri judecătorești definitive, 57 de persoane (cele mai multe în 1988, când au fost executate 13, iar cele mai puține în 1989 - două persoane plus cuplul Elena și Nicolae Ceausescu).

¹²Vietnam, China, Iran, Pakistan, Arabia-Saudită iar în Europa doar Belarusul mai practică pedeapsa cu moartea.

¹³În societatea japoneză tradițională, cei responsabili cu apărarea satelor și orașelor erau samurailor care își dedicau viața învățării artei războiului și care în cazul unei rușini greu de suportat, erau bucuroși să poată face seppuku.

¹⁴Expresia provine din latină și ne spune că legea este dură dar se aplică.

¹⁵Spre exemplu, numărul infracțiunilor va crește într-un an în care au avut loc războaie, crize politice, economice.

¹⁶Din numărul total al americanilor care în urma sondajului din iunie 2007 s-au declarat pentru pedeapsa cu moartea, cei mai mulți au declarat că cel mai puternic motiv pentru care și-ar schimba opinia este acela al executării unor oameni nevinovați.

ORGANIZAȚII CRIMINALE MAFIOTE. MAFIA ITALIANĂ- COSA NOSTRA

Alexandra APOSTU

Ce este de fapt Mafia? Într-o primă opinie universal acceptată, Mafia ar reprezenta o organizație secretă, constituită în anul 1282, în timpul unei revolte, cunoscută sub numele "Viespile Siciliene" îndreptată împotriva ocupanților francezi. Astfel, termenul de Mafia ar corespunde prescurtării de la "Morte Alla Francia, Italia Anela" (Moarte Franței, strigă Italia). Pentru a rezista invadatorilor și pentru a organiza lupta de rezistență, un grup de sicilieni a inițiat un nucleu care apăra comunitatea, pedepsea tâlharii și răufăcătorii, ignorând legea străină. De-a lungul timpului, această organizație secretă a evoluat negativ, degenerând în criminalitate.

Conform altor opinii, la jumătatea secolului trecut, originile Mafiei, ca și ale Camorrei, s-ar afla la începutul secolului al XIV-lea. Ne găsim în fața unor mici întreprinzători care folosesc forța- chiar și pe cea colectivă- pentru a delimita și apăra spații de activitate, în primul rând în fața celor de pe aceeași treaptă cu ei, și apoi în fața oricui altcuiva (comercianți, proprietari).

Capacitatea de folosire a violenței este o calitate profesională, ceea ce îi apropie de păstori, de paznicii de terenuri, de un întreg univers popular dispus să folosească orice mijloace pentru a supraviețui sau pentru a urca o treaptă pe scara socială.

Din acest grup care începe să se formeze în interiorul Siciliei se va desprinde primul nucleu al structurii, "familia". Aceasta s-a transformat în cursul secolului al XIX-lea, într-o clasă conducătoare, datorită afacerilor pe care le practica, o lume care își va baza exercitarea puterii pe afișarea prestigiului și al bogăției. Dar această putere pare condiționată de deținerea unei forțe militare mai mult sau mai puțin ostentative, necesară pentru supravegherea forței de muncă, cât și pentru gestionarea afacerilor, precum și pentru siguranța persoanelor importante expuse pericolului răpirilor.

Aici apare un alt nivel de comportament mafiot. Pentru a-și afirma propria lege, "familia" preferă să folosească o poliție privată, formată din oameni dispuși să facă pentru stăpânii lor, treburile "murdare" sau să însărcineze în acest scop delicvenți dați în urmărire, cu care au fost stabilite relații de "patronage". Și unii și alții sunt numiți „mafioți” de către contemporani.

În numeroase regiuni, aristocrații și burghezii, familii și partide se obișnuiesc să-și rezolve conflictele prin forța armelor. Într-o oarecare măsură, aceste conflicte par gândite pentru a permite clasei conducătoare vechi sau noi să înarmeze, să folosească și să mențină sub control ceea ce sursele actuale numesc pătura "răufăcătorilor".

Violența servește drept mijloc pentru clădirea dacă nu a unei noi civilizații, cel puțin a noi echilibre politice și sociale.

Termenul și conceptul de Mafie apar abia la sfârșitul "tulburării" numite RISORGIMENTO. După anul '65, funcționarii de dreapta îi numesc "mafioți" pe tâlhari și pe cei ce se sustrag de la executarea stagiului militar, pe cei ce se opun ordinii politice și sociale, pe capii partidelor municipale și pe micii delicvenți din sate și orașe. Termenul "camerrista" stă alături de celălalt, fără a se referi în mod special la caracterul regional. Uneori termenul "camorra" se referă la organizații criminale urbane, pe când "mafia" pare să indice un fenomen de tip rural.

Într-o accepțiune foarte răspândită în prezent, Mafia, ar corespunde criminalității regionale siciliene, Camora, ar corespunde criminalității regionale Campania. Pentru simetrie, mass-media au introdus recent un termen pentru criminalitatea calabreză, cel de N'drangheta. Formulările obișnuite alături delicvența comună de cea organizată și cu o elită criminală originară din Sicilia occidentală pe care ne-am obișnuit să o numim cu titulatura sa, Cosa Nostra. Putem adăuga și alte exemple prezente în lume: mafia americană, considerată ca derivând direct din cea siciliană dar care în realitate nu are același caracter rigid, regional, apoi mafia chineză, cea columbiană, rusească, etc.

Termenul capătă accepțiuni mai largi. El se poate referi la influența acelor asociații secrete și indică un strâns raport între politică, afaceri, criminalitate, ilegalitate sau corupție, susținere a anumitor politicieni, înșelătorii electorale, incapacitatea de a aplica legea în mod imparțial.

Mafia este apreciată drept cea mai puternică organizație criminală, nu numai datorită numărului mare de membri, ci mai ales ca urmare a structurii sale și a capacității ei de dezvoltare a strategiei unitare, în ciuda articulației complexe a rețelei sale operaționale. Prin caracteristicile sale, Mafia este singura organizație criminală italiană care oferă un model criminal valabil la nivel internațional.

Dificultățile întâmpinate în delimitarea subiectului au determinat literatura să-l reducă la contextele economice și culturale, subliniind, ca de obicei, caracterul ierarhic al acesteia. Primii analiști ai problemei, imediat după 1860, au considerat că mediul sicilian era puternic afectat de arhaism. Și totuși, la o sută de ani după aceasta, deși contextul s-a modificat în toate elementele sale, ne aflăm încă în fața a ceea ce numim „Mafia” și încercăm să înțelegem cum cum anume a supraviețuit modernizării acest fenomen tipic în aparență pentru un univers tradițional.

Chiar și rapoartele comisiei antimafia se referă la un trecut de peste o sută de ani sau fac apel la istoriografie care descrie studiul ultimelor două secole ca fiind o societate semifeudală, eminentemente agrară și latifundiară, imobilă din punct de vedere economic și social, traversată de un singur val de înnoire, mișcarea țărănească, contestată de clasele conducătoare și de mafie, aparatul lor militar.

În istoria interpretărilor mafiei, a luptei împotriva acesteia revine în mod ciclic ideea conform căreia „modernismul (reforma agrară, industrializarea, școlarizarea, instaurarea unor obiceiuri sexuale libere) ar trebui să distrugă fenomenul împreună cu spoiala sa de cultură, schemă care a făcut obiectul propagandei stângii în anii de după război și reluată cu unele instrumentalizări de aproape toată lumea, cu scopul de a obține mai multe fonduri, mai multe posibilități de administrare a resurselor etc.

Mulți au crezut că mafia va dispărea atunci când în interiorul pustiu al insulei se va fi auzit fluieratul locomotivei, după acesta se va vorbi de zgomotul avionului de bip-ul computerului.

Cu ani în urmă, mafia latifundiară a secolului trecut era considerată nu atât ca o expresie a puterii baronilor, cât un instrument al grupului social intermediar al celor care închiriau (vătăfi) și care pe parcursul dezagregării de durată a economiei și a puterii feudale, dezvoltă o capacitate de intimidare exercitată ascendent și descendent cu ierarhia socială. Mai mult chiar, mafioții care par să reprezinte cel

mai bine modelul tradițional mediază transferul de terenuri de la proprietari la țărani, supraveghează mișcările colective de după cele două războaie mondiale, nu sunt gardieni, ci ciocli ai feudei, cu un rol inimaginabil dincolo de procesele de modernizare politică și socială ale sec. al XX-lea. Teza conform căreia tipul de coerciție extra-legală numit mafia ar servi pentru asigurarea subordonării țăranilor se dovedește inefficientă.

De ce contextul economic, social și politic la care se face referire este cel latifundiar? Este vorba de considerarea fenomenului ca un reziduu mai mult sau mai puțin feudal. Se poate înregistra însă compatibilitatea dintre mafie și dezagregarea posesiunilor latifundiare, dintre mafie și gradul ridicat de integrare pe bogatele piețe internaționale și chiar transoceanice.

Deseori ne aflăm în fața unor sectoare și a unor momente de dinamism economico-social.

În multe din aceste cazuri, mafioții desfășoară activități legale, al căror monopol este garantat de violență, prin tehnici care merg de la intimidarea verbală la cea fizică, ajungând până la eliminarea rivalilor, a trădătorilor, a martorilor. Criminalitatea comună oferă nu doar o bază de recrutare pentru familiile mafioate, ci constituie însăși rațiunea existenței acestora. Încă din perioada bourbonică se înregistrează practica ambiguă a „compozițiilor” tratate între victimă și autorul delictului mediate de înalți exponenți ai delicvenței, profesioniști sau capi, care răpeau ordinii legale puterea de a pedepsi crimele, experiență larg răspândită chiar și în zilele noastre. Așa cum în sec. al XIX-lea amenințarea bandiților era folosită pentru a-i convinge pe proprietari să încredințeze mafioților paza propriilor terenuri, astăzi comercianții sunt determinați de riscul unui jaf sau al extorcării, să plătească asigurarea mafiotă.

Mafia reprezintă întotdeauna un aparat al ordinii dar ea presupune și o dezordine socială și criminală ce trebuie ținută sub control.

Ne referim nu doar la același termen ci la același subiect, în ceea ce privește atât trecutul cât și prezentul. Întâlnim însă și discontinuități evidente dintre care cea mai gravă este răspândirea geografică a organizațiilor de tip mafiot. Chiar și în zonele tradiționale „infectate” problema continuității istorice se pune în mod diferit.

Mafia siciliană rămâne de peste o sută de ani în lumina reflectoarelor, chiar dacă s-ar putea demonstra că

Mafia siciliană rămâne de peste o sută de ani în lumina reflectoarelor, chiar dacă s-ar putea demonstra că fenomenele indicate sub acest nume au întotdeauna un grad ridicat de omogenitate. Camorra este prezentă în anumite momente de timp și s-ar putea spune, cu o serie de flash-uri, și în perioada de după unificare. Același lucru este valabil pentru Calabria și pentru fenomenul numit „picciolteria”, apărut pe neașteptate și reprimat în mod brutal la începutul secolului al XX-lea.

Aceste considerații pun sub semnul întrebării teoria care consideră comportamentul mafiot o consecință directă a culturii siciliene (în sens antropologic), cultură care ar fi caracterizată de neîncrederea în organele statului și deci de obiceiul de a-și face singură dreptate, de simțul onoarei, susținerea politică, caracterul familial care sustrage individul de la perceperea responsabilității sale față de o societate mai largă decât cea primară.

Nu se intenționează să se înlăture elementul cultural din explicarea acestui fenomen social. Trebuie să se distingă fenomenul de contextul său, analizând modul în care mafia își însușește codurile culturale, le instrumentalizează, la modifică, le transformă într-un adeziv pentru propria rezistență; să nu uităm de refuzul conceptului de impersonalitate a legii și a statului de drept față de polițiști și de colaboratorii acestora, sentimente larg răspândite de țărani, burghezii și aristocrații din Sicilia secolelor al XIX-lea și al XX-lea, dar folosite de mafie în funcție de propriile scopuri. Acestea se reflectă uneori asupra unei mafii moderate, protectoare, liniștitoare și tradiționale promovate chiar de mafioți sau de apărătorii acestora în interiorul sau în afara tribunalului, de politicieni interesați de apărarea „bunului nume” al Siciliei, de magistrați neatenți.

Mafia ar fi un obicei, un comportament, o tradiție și nu o organizație. Unii analiști susțin că rețeaua relațiilor de rudenie, clientelă și prietenie a diferiților capi ai mafiei ar fi de ajuns pentru a schița structura grupului mafiot. Aceasta ar fi o formă prin care se exprimă înrudirea, prietenia, afacerile. Grupul mafiot ar reprezenta o microstructură instabilă și nesupusă formalizărilor impuse de legăturile asociative.

Totuși la granița dintre secolele al XIX-lea și al XX-lea doi polițiști criminaliști, Giuseppe Alougi și Antonio Cutrera, suprapuneau peste analiza mentalității insulare (onoarea, complicitatea) cea a asociațiilor mafiot care începeau să fie descoperite: organizații mari, puternice, bine structurate, capabile să-și

promoveze operațiunile pe termen lung și pe spații mari, nevoite să se diferențieze de restul societății prin jurăminte și ritualuri de afiliere complexe. Până acum, grupările mafiot au fost considerate niște monoide, fără uși sau ferestre. Dar pentru a menține relațiile cu mediul politic și cu instituțiile acestora, pentru a controla traficul, dar mai ales pentru a îndeplini funcția de control și dirijare a criminalității, acestea trebuie să fie conectate între ele, astfel sporește complexitatea structurii lor organizatorice. Fascinată de contextul lor rural și „primitiv” literatura recentă a ignorat aproape complet elementele primordiale considerate ca fiind centrul infecției scoase în evidență de multe lucrări din secolul al XIX-lea. Cultura (1900) afirmă că „aici, în capitala insulei siciliene și câmpia sa carbonizată își are sediul adevărata mafie, mafia legendară, mafia marilor procese pentru crimă care prin delicturile sale a instaurat teroarea, inițiind astfel istoria criminalității siciliene”.

Mai întâi, experiențele și sectoarele de intervenție apoi locurile și grupurile, în fine, organizarea. Inserarea într-un lanț migratoriu transoceanic, practicarea unui comerț pe distanțe mari au creat o mentalitate și o capacitate adecvate pentru contrabanda cu diferite mărfuri și droguri. Mafioții știu să creeze contracte externe necesare pentru efectuarea acestui trafic. Aceste experiențe se adaugă unei structuri organizatorice, care, din una teritorială, se extinde în spațiu și timp, oferind noi spații și puteri pentru noi oportunități de profit, expansiune coroborată și cu o rezistență deconcertantă a grupurilor familiale și criminale, a ariilor de influență, în unele din acestea puterea familiilor durând de mai bine de un secol, secol în care totul s-a schimbat în economie, în societate, în politică, iar modalitățile de împărțire a teritoriului sunt asemănătoare acelor ce au fi putut fi individualizate și menționate încă de la începutul secolului al XIX-lea.

Totuși, toate aceste elemente ale organizațiilor de tip mafiot nu oferă o stabilitate globală, cu o conducere omnipotentă. Diferitele grupuri, se află în permanență în relații de conflict major, din motive de rivalitate și de ierarhie, de aici și luptele care, în mod ciclic, redesenează echilibrele. Organele conducătoare sunt la rândul lor instabile, amenințate de pericolul destrămării datorat conflictelor interne, rămânând mult timp inoperante, însăși raza teritorială a autorității lor se definește în funcție de împrejurări. În alte părți

tendențele de centralizare sunt încă mai puțin pronunțate.

Toate aceste grupări criminale, care, ca tradiție și în ciuda conflictelor dintre diverse grupuri ce au măcinat constant structurile organizatorice ale acestora, au continuat să se dezvolte de-a lungul anilor, ajungând să influențeze viața politică, mass-media, administrația publică, justiția și economia afectând în mod serios bazele ordinii sociale.

Odată cu mărirea numărului de membri și sporirea mijloacelor financiare de care dispuneau, dar mai ales odată cu extinderea zonei de influență în mediul urban, asociațiile mafiotice italiene au obținut supremația și controlul formelor celor mai periculoase ale criminalității, depășind de mult granițele regionale tradiționale: Cosa Nostra, Camorra în Campania și N'drangheta în Calabria.

2.1.1. Cosa Nostra

Mafia siciliană COSA NOSTRA este o structură bine articulată și în același timp unitară și organizată piramidal ierarhic având la bază „familia” care controlează o parte determinantă din teritoriul în care operează sau pe care îl domină.

Locul unde a luat naștere faimoasa organizație este Sicilia, un teritoriu al actualei Italii care a fost de mai multe ori sub dominație străină și care nu și-a dobândit independența față de asupritori decât în secolul al XVIII-lea.

Actuala mafie a luat naștere și s-a organizat după structurile actuale în anul 1282, mișcarea mafiotă pentru izgonirea cruzilor normanzi francezi, avea ca motto „Morte ai Francesi Italia Anela”, prescurta MAFIA.

Primele semne că mafia începe să devină o organizație criminală apar în anul 1893, odată cu apariția așa numitelor „cosche” (cete) ale mafiei. În această perioadă aproape toate proprietățile feudale intră pe mâna arendașilor mafioți, care mai târziu vor deveni chiar ei proprietarii acestora. Acești arendași aveau putere absolută asupra pământurilor și ei erau adevărații proprietari ai pământurilor, deși plăteau o cotă nobililor italieni. Țăranii încep să-i urască pe mafioții transformați din salvatori în călăi.

Mafia din Sicilia are o structură piramidală și este prezentată în figura următoare.

„Familia” este celula de bază a Mafiei. Forța familiei este asigurată de numărul membrilor ei și de prietenii cu persoane sus-puse pe care șeful reușește să le stabilească. Cu cât persoanele sunt mai influente, cu atât mai mare este interesul Mafiei de a le capta prietenia. La baza Mafiei Siciliene se află „oameni de onoare” sau soldați constituiți în grupe de câte zece oameni. Soldații aleg șeful numit reprezentant, căci apără interesele familiei, acesta, la rândul lui, își alege un adjunct și unul sau doi consilieri (locotenenți). Între șefi și „oameni de onoare” se impun „capo decina”, șeful zecimii. Șefii familiilor desemnează un șef al provinciei, un reprezentant al provinciei. Orașul Palermo este o excepție, el desemnând un singur „capo mandamenta”, dar având puterea de a intra în „Cupola”.

Figura centrală a Mafiei este șeful. Prin denumirea de „naș” se sublinează, în mod evident, poziția majoră a acestuia față de marea masă a mafioților, el este persoana care a cununat sau a botezat pe majoritatea celor din organizație. Pentru a ajunge un „naș” sicilian, trebuie ca acesta să fie foarte bogat și foarte respectat, lucru mai important decât bogăția. Un capo mafia trebuie să fie îndrăzneț, rece, vicelan și violent în același timp, trebuie să aibă minte și mai ales „mână” (în sens simbolic, adică să fie autoritar, iute și puternic dacă situația o cere). El trebuie să știe să tacă și să-i asculte pe toți supușii și pe cei care îi cer ajutorul, în afara cazului când trebuie să intervină.

Nu se amestecă direct în treburile „mărunte” ale familiei pe care o conduce, nu trebuie să fie arogant (aroganța pentru mafioți este echivalentul prostiei), să aibă prin excelență atitudine de „împăciuitor”, de sfătuitor, de om mărinimos.

Un adevărat „naș” nu va purta niciodată armă, există destui mafioți de grad inferior care să o folosească și să execute orbește ordinele date de capo-mafia. Pentru a intra în organizație trebuie depus un jurământ de credință care va face ca noul membru să aibă acces la toate bunurile comune ale Mafiei și să beneficieze de un mare suport din partea acesteia, datorită influențelor și relațiilor pe care le are în societate. Jurământul odată depus va însemna și un număr însemnat de obligații.

Odată intrat în organizație mafiotul nu o va putea părăsi niciodată. O caracterizare foarte bună a apartenenței la Mafie a fost făcută de un cunoscut șef mafiot sicilian, Nino Salvo: „Mafia este ca un trandafir frumos, dar plin de spini”.

Jurământul de intrare în Mafia siciliană este la fel de sute de ani și ritualul primitiv este neschimbat. Reprezentantul familiei aduce la cunoștința noilor oameni de onoare, regulile care guvernează organizația.

După aceasta îi invită să-și alegă un naș dintre cei prezenți în încăperea. De obicei participă doar un șef de familie, iar alegerea se face dintre oamenii de onoare ai acesteia, apoi are loc ceremonia jurământului. Ea constă din a-i întreba pe fiecare cu ce mână trage. I se înțeapă apoi indexul mâinii respective, și cu picătura de sânge care țâșnește din deget este atinsă icoana Madona Bunei Vestiri, care se spune că este patroana Mafiei și se serbează pe 25 Martie. Apoi se dă foc icoanei și inițiatul o trece dintr-o mână în alta evitând să o stingă și jură să nu trădeze regulile Mafiei, altfel va arde și el astfel icoanei.

În momentul în care rănește inițiatul, oficiantul îi spune să nu trădeze niciodată, pentru că „în Mafie se intră prin sânge și se iese prin sânge”. Mafiotul va jura ca pe lângă cele șapte reguli, să mai respecte câteva care privesc structura Mafiei. Astfel, el nu are dreptul să ceară explicații asupra ordinelor pe care le primește, nu are voie să mintă, să descopere cine mai face parte din Mafie, să-și păstreze onoarea și demnitatea chiar în fața morții, să nu ucidă fără ordin. Execuțiile unei persoane importante sunt decise de Cupola și vor fi încredințați numai unor oameni de onoare aleși de reprezentanți.

Toate aceste grupări criminale, care diferă ca tradiție și în ciuda conflictelor dintre diferite grupuri ce au măcinat constant structurile organizatorice ale acestora, au continuat să se dezvolte de-a lungul anilor, ajungând să influențeze administrația politică, justiția, și economia, afectând în mod serios bazele ordinii sociale.

COSA NOSTRA operează într-un secret absolut, nedezlegat nici în prezent de autoritățile italiene iar legea de fier a tăcerii „omerta”, este respectată de toți chiar și de persoanele din afara organizației care au tangență cu aceasta. Orice violare a principiului omerta este invariabil pedepsită cu moartea, indiferent de rangul sau poziția celor ce au divulgat secretele organizației.

În ultimul timp, unele familii dezvoltate și-au creat ramificații în alte regiuni ale Italiei, cum ar fi Lombardia sau Piemont, extinzându-și acțiunile, în special cele ce privesc traficul de droguri, în mai multe

țări europene (în special Germania) și chiar peste ocean (S.U.A., Canada, Venezuela).

Sub presiunea enormelor interese economice, au apărut în timp și numeroase conflicte între familiile mafioate care s-au transformat în adevărate războaie și execuții sângeroase. Acest război al mafiiilor a luat amploare începând cu anii 1980 și a cuprins nu numai Sicilia ci toată Italia și chiar S.U.A.. În urma acestui război, familiile învingătoare conduse de Carbonizzi, Greco, Spadaso și alții, și-au consolidat pozițiile pe teritoriul Italiei, iar membrii aripilor mafioate care au scăpat cu viață s-au refugiat cu predilecție în America de Sud și Spania unde și-au creat noi sisteme organizatorice, noi legături infracționale prin care dirijează o bună parte din traficul de droguri, investind sume uriașe în hoteluri, cazinouri, construcții și afaceri financiar-bancare, declanșând noi atacuri, ce au degenerat în executarea feroce a adversarilor.

Privind raporturile Mafiei Siciliene cu celelalte organizații criminale italiene, se poate afirma că grupurile Comorrei au fost inferioare ca putere și influență fiind oarecum subordonate acesteia, mai ales pe linia traficului de droguri. În direcția opusă se află însă situația N' draghetei calabreze, care s-a bucurat și se bucură încă de autonomie operațională, menținându-se pe o poziție de prestigiu și colaborând pe picior de egalitate cu Mafia siciliană.

În jurul anilor 1950-1955, asociațiile criminale au contactat Mafia siciliană cu scopul de a o cointeresa în traficul de droguri de peste oceanul Atlantic, vizându-se, de fapt, asigurarea transportului de droguri prin punerea la dispoziție a curierilor și organizarea unei linii de trafic între sudul Franței și S.U.A. Deoarece drogurile se vindeau în S.U.A., mafioții italieni aveau o poziție inferioară, obținând profituri reduse, ceea ce i-a determinat pe unii să lucreze pe cont propriu.

La începutul anilor '70, prin neutralizarea laboratoarelor clandestine din Marsilia de către poliția franceză, în colaborare cu alte poliții afiliate la Interpol, linia ce ducea în S.U.A. a fost ruptă, mafia siciliană fiind nevoită să-și reorganizeze acțiunile în sfera traficului internațional. Mafia nord-americană s-a orientat spre traficul cu stupefiante către Asia de S-E, iar sicilienii au început importul de heroină turcească și alte droguri provenite din Africa, sau cu traficul de cocaină sud-americană.

În jurul anilor 1977-1980 s-a relansat traficul de droguri între Italia și S.U.A., de această dată mafia italiană trecând la operațiuni de trafic complete.

După anii '80 poliția italiană a dat numeroase lovituri, distrugând multe rețele din Sicilia, însă mafia siciliană nu este învinsă și nu a renunțat la profiturile imense ce se realizau din traficul cu stupefiante, stabilind noi legături în Asia de S-E și de Sud.

Cea mai grea lovitură dată mafiei siciliene a fost arestarea celor mai mulți capi ai mafiei și alți membri de onoare în celebrul proces de la Palermo al procurorului Giovanni Falcone versus mafia, dar care, până la urmă, s-a soldat cu achitarea mai multor acuzați datorită corupției imense din cadrul legislativului.

Mafia nu a rămas cu mâinile în sân și după terminarea procesului procurorul Giovanni Falcone a fost ucis în mod bestial.

Oricât de mari ar fi fost eforturile de a distruge mafia, acest lucru nu este posibil datorită expansiunii mafiei și longevității acesteia.

Cosa Nostra din America

Apariția unei ramuri a mafiei siciliene în America își face simțită prezența la sfârșitul secolului al XIX-lea. O serie de delictе și crime comise în orașele New York, Philadelphia, Chicago și Los Angeles, în perioada 1892-1899, sunt atribuite de către poliție unei bande organizate de italieni imigranți originari din Sicilia.

O opinie asupra întemeierii mafiei americane este că aceasta se datorează fraților Vito și Giovanni Gianola. Împreună cu Alfonso Pannizola, ei pun în 1915 bazele unui sistem de impunere forțată a imigranților italieni stabiliți în orașul Saint-Louis. Ei vor instaura o teroare similară celei din Sicilia și extrem de rentabilă.

Evoluția mafiei americane între cele două războaie mondiale a avut ca principal punct de propagare și dezvoltare prohibiția, care a creat condițiile ideale de apariție a unui „business” extrem de competitiv: producția și comercializarea clandestină a produselor alcoolice. Atunci au apărut faimoasele „gang-uri” ai căror membri proveneau din minoritățile etnice și religioase din Statele Unite ale Americii, supuse discriminării, abuzului și exploatării deosebit de feroce.

Italianii au ocupat un loc aparte, grație unei remarcabile eficacități și discipline. Conduse aproape numai de sicilieni, gang-urile, au preluat structura organizatorică a mafiei, cu rigida sa ierarhie și cu neiertătoarele ei legi. Impunându-se cu autoritate în

lumea interlopă, aceste bande au marcat întreaga epocă cu violența lor fâțișă, nelimitată.

Abrogarea prohibiției nu a pus capăt activității criminale organizate, ci a diversificat-o.

Într-un interval extrem de scurt, mafia americană a acaparat toate domeniile ce s-au dovedit rentabile pentru mafia siciliană: jocuri de noroc, prostituție, trafic de droguri, contrabandă, protecție forțată a întreprinderilor. În principalele orașe din S.U.A., toate ramurile industriei întunericului încap pe mâna puternicilor mafioți, care se numesc acum familii.

Există unele deosebiri între mafia italiană și Cosa Nostra.

În primul rând termenul, de „familie” nu mai are aceleași conotații ca și în Italia, fiindcă în familiile italiene membrii sunt în marea lor majoritate rude și sunt sicilieni, pe când în S.U.A. există familii, aproape toate, în care există și membri neitalieni (evrei, irlandezi, polonezi), iar legăturile de rudenie între membrii familiilor sunt puține și foarte îndepărtate.

Instanța supremă a organizației Cosa Nostra este alcătuită din nașii familiilor americane, și ea încearcă, să soluționeze, pe cale pașnică toate neînțelegerile, numele pe care îl poartă este „Comisia”.

Cosa Nostra exploatează toate domeniile crimei organizate, un lucru care nu este pe placul multor mafioți italieni, aceștia dezaprobă exploatarea prostituției și a jocurilor de noroc de către membrii Cosa Nostra. Cele două aduc profituri imense mafiei americane și, așa cum am mai menționat, structura și modul de funcționare este cel al unei fabrici, deci tot ce aduce profit este exploatat.

În America există circa 24 familii aparținând organizația Cosa Nostra și care își împart între ele teritoriul S.U.A.

Principalele familii mafiotе din S.U.A. sunt cele cinci familii din New York care reprezintă totodată cele mai influente familii din Cosa Nostra: Familia Gambino este cea mai puternică și mai veche dintre clanurile mafiotе new york-eze, a fost fondată de Carlo Gambino și are ca șef probabil pe John Gotti, din anul 1985. Afacerile ilegale în care este implicată sunt: furturi, excrocherii, camătă, jocuri de noroc, trafic de droguri, pornografie, fraudă și extorcare de fonduri.

Familia Bonano este fondată de Joe Bonano, și acum este condusă probabil de Philip Pasteli. Afacerile familiei sunt: pizerii, restaurante, camătă, pornografie și trafic de droguri.

Familia Colombo a fost fondată de Joseph Colombo iar acum este controlată de Carmine Persico. Sunt implicați în camătă, jocuri de noroc, fraudă, trafic de droguri și țigări, prostituție și pornografie.

Familia Genovese are ca fondator pe Vito Genovese și este sub conducerea lui Anthony „Grasul” Salerno. Se ocupă cu extorcarea de fonduri, camătă, trafic de droguri în mai mică măsură, fraudă, pornografie, prostituție.

Familia Luccheze fondată de Thomas Luccheze, este condusă de nașul Anthony Corallo. Își procură veniturile din droguri, curse de cai și ogari, furturi de autoturisme, asasinate plătite.

În New Jersey este teritoriul familiei Decavalcante care monopolizează pornografia, traficul de droguri, camăta și jocurile de noroc.

În Florida este foarte puternică familia Trafficante fondată de Santos Trafficante și este condusă acum de fiul său, Santos Trafficante jr.. Se ocupă cu traficul de droguri, furturi, vânzări de bunuri furate și are o rețea de cazinouri în Florida și în Caraibe.

Din New Orleans familia Marcelo, fondată și condusă de către Carlos Marcelo, deține puterea în Louisiana și în statele limitrofe, și este conducătoarea statelor din sudul S.U.A. Există o alianță trainică între familiile Marcelo și Trafficante. Afacerile familiei cuprind trafic de droguri, jocuri de noroc, afaceri imobiliare, prostituție și pornografie, corupție politică și sindicală. Familia Giancara este autoritară în Chicago, dar și în New Mexico și zone din California; bossul său este Joey Aiuppa, iar fondatorul ei a fost Giancara. Veniturile imense proveneau din jocuri de noroc, trafic de droguri, prostituție și camătă.

Nu trebuie omis faptul că în S.U.A. pe lângă Cosa Nostra s-au mai dezvoltat două organizații la fel de puternice pentru o anumită perioadă: mafia irlandeză și cea evreiască.

Mafia irlandeză a avut o perioadă de expansiune mai ales în timpul prohibiției, ca apoi să-i scadă autoritatea și multe dintre teritorii să-i fie luate de către mafia italiană și cea evreiască. Dintre irlandezi s-au remarcat frații O'Donnell și apoi mafioul O'Banion, acesta a fost pentru irlandezi ceea ce a fost Lucki Luciano pentru Cosa Nostra, un organizator de geniu, apoi o parte dintre irlandezi s-au integrat în Cosa Nostra sau în mafia evreiască.

Mafia evreiască a rămas și după prohibiție egală cu mafia italo-americană. Mulți evrei au ajuns apoi să lucreze pentru Cosa Nostra sau să colaboreze cu aceasta. Mezer Lusky (bancher al mafiei câteva

decenii), Bugsy Siegel, L. Buchalter sau J. Shapiro care, au inventat și exploatat primii corupția sindicală. Una din principalele surse de venit pentru Cosa Nostra este industria construcțiilor. Comisia asupra crimei organizate din SUA a descoperit că majoritatea familiilor sunt puternic implicate în industria construcțiilor. Controlând sindicatele, au constituit un fel de cartel care dirija activitatea în aceste domenii, decidea cărei companii să-i acorde contractul și altele, forțând acceptarea unor oferte extrem de mari. Mafia era partener (din umbră) al unor companii de construcții care reușeau să obțină contracte substanțiale în dauna altor companii.

O altă sursă de venit este prostituția și pornografia. Prostituția aduce venituri imense mafiei americane, prostituatele dintr-un oraș, în proporție de 90% sunt sub protecția organizației.

Un domeniu tradițional de exploatare al organizației Cosa Nostra este corupția sindicală. Mafia și-a dat seama că industriile americane nu pot fi controlate decât cu ajutorul sindicatelor. Există două variante: folosirea mafiei la spargerea grevei, iar a doua constă în controlul unor sindicate.

Traficul de droguri a adus mari beneficii pentru Cosa Nostra, dar în ultimul deceniu se constată o reducere a implicării mafiei în trafic și o expansiune tot mai mare spre alte domenii ale crimei organizate.

Mafia exploatează și câștigă enorm de pe urma jocurilor de noroc astfel încât Las Vegas este deținut (din umbră) de mafie.

Cosa Nostra nu ar fi o putere mondială dacă nu ar exista corupția politică. Mafioșii statului, reprezentanții puterii legislative, ai puterii executive centrale și locale, de o parte, și mafie de altă parte, se bazează în mare parte pe un sistem de corupție, pe așa numitul „șperț” care funcționează regulat și fără greș.

Veniturile obținute din astfel de activități criminale sunt apoi folosite pentru a putea pătrunde și controla organismele și organizațiile legal constituite, oferindu-se o aparență legală activității lor.

Tocmai de aceea, în SUA s-a creat o pluralitate de instituții abilitate să lupte împotriva oricărui tip de fenomen infracțional.

INFLAȚIA LEGISLATIVĂ – PREMISA INSECURITĂȚII JURIDICE A CETĂȚEANULUI

Valentin HAHUI

„Elaborarea legilor nu este numai o artă, ci este, în egală măsură, o știință sau mai exact o tehnică și, în plus, o tehnică dificilă. Frecvența criticilor în acest domeniu demonstrează această dificultate. Aceste critici, care există în toate țările, se fac atât asupra cantității, cât și asupra calității legislației.”¹

Un stat de drept se consolidează, este apreciat și respectat, în bună măsură, în funcție de justețea, claritatea și fermitatea legilor sale, precum și de durabilitatea lor².

Dacă justețea unei legi, respectiv modul în care norma juridică răspunde la comanda socială, implică, cu precădere, factorul subiectiv, de oportunitate, soluția politică, celelalte atribute ale unor legi bune, claritatea și fermitatea, sunt obținute prin respectarea unor reguli stricte și precise de tehnică legislativă.

În practică, există un permanent dialog între inițiatori și specialiștii însărcinați să-i ajute în dificila acțiune de „facere a legilor”. Specialiștii Consiliului Legislativ au sarcina de a sprijini membrii legislativului și ai Guvernului în exercitarea funcției lor normative, intervenind „în amonte” de momentul „producerii” legislației. Consiliul Legislativ emite avize consultative care contribuie la securitatea juridică, sistematizarea și coerența edificiului legislativ, deoarece acestea se referă la chestiuni precum respectarea competențelor, armonia textului cu dreptul pozitiv existent, unitatea sa internă.

În îndeplinirea atribuțiilor sale constituționale, Consiliul Legislativ este dator să sugereze și să propună promovarea unor reglementări normative

clare și precise, precum și să vegheze la păstrarea unei drepte și judicioase cumpene între principiul stabilității dreptului și acela al dinamicii acestuia³, militând pentru restabilirea încrederii în norma de drept. Aceste obiective pot fi îndeplinite nu numai prin activitatea de avizare, pe fond, a proiectelor de acte normative, ci și prin eforturile ce trebuie depuse pentru stricta aplicare a normelor de tehnică legislativă, care urmăresc ca legea să fie clară și, deci, cât mai accesibilă cetățenilor, prin programul de abrogare a actelor normative anterioare Constituției din 1991, care contravin prevederilor și principiilor acesteia, prin informatizarea legislației, prin întreaga activitate de evidență legislativă, care, toate, cumulate, permit cetățenilor, instituțiilor, tuturor utilizatorilor dreptului să se descurce mai ușor în labirintul legislativ.

Pentru ca legile să fie înțelese mai bine și să fie mai corect puse în practică, aplicate și respectate, este esențial să se vegheze asupra calității redacționale și acest lucru se poate realiza doar prin respectarea cu strictețe a regulilor de tehnică legislativă.

Un salt calitativ în materie considerăm că s-a făcut în țara noastră odată cu apariția Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative⁴, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 139 din 31 martie 2000. Această lege, adoptată la propunerea Consiliului Legislativ, cuprinde reglementări detaliate cu privire la procesul de elaborare, redactare și structurare a actelor normative, menite să faciliteze și să ordoneze desfășurarea acestuia. Menționăm că România este una din puținele țări care posedă o asemenea lege, inspirată, de altfel, din reglementările-cadru în materie ale Uniunii Europene.

Redactarea legilor necesită cunoștințe și abilități juridice speciale, prin care o politică anume este transpusă într-un ansamblu coerent de norme. În afară de aceasta, redactorul are ca sarcină să facă astfel ca proiectul de lege să fie corelat cu celelalte texte normative, ca metodele pe care le utilizează să fie ușor de folosit, și din punct de vedere juridic, eficiente, iar formularea juridică să fie pertinentă și inteligibilă. Textul final al proiectului trebuie să reflecte în mod clar și exact imperativele legislative, comanda socială.

În anul 2006, Consiliul de Stat din Franța a ales să revină asupra temei securității juridice datorită agravării problemei, temă abordată deja în

raportul său din 1991⁵, acum sub un titlu nou, „Securitate juridică și complexitatea dreptului”. Plecând de la premise că, pentru a respecta legea, ea trebuie cunoscută și, pentru a fi cunoscută, ea trebuie să fie clară și stabilă, studiul constată că numeroase legi nu sunt nici clare nici stabile, pentru că Franța „legiferează mult și legiferează prost”.

Vorbind despre calitatea legii, studiul precizează: „*Legea este făcută pentru a impune, a interzice, a sancționa. Ea nu este făcută pentru a flecări, a crea iluzii, a provoca ambiguități și decepții. Legea trebuie să fie deci normativă: legea nonnormativă diminuează regula necesară, inducând un dubiu asupra efectului real al dispozițiilor sale. [...] Pentru a ști ce prevede legea, nu este suficient ca ea să fie accesibilă în sens material. Este vorba desigur de o exigență esențială, iar publicarea normei, care este destinată să o facă accesibilă, constituie de altfel o condiție a opozabilității sale. Dar mai trebuie și ca norma să fie inteligibilă. Inteligibilitatea implică lizibilitatea, atât claritatea și precizia enunțurilor, cât și coerența lor. Ea mai presupune și ca regulile să dobândească întreaga lor forță în contextul corpusului juridic în care ele sunt chemate să se integreze, fără să facă, în acest scop, apel la prea multe dispoziții exterioare textului”*”.

Problemele ridicate de Consiliul de Stat din Franța se pun cu cel puțin aceeași acuitate și în România. Deja Rapoartele anuale privind activitatea desfășurată de Consiliul Legislativ prezentate în Parlamentul României au atras atenția asupra unui fenomen îngrijorător, cel al „inflației legislative”, care poate oricând căpăta forma unei instabilități legislative sau, împrumutând terminologia franceză, a unei insecurități juridice.

Dacă în privința clarității și fermității legilor aprecierile pot fi subiective, în ceea ce privește durabilitatea lor, aceasta poate fi obiectiv comensurată.

Ritmul mediu anual, de peste 1800 de acte normative adoptate în ultimii ani numai la nivelul Parlamentului și Guvernului, ilustrează o stăruință evidentă de continuă perfecționare a unei legislații în prefăcere, de amortizare a unor noi relații politico-economice și sociale, care necesită însă timp până la asigurarea consolidării legislative necesare.

Fără a contesta sub nicio formă posibilitatea

și utilitatea modificării actelor normative, atunci când noile realități social-politice și economice o cer, trebuie subliniat însă că spiritul de prudență în adoptarea unor astfel de intervenții legislative impune ca acestea să fie mai puțin numeroase, astfel încât norma de drept să fie cât mai constantă și pe cale de consecință mai bine cunoscută de cetățeni, fiind și mai ușor de aplicat în practică⁶.

Textele normative sunt modificate fără încetare, multiplicând insecuritatea juridică a cetățeanului. Modificările devin din ce în ce mai speciale, rămân adesea parțiale, neabrogându-se întotdeauna în mod expres dispozițiile perimate. La această abundență de norme se adaugă, pe de altă parte, complexitatea dreptului. Simplitatea, claritatea și calitatea tehnică nu mai sunt caracteristicile principale ale dreptului contemporan. Viața cetățenilor este din ce în ce mai normată, regulile generale sunt adesea lăsate deoparte în favoarea celor detaliate.

Este semnificativ în acest sens faptul că mai mult de o treime din actele normative adoptate au fost deja abrogate, iar marea lor majoritate a suferit una sau mai multe intervenții substanțiale de modificare ori completare.

Din păcate, de multe ori modificările sau chiar abrogările intervin la foarte scurt timp după adoptarea actelor normative inițiale, chiar în cursul aceluiași an și, uneori, în cursul aceleiași luni.

Pentru ilustrarea acestei situații amintim⁷, de exemplu, legea inițială a privatizării, Legea nr. 58/1991, care, după ce a suferit mai multe modificări, a fost abrogată și înlocuită în anul 1997 cu Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 88, care, la rândul ei, a fost modificată și completată prin alte trei ordonanțe de urgență, iar prin Legea nr. 99/1999, pentru care Guvernul și-a asumat răspunderea, a fost din nou modificată și completată, de această dată primind practic o altă înfățișare. Dar și aceasta a mai fost modificată de încă 4 ori până în prezent.

O situație aparte o prezintă ordonanțele Guvernului, care – dat fiind caracterul lor de acte sub condiție – au fost modificate ulterior substanțial sau chiar respinse de către Parlament, ceea ce a creat unele stări de incertitudine și nesigurantă legislativă. Este de menționat, de asemenea, că, în multe cazuri, în aplicarea unor ordonanțe simple sau de urgență, Guvernul emite norme tehnice ori metodologice, însă, după, modificarea ordonanțelor de către Parlament,

aceste norme nu sunt corelate în mod operativ cu intervențiile legislative ale Parlamentului.

Ordonanța Guvernului nr. 3/1992 privind taxa pe valoarea adăugată a cunoscut aproximativ 30 de intervenții de modificare ori completare, dintre care 6 doar în anul 1998, la aceasta adăugându-se faptul că au fost necesare și două republicări, pentru ca în anul 2000 să fie aprobată și înlocuită de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 17/2000. Aceasta, la rândul ei, a cunoscut câteva modificări, iar în 2002 a fost înlocuită de Legea nr. 345/2002, modificată de 3 ori și abrogată prin Legea nr. 571/2003, care s-a modificat de 20 de ori până în prezent.

Situația prezentată este de natură să erodeze autoritatea legii, încrederea cetățeanului în norma de drept și să creeze o imagine externă nefavorabilă, care poate descuraja sau chiar îndepărta investitorii străini⁸.

Este evident că această instabilitate și această dinamică pot avea și explicații obiective, derivate din complexitatea și neprevăzutul perioadei de tranziție, combinate cu necesitatea armonizării legislației românești cu aquis-ul comunitar.

Dar această dinamică mai poate demonstra și o insuficiență elaborare a soluțiilor, o evaluare limitată a implicațiilor acestora, precum și o anumită ușurință în propunerea reglementării, o slabă conlucrare și corelare între departamente, mai ales când toate acestea se conjugă și cu unele aspecte de incoerență legislativă, manifestate prin soluții contradictorii cu privire la același tip de probleme, prin schimbarea frecventă și uneori precipitabilă a soluțiilor, prin reveniri la soluții inițiale abandonate, prin repunerea în aplicare a unor acte normative, etc.

„Inflația și instabilitatea normelor juridice ne provoacă adesea, nouă cetățenilor, o mare tulburare. Simțindu-se izolat într-un hățiş de proceduri constrângătoare și adesea de neînțeles, cetățeanul resimte cu amărăciune distanța care-l separă de centrele de decizie.”⁹

BIBLIOGRAFIE :

1. Dana Apostol Tofan, *Drept administrativ*, vol. I, ediția 2, Ed. C.H. Beck, București, 2008.
2. Constanța Călinoiu, Victor Duculescu, *Drept parlamentar*, Ed. LuminaLex, București, 2006.
3. Antonie Iorgovan, *Tratat de drept administrativ*, vol. I, Ed. All Beck, București, 2001.
4. S.Popescu, C.Ciora, V.Țandăreanu, *Aspecte practice de tehnică și evidență legislativă*, Ed. Monitorul Oficial, București, 2008.
5. Rapport 2001 au Président de la République et au Parlement, La Documentation française, 2002.
6. Herbert A. Simon, *Comportamentul administrativ. Studiu asupra proceselor de luare a deciziilor în structurile administrative*, Ed. Stiința, București, 2004.
7. Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată.
8. Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică.
9. <http://www.clr.ro/>, site-ul oficial al Consiliului Legislativ.

Note de subsol:

¹Jean-Claude Piris, director general al Serviciului juridic al Consiliului Uniunii Europene .

²S.Popescu,C.Ciora,V.

Țandăreanu,*Aspecte practice de tehnică și evidență legislativă*, Ed. Monitorul Oficial, București, 2008, pag. 7.

³ S.Popescu, C.Ciora, V.Țandăreanu, *op. cit.*, pag. 14.

⁴ Republicată, în urma modificărilor și completărilor operate ca urmare a revizuirii Constituției, în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 777 din 25 august 2004.

⁵ Conseil d'Etat, Rapport public annuel 1991, De la sécurité juridique, La Documentation française.

⁶ S.Popescu, C.Ciora, V.Țandăreanu, *op. cit.*, pag. 12.

⁷ Rapoartele anuale prezentate Parlamentului asupra activității desfășurate de Consiliul Legislativ (www.clr.ro)

⁸ S.Popescu, C.Ciora,V.Țandăreanu, *op. cit.*, pag. 13.

⁹ Rapport 2001 au Président de la République et au Parlement, La Documentation française, 2002.

GARANTAREA ACCESULUI LIBER LA JUSTIȚIE: ETERNA REÎNTOARCERE LA IMPOSIBILITATEA TEHNICĂ

Teodora IRIMIA

„...pentru a exista un stat de drept nu este suficient să se instituie un mecanism juridic care să garanteze respectarea riguroasă a legii, ci este totodată necesar ca acestei legi să i se dea un anumit conținut, inspirat de ideea promovării drepturilor și libertăților umane în cel mai autentic spirit liberal și al unui larg democratism.”

Prof. univ.dr. Tudor Drăganu

Statul de drept este indisolubil legat de respectarea cu fidelitate a drepturilor fundamentale ale omului. Aceste drepturi, naturale cum le-am putea denumi, trebuie garantate de orice stat democratic, per a contrario, neputându-se vorbi de o justiție dreaptă, și, implicit de respectarea principiului umanist.

Drepturile omului se caracterizează în primul rând prin universalitate, ceea ce înseamnă că, orice om are dreptul la garantarea lor, la recunoașterea lor indiferent de teritoriul pe care se află și la ce autoritate a statului se adresează. Acest caracter este completat de ideea atemporalității și permanentizării atribuirii acestor drepturi oamenilor, indiferent de puternicul dinamism al societății și politicului. Ni se pare firesc, prin urmare, ca orice act care contravine acestor caractere să fie sancționat.

De aceea, popoarele lumii au simțit nevoia unei reglementări a drepturilor omului, reglementare care să vină în ajutor prevenirii abuzurilor de putere cu efecte dezastruoase pentru om, dar și combaterii lor pe calea justiției.

Carta Națiunilor Unite a fost adoptată în scopul creării condițiilor necesare pentru menținerea păcii și securității internaționale, a justiției și a respectării obligațiilor care decurg din tratatele internaționale.

În realizarea acestor țeluri, se reafirmă credința în drepturile fundamentale ale omului, în demnitatea și valoarea persoanei umane, în egalitatea în drepturi a bărbaților și femeilor, precum și a națiunilor mari și mici.

Articolul 1 aliniatul 3 al Cartei Națiunilor Unite declara următorul scop ca fiind unul dintre obiectivele O.N.U.: „Realizarea cooperării internaționale în soluționarea problemelor internaționale de natură economică, socială, culturală sau umanitară, și promovarea și încurajarea respectării drepturilor omului și libertăților fundamentale pentru toți, fără deosebire de rasă, sex, limbă sau religie.”

Articolele 55 și 56 ale Cartei Națiunilor Unite prevăd obligațiile O.N.U. și ale statelor membre care împreună, dar și separat, vor crea condițiile de stabilitate și de bunăstare necesare unor legături pașnice și prietenești între națiuni, întemeiate pe respectarea principiului egalității în drepturi ale popoarelor și a dreptului de a dispune de ele însele. Pentru realizarea acestor țeluri, statele membre ale O.N.U. se obligă să promoveze: „ridicarea nivelului de trai, deplină folosire a brațelor de muncă și condiții de progres și dezvoltare economică și socială; rezolvarea problemelor internaționale în domeniile economic, social, al sănătății publice și al altor probleme conexe și cooperare internațională în domeniile culturii și educației; respectarea universală și efectivă a drepturilor omului și libertățile fundamentale pentru toți, fără deosebire de rasă, sex, limbă, religie.”

Carta Națiunilor Unite aduce ca noutate prin conținutul său internaționalizarea drepturilor omului, acestea devenind obiectivul comunității internaționale și nu doar al reglementărilor interne ale statelor. Faptul că un stat care a ratificat Carta nu poate susține că drepturile omului ca subiect cad sub incidența exclusivă a jurisdicției interne nu înseamnă totuși că orice încălcare a drepturilor omului de către un stat membru al O.N.U. este o problemă de interes internațional. Înseamnă însă că și în cazul absenței unor obligații asumate printr-un tratat un stat nu mai poate afirma ca prejudicierea propriilor săi cetățeni, indiferent în ce proporție sau cât de sistematic s-ar produce, este o problemă ce ține exclusiv de jurisdicția sa internă. Carta reprezintă un tratat internațional multilateral, iar statele care sunt părți la ea recunosc drepturile omului așa cum sunt consacrate în cuprinsul dispozițiilor acesteia.

Totodată, Carta precizează obligația statelor

membre O.N.U. de a coopera cu organizația pentru promovarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Pe baza dispozițiilor Cartei Națiunilor Unite și a noii concepții ce rezultă din aceasta cu privire la drepturile omului, Adunarea Generală a O.N.U. a proclamat Declarația Universală a Drepturilor Omului, ca un prim instrument internațional referitor la drepturile omului.

Aceasta a dobândit o importanță politică și juridică deosebită de-a lungul timpului datorită valorilor pe care le promovează și le apără.

Carta internațională a drepturilor omului este denumirea sub care documentele O.N.U. reunesc principalele acte internaționale referitoare la drepturile fundamentale ale omului. Aceste documente sunt: Declarația universală a drepturilor omului din 1948, cele două Pacte internaționale privind drepturile omului din anul 1976 și Protocolul facultativ la Pactul privind drepturile civile și politice.

Declarația universală a drepturilor omului, reprezintă primul document cuprinzător în sfera drepturilor omului adoptat de o organizație internațională universală. Datorită importanței juridice și politice dobândite de-a lungul timpului, Declarația constituie alături de Magna Charta, Declarația franceză a drepturilor și Declarația de independență a Americii, un reper important în lupta omului pentru libertate. Deși cuprinsă într-un cadru nu întotdeauna sistematic, Declarația are meritul incontestabil de a fi proclamată ca fundamentale o gamă foarte largă de drepturi și libertăți. Din punctul de vedere al sferei acestor drepturi și libertăți, Declarația universală este mult mai cuprinzătoare și mai complexă decât oricare altă declarație de drepturi ale omului elaborată până în acel moment pe planul legislației interne.

Convenția Europeană pentru apărarea Drepturilor Omului (CEDO) este un act normativ ce prevede încă din preambulul său, universalitatea și efectivitatea cu care vor fi garantate drepturile și libertățile omului pe teritoriul Europei, din anumite temeuri :„ considerând că această declarație urmărește să asigure recunoașterea și aplicarea universală și efectivă a drepturilor pe care ea le enunță; considerând că scopul Consiliului Europei este acela de a realiza o uniune mai strânsă între membrii săi și că unul dintre mijloacele pentru a atinge acest scop este apărarea și dezvoltarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale; reafirmând atașamentul lor profund față de aceste libertăți

fundamentale care constituie temelia însăși a justiției și a păcii în lume și a căror menținere se bazează în mod esențial, pe de o parte, pe un regim politic cu adevărat democratic, iar pe de altă parte, pe o concepție comună și un respect comun al drepturilor omului din care acestea decurg.”

În România, drepturile fundamentale ale omului sunt prevăzute atât în Constituția revizuită în 2003, în Titlul II, cât și prin legile de ratificare la actele normative internaționale.

În prezenta lucrare, vom discuta problema garantării drepturilor omului, raportându-ne la un drept esențial, și anume la Accesul liber la justiție, drept procedural care constituie un principiu fundamental al organizării oricărui sistem judiciar democratic. Drepturile procedurale constituie singura categorie de drepturi al căror conținut nu face referire la o libertate materială, ci la garanțiile de care dispune o persoană într-un stat de drept pentru a-și valorifica drepturile și libertățile.¹

Liberul acces la justiție este definit ca fiind dreptul oricărei persoane de a introduce, după libera sa apreciere, o acțiune în justiție, implicând astfel obligația corelativă a statului, ca prin instanța competentă, să soluționeze aceste acțiuni.

Acest drept este garantat de art. 6 pct. 1 din CEDO, (act normativ la care România a aderat prin Legea nr.30 din 18 mai 1994) :„Orice persoană are dreptul de a-i fi examinată cauza în mod echitabil, public, și într-un termen rezonabil de către un tribunal independent și imparțial, stabilit prin lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor cu caracter civil...” .

De asemenea, accesul liber la justiție este consacrat prin art 21 din Constituția României, prin art. 10 din Declarația universală a drepturilor omului, precum și prin art. 14 pct. 1 din Pactul Internațional cu privire la drepturile civile și politice.²

Constituția României, art. 21: „(1) Orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime. (2) Nici o lege nu poate îngădi exercitarea acestui drept. (3) Părțile au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil. (4) Jurisdicțiile speciale administrative sunt facultative și gratuite”.

Declarația universală a drepturilor omului, art 10:„, Orice persoană are dreptul în deplina egalitate de a fi audiată în mod echitabil și public de către un tribunal independent și imparțial care va hotărî fie

asupra drepturilor și obligațiilor sale, fie asupra temeiniciei oricărei acușări în materie penală îndreptată împotriva sa.

Pactul Internațional cu privire la drepturile civile și politice, art. 14 pct. 1: „1. Toți oamenii sunt egali în fața tribunalelor și curților de justiție. Orice persoană are dreptul ca litigiul în care se află să fie examinat în mod echitabil și public de către un tribunal competent, independent și imparțial, stabilit prin lege, care să decidă fie asupra temeiniciei oricărei învinuiri penale îndreptate împotriva ei, fie asupra contestațiilor privind drepturile și obligațiile sale cu caracter civil. Ședința de judecată poate fi declarată secretă în totalitate sau pentru o parte a desfășurării ei, fie în interesul bunelor moravuri, al ordinii publice sau al securității naționale într-o societate democratică, fie dacă interesele vieții particulare ale părților în cauză o cer, fie în măsura în care tribunalul ar socoti acest lucru ca absolut necesar, când datorită circumstanțelor speciale ale cauzei, publicitatea ar dăuna intereselor justiției; cu toate acestea, pronunțarea oricărei hotărâri în materie penală sau civilă va fi publică, afară de cazurile când interesul minorilor cere să se procedeze altfel sau când procesul se referă la diferende matrimoniale ori la tutela copiilor.”

Clarificând, așadar conceptul de acces liber la instanță, ne putem referi în continuare la limitările aduse acestuia prin două fenomene din domeniul juridic românesc, și anume: legea 278/2009 privind modificarea taxelor de timbru și protestul magistraților început la 1 septembrie 2009.

În primă instanță vom avea în vedere legea 278/2009, ale carei prevederi contravin dreptului de acces liber la justiție prin faptul că nu are nici un suport în realitatea economică a țării noastre. România traversează o perioadă grea din punct de vedere financiar, situație la care s-a ajuns în urma crizei economice mondiale, a împrumutului zicem noi, nefondat de la FMI, a mișcărilor devastatoare din politică și a scăderii considerabile de investiții ale antreprenorilor autohtoni și străini.

Relevante, sub acest aspect, sunt statisticile realizate de Banca Mondială și menționate în Strategia de parteneriat cu România pentru perioada 2009-2013³

Un raport al SUA privind respectarea drepturilor omului, prevede că în România, salariul minim pe economie nu asigură un trai decent pentru un angajat cu normă întreagă.

Salariul mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat, pe anul 2009, a fost stabilit prin art. 16 din legea nr.19/2009 la valoarea de 1.693 lei, iar valoarea punctului de pensie este de 718,4 lei de la 1 aprilie 2009 și de 732,8 lei de la 1 octombrie 2009. Comisia Națională de Prognoză (CNP) a revizuit în scădere estimările privind salariul mediu net aferent anului 2009 la 1.352 de lei.⁴

Cunoscând astfel condițiile financiare din România, trebuie să conștientizăm dezechilibrul adus de legea 276/2009. Această lege stabilește noi praguri de taxare a acțiunilor evaluabile în bani, praguri care vor reduce considerabil posibilitățile cetățenilor de a mai intenta acțiuni în justiție: până la valoarea de 50 lei- taxă de timbru în valoare de 6 lei; între 51 și 500 lei- taxă de timbru în valoare de 6 lei+ 10% pentru ce depășește 50 lei; între 501 lei și 5000 lei - taxă de timbru în valoare de 51 lei + 8% pentru ce depășește 500 lei; între 5001 lei și 25000 lei - taxă de timbru în valoare de 411 lei + 6% pentru ce depășește 5000 lei; între 25001 lei și 50000 lei - taxă de timbru în valoare de 1611 lei + 4% pentru ce depășește 25000 lei; între 50001 lei și 250000 lei - taxă de timbru în valoare de 2611 lei + 2% pentru ce depășește 50000 lei; peste 250000 lei- taxă de timbru în valoare de 6611 lei + 1% pentru ce depășește 250000 lei;

Aceste dispoziții se vor aplica în mod corespunzător și cererilor privind declararea nulității, anularea, rezoluțiunea sau rezilierea unui act juridic patrimonial, precum și cererilor privind constatarea existenței sau inexistenței unui drept patrimonial.

Se remarcă deasemenea și alte praguri de taxare în privința succesiunilor după cum urmează: la stabilirea calității de moștenitor se va percepe o taxă de 50 lei/moștenitor; la stabilirea masei succesoriale taxa va fi de 3% la valoarea masei succesoriale; pentru cereri de raport – taxa va fi de 3% din valoarea bunurilor a căror raportare se solicită; pentru cererile de reducere a liberalităților se va percepe o taxă de 3% la valoarea rezervei care urmează a fi reîntregită prin reducere a liberalităților; pentru cererile de partaj taxa va fi de 3% din valoarea masei partajabile.

Separat de această taxă, dacă părțile contestă bunurile de împărțit, valoarea acestora sau drepturile ori mărimea drepturilor coproprietarilor în cadrul cererilor, titularul cererii va fi dator să plătească taxa judiciară de timbru pentru valoarea revendicată.

Impunerea unei cote de 3% din valoare pentru constatarea masei succesoriale și încă 3% pentru sistarea stării de indiviziune, este în mod evident o condiție abuzivă. De exemplu, la o masă succesorală de 10.000 euro (echivalând 42.000 lei), taxa pentru ieșirea din indiviziune, la un număr de 4 moștenitori va însemna o taxă de 200 lei (47,61 euro) pentru constatarea calității de moștenitor, 300 euro pentru constatarea masei succesoriale și 300 euro pentru ieșirea din indiviziune. În total, se va plăti o sumă de 647,61 euro (2719,96 lei). Dar, de regulă, o succesiune care cuprinde cel puțin un imobil duce la stabilirea unei valori a succesiunii de cel puțin 30.000 euro. Într-o astfel de ipoteză, taxa judiciară ce ar trebui avansată de justițiabil ar fi de 1942,83 euro.

Raportat la salariul minim pe economie (600 lei ~ 240 euro) și la venitul mediu net (1408 lei ~ 335 euro) se constată că taxa ce ar trebui suportată de justițiabilul cu un astfel de venit ar fi de ~ 15 salarii minime sau ~ 6 salarii medii.

Legea este așadar abuzivă din punctul de vedere al accesului liber la justiție, ea putând fi analizată și sub aspect constituțional. În timp ce art. 21 alin 1 și 2 prevăd că „nici o lege nu poate îngreuna exercitarea acestui drept”, art 124 alin. 1 pledează pentru egalitatea cetățenilor în fața legii. Ori, dacă cetățenii nu sunt egali în venituri, nu pot fi egali nici în fața legii 276/2009, întrucât majoritatea cetățenilor români nu au resursele financiare de a suporta cheltuielile de judecată.

Dacă am invoca excepția de neconstituționalitate cu privire la acest act normativ sau dacă am apela la art. 52 din Constituție ne-am confrunta din nou cu aceeași problemă a taxei de timbru majorată.

În consecință, considerăm că această lege îngreunează complet accesul cetățeanului la justiție chiar dacă ar avea incidență directă sau indirectă cu aceasta. De aceea, singura soluție care ne rămâne ca cetățeni ai unui stat membru al Uniunii Europene este să atacăm legea la Curtea Europeană a Drepturilor Omului având ca exemplu Hotărârea CEDO în cauza Larco și alții împotriva României. Curtea a pornit de la observația că valoarea taxelor judiciare de timbru solicitate reclamantilor era considerabilă (mai mult de 5.700 EUR pentru reclamant și mai mult de 85.000 EUR pentru reclamante), în timp ce venitul lunar al reclamantului era de circa 112 EUR, iar reclamantele nu desfășurau activitate. Curtea a mai arătat că prevederile dreptului

intern nu reglementau o procedură judiciară de atacare a refuzului ministerului de a le acorda reclamanților o scutire de la plata taxelor judiciare de timbru. Curtea a apreciat că, în speță, statul nu și-a respectat obligația de a reglementa dreptul de acces la o instanță într-un mod care să corespundă cerințelor art. 6 paragraful 1 din Convenție.

În al doilea rând, putem aduce spre întărirea afirmațiilor de până acum protestul magistraților care au încălcat flagrant accesul liber la justiție al cetățenilor români.

Început spontan pe baza unor pretexte care s-ar plia mai degrabă pe un conflict politic, pe un conflict al unui principiu constituțional de recunoaștere a independenței puterii judecătorești, protestul magistraților contravine statutului magistraților reglementat de legea 303/2004.

Această lege pune în discuție accesul liber la justiție prin art.1 care definește conceptul de magistratură și rolul ei într-un stat de drept: „Magistratura este activitatea judiciară desfășurată de judecători în scopul îndeplinirii justiției și de procurori în scopul apărării intereselor generale ale societății, a ordinii de drept, precum și a drepturilor și libertăților cetățenilor.”, dar și prin art 4: „(1) Judecătorii și procurorii sunt obligați ca, prin întreaga lor activitate, să asigure supremația legii, să respecte drepturile și libertățile persoanelor, precum și egalitatea lor în fața legii și să asigure un tratament juridic nediscriminatoriu tuturor participanților la procedurile judiciare, indiferent de calitatea acestora, să respecte Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor și să participe la formarea profesională continuă.

(2) Judecătorii nu pot refuza să judece pe motiv că legea nu prevede, este neclară sau incompletă”. Ori, îndeplinirea justiției nu a putut avea loc în timpul protestului, mii de dosare așteptând a fi deschise și nu amânate, mii de oameni pierzând bani și dreptul la apel. Interesele generale ale societății au fost grav afectate, și aici luăm spre exemplu investițiile din domeniul privat - mii de dosare ale investitorilor au rămas blocate la Oficiul Registrului Comerțului din toată țara, aceștia nemaiputând desfășura activitatea; în consecință, mii de locuri de muncă au fost desființate sau suspendate. De aici, putem spune că a fost periclitată și ordinea de drept, prin creșterea infracționalității, prin amânarea judecării infractorilor, dar și drepturile și libertățile cetățenilor, care au fost vătămați prin lipsa răspunsului sau manifestarea

refuzului autorităților publice. Deși toate acestea pot fi atacate în contencios administrativ fără nici un fel de problemă, există un inconvenient mare pentru cetățeni: pierdere de timp, de resurse financiare dacă avem în vedere legea 267/2009, dar și a unor granturi din partea UE, granturi ce odată pierdute, au anulat sau amânat planurile investitorilor.

Deși încetând la fel de spontan după exact o lună de la debut, protestul ilegal al magistraților nu încetează a produce efecte negative asupra ordinii de drept și a accesului liber la justiție. Sute de mii de dosare în materie penală și civilă au fost amânate pentru 2010, ceea ce înseamnă că vom mai avea de așteptat ca rău-făcătorii să fie condamnați, ca debitorul nostru să ne înapoieze banii de care avem atâta nevoie (mai ales că suntem în plină criză financiară), ca profesorii să își recapete salariile mult promise din partea Guvernului, ca succesorii să intre în drepturile lor. De asemenea, se descurajează în continuare investițiile care ar putea salva țara din sărăcie, căci la ONRC, dosarele cu mențiuni sau înmatriculări au de așteptat până în 2010.

În condițiile date, cum putem nega încălcarea fățișă a accesului liber la justiție? Cum putem nega în fața Curții Europene a Drepturilor Omului, că România nu respectă drepturile fundamentale ale omului?

Nu avem nici o scuză legală, ceea ce ne poate aduce grave prejudicii în fața Uniunii Europene, și nu numai. Până a răspunde în fața altora, trebuie să fim conștienți de faptul că nerespectarea drepturilor fundamentale ale omului poate atrage după sine răzvrătirea maselor, creșterea infacționalității și intrarea în colaps a statului de drept.

O sancționare a tot ceea ce s-a întâmplat pe parcursul anului 2009, ar putea intra în competența CEDO, însă, pentru a ajunge în fața acesteia ar trebui trecute bariere puternice. Dreptul procesual ne impune anumite etape de judecare a cauzei la nivel național până la ultima instanță europeană. Așadar, ni se pare puțin viabilă ideea conform careia un judecător ar răspunde în fața colegului.

Singura acțiune promițătoare pentru recunoașterea accesului liber la justiție, ar consta, după cum considerăm, în denunțarea ca act administrativ vătămător a intereselor legitime ale populației, legea 267/2009 în instanța de contencios administrativ.

Dar, fiind obligați să ne recunoaștem condiția, aceea de cetățeni umili al României, ale căror drepturi

și libertăți sunt devansate de interese politice și arbitrar, nu putem decât să facem un efort de răbdare și speranță pentru o justiție dreaptă. Având în vedere că, așa cum am menționat în paginile de mai sus, populația majoritară nu are resurse financiare pentru a avea acces la justiție, ne gândim la autosesizarea autorităților competente în a rezolva aceste cauze ilegale din perspectiva actelor normative internaționale la care România a aderat.

Note de subsol:

¹ Frédéric Sudre, *Drept European și Internațional al Drepturilor Omului*, Ed. Polirom, Iași, 2006, pg.249 .

² <http://rnsj.ro/87431/incalcarile-aduse-dreptului-de-acces-la-justitie-si-dreptului-de-proprietate-prin-legea-nr-278-2009-de-modificare-a-legii-taxelor-judiciare-de-timbru.html>, consultat la 18 Octombrie 2009, ora 20:00.

³ <http://rnsj.ro/87431/incalcarile-aduse-dreptului-de-acces-la-justitie-si-dreptului-de-proprietate-prin-legea-nr-278-2009-de-modificare-a-legii-taxelor-judiciare-de-timbru.html>, consultat la 18 Octombrie 2009, ora 20:00.

⁴ <http://rnsj.ro/87431/incalcarile-aduse-dreptului-de-acces-la-justitie-si-dreptului-de-proprietate-prin-legea-nr-278-2009-de-modificare-a-legii-taxelor-judiciare-de-timbru.html>, consultat la 18 Octombrie 2009, ora 20:00

⁵ <http://rnsj.ro/87431/incalcarile-aduse-dreptului-de-acces-la-justitie-si-dreptului-de-proprietate-prin-legea-nr-278-2009-de-modificare-a-legii-taxelor-judiciare-de-timbru.html>, consultat la 18 Octombrie 2009, ora 20:00.

PROCUSTA JUSTIȚIEI ÎN SISTEMUL DREPTULUI ROMÂNESC

Cătălin MUNTEANU

Motto: „Justiția este reprezentată tradițional sub înfățișarea unei femei legate la ochi, însă mulțimea erorilor judiciare care ne marchează istoria, mai degrabă ne fac să ne gândim că această alegorie semnifică orbirea acestei instituții, decât imparțialitatea sa.”

Jacques Verges, avocat.

În tot mai multe situații, când se pune în dezbatere problema sistemului juridic din România, concluziile sunt dintre cele mai diverse, în funcție de subiecții care participă la dezbateri! Cei care fac parte din sistem ridică problema unei aglomerări excesive în ceea ce privește numărul dosarelor asupra cărora un judecător trebuie să își aplece atenția; aspect care coroborat cu lipsa de personal și de fonduri, conduce la o scădere calitativă semnificativă a actului de justiție. Pe de altă parte, justițiabilii aduc în discuție aspecte precum: jurisprudența neunitară, timpul prea îndelungat care se scurge până la soluționarea cauzelor, slaba pregătire a magistraților și multe altele. Relativ la toate cele menționate mai sus, cei ce administrează sau cel puțin ar trebui să administreze țara, în speța politicienii, neagă orice fel de culpă, înaintând teza conform căreia, cea de-a treia putere în stat a devenit de necontrolat¹, de unde și toate problemele!

Dincolo de toate frământările și agitațiile interne, totuși România este stat membru cu drepturi depline, al Uniunii Europene, motiv pentru care, problemele din sistemul de justiție nu rămân doar la stadiul de subiecte în dezbateri societății civile, ci dimpotrivă, ele ajung într-o formă sau alta, pe masa judecătorilor de la Curtea Europeană a Drepturilor Omului. În mod cert aceste probleme nu ajung la modul direct, propriu-zis pe agenda magistraților europeni ci prin intermediul unei palete foarte variate de dosare în care Statul român este făcut răspunzător pentru încălcări ale drepturilor subiective.

Exempli gratia, doar în ultimele șase luni ale

anului trecut, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a pronunțat, în contradictoriu cu Statul român, un număr de 116 hotărâri.

În funcție de natura drepturilor încălcate, acestea pot fi clasificate în patru categorii: 1. hotărâri prin care s-a constatat încălcarea dreptului la respectarea proprietății prevăzute de art. 1 din Protocolul 1 (37 cauze); 2. hotărâri prin care s-a constatat încălcarea dreptului de acces la o instanță și a dreptului la respectarea proprietății prevăzute de art. 6(1) și art. 1 din același protocol amintit (26 cauze); 3. hotărâri prin care s-a constatat încălcarea art. 6(1) privind durata excesivă a procedurilor judiciare (14 cauze) iar nu în cele din urmă, o serie de alte hotărâri (39 cauze) prin care s-au constatat încălcări ale altor drepturi garantate prin Convenție, precum sunt: dreptul de a nu fi supus unor tratamente inumane sau degradante (art.3), dreptul la liberă exprimare (art.10).

Dupa cum este foarte lesne de observat din cifrele amintite mai sus, Statul român, răspunde în continuare patrimonial, în principal, într-o problemă veche de douăzeci de ani și anume aceea a nerestituirii proprietăților naționalizate abuziv pe vremea vechiului regim, către proprietarii acestora sau către moștenitori.

În astfel de cauze, terțe persoane au devenit proprietarii imobilelor în litigiu mai înainte ca dreptul de proprietate al reclamantilor asupra acestor bunuri să fie confirmat definitiv cu efect retroactiv. O tendință frecvent întâlnită în cadrul acestei jurisprudențe a fost dispunerea de către Curte, în sarcina statului, a măsurilor adecvate pentru a oferi o satisfacție echitabilă victimelor. Astfel, în cauzele în care Curtea a constatat încălcarea dreptului la respectarea proprietății prin vânzarea de către stat a unor imobile naționalizate, aceasta a statuat că cea mai bună formă de reparare constă în restituirea imobilului, adăugând ca alternativa în cazul nerestituirii, obligarea statului la plata unei despăgubiri către reclamanti.

Această realitate nu ar fi nici pe departe una îngrijorătoare, în măsura în care statul ar fi fost o entitate certă iar nu una abstractă, cu un patrimoniu propriu, care să nu fie constituit prin contribuția financiară a cetățenilor săi. Cum realitatea nu corespunde de fel ipotezei pe care noi am înaintat-o, tragem concluzia că în urma fiecărei decizii prin care C.E.D.O trage la răspundere patrimoniala Statul român, acesta întinde câte o mână invizibilă dar lungă

în buzunarul fiecăruia, pentru a acoperi propria incompetență.

De ce atribuim unei entități abstracte calificări specifice în mod natural doar omului? Răspunsul e unul dezarmant de simplu și constă din faptul că incompetența ce nu este atribuită prin urmărirea lanțului causal, unei persoane, nu poate fi pusă pe seama fatalității. Prin acest mecanism, putem ajunge la convingerea că și un stat poate fi calificat ca fiind incompetent.

În mod cert, orice persoană care are în aria de competență, materia dreptului, ar înainta contra-argumentul potrivit cu care, legislația actualmente în vigoare, are în vedere absolut toate resorturile necesare pentru ca prejudiciul să fie recuperat de la persoanele răspunzătoare și, în consecință, interesul cetățeanului să fie realizat. Astfel, Legea nr. 188/1999 privind statutul funcționarilor publici, cu modificările și completările ulterioare; reglementează pentru acestia din urmă, mai multe tipuri de răspundere (disciplinară, contravențională, civilă, penală). Nici măcar magistrații nu sunt exonerati de răspundere, atât timp cât se află în vigoare Legea nr. 303/2004 privind statutul magistraților, lege care prin articolele 96 și următoarele, reglementează modul în care statul **poate** regresa împotriva magistratului care cu re-credință sau din gravă neglijență, a comis o eroare judiciară, îndreptată printr-o decizie a C.E.D.O., prin care s-au acordat dezdăunari.

Deși argumentul de mai sus pare unul extrem de solid, practica a demonstrat caracterul perfectibil al legislației care poate fi criticată, în cazul legii 303/2004, din cel puțin două perspective. Prima ar fi aceea a folosirii drept criteriu pentru angajarea răspunderii magistraților, exercitarea propriilor atribuții, cu grava neglijență. Din punctul nostru de vedere, dacă reaua-credință mai poate fi dovedită, noțiunea de gravă neglijență este eminentemente arbitrară. Cine și mai ales cum poate stabili hotarul dintre riscul de a comite erori, inerent naturii umane imperfecte pe de o parte, și o eroare datorată gravei neglijențe, pe de alta parte? A doua perspectivă din care normele sus menționate, pot fi criticate, este aceea a faptului că instituie un drept de opțiune iar nu o obligație, pentru stat, de a trage la răspundere pe magistrați. Rezultanta acestor imperfecțiuni de ordin legislativ este evidențiată prin realitatea că sunt pur și simplu rarissime cazurile când magistrații ajung să răspundă pentru erorile judiciare ce le sunt imputabile. A nu se înțelege, totuși că acest demers

argumentativ a pornit de la premiza conform căreia magistrații sunt depozitarii tuturor relexor. O astfel de idee nu ar putea fi mai eronată, din moment ce, pe de o parte breasla magistraților este formata din oameni aleși, iar pe de altă parte, exercitarea meseriei le este îngreunată, pe alocuri chiar zădărnicită de nenumarate aspecte imputabile factorului politic.

Pe această linie de idei, instabilitatea legislativă, deficitara gestionare a resurselor financiare dar și umane pentru care raspunzător, direct sau indirect, este Parlamentul; își pun o amprentă de netăgăduit asupra activității în justiție. Astfel, Parlamentul este răsăpunzător atât de legile eufemistic denumite perfectibile cât și de toate actele de administrare ale Guvernului, în virtutea votului de încredere pe care i l-a oferit. Mergând spre originea acestui adevărat lanț al slăbiciunilor, nu putem decât să constatăm că problema fundamentală pare, cel puțin, a fi aceea a unei mandatări defectuoase, aceasta cu atât mai mult cu cât actualul legislativ s-a născut în urma unui vot uninominal².

Neavând pretenția de a putea elucida cauzele care determina dereglajul din mecanismul de funcționare a statului, alegem să ne îndreptăm din nou atenția asupra unora dintre consecințele acestuia, toate puse în lumină prin jurisprudența C.E.D.O.

O evoluție importantă în materia jurisprudenței referitoare la încălcarea dreptului de proprietate este reprezentat de hotărârea pronunțată în cauza *Viașu împotriva României*³. Prin această hotărâre, *Curtea a adoptat procedura hotărârii pilot care constă în invitarea statului român să ia măsurile adecvate pentru a pune capăt încălcării sistematice a art. 1 din Protocolul 1*. Obiectul acestei cauze constă în imposibilitatea petiționarului de a obține compensații pentru un teren naționalizat. Curtea a constatat nu numai încălcarea art. 1 din Protocolul 1, ci și existența unei disfuncționalități a legislației române care a afectat și poate încă afecta în viitor un număr mare de persoane., arătând în continuare că obstacolele nejustificate în calea exercitării de către reclamant a dreptului de proprietate [...] rezultă dintr-un cadru legal, normativ și administrativ care s-a dovedit a fi inadecvat, instituit de către autorități spre a fi aplicat unei categorii determinate de cetățeni, și anume beneficiarilor măsurilor de restituire a bunurilor naționalizate sau confiscate de către statul comunist[...] cu consecința, pentru o întreagă categorie de persoane, a încălcării constante a dreptului acestora la respectarea

bunurilor. Curtea mai arată că numărul mare de cauze asemănătoare trebuie apreciat drept un factor agravant al responsabilității statului prin prisma respectării Convenției, pentru situațiile trecute și cele actuale, care creează un pericol referitor la eficiența viitoare a dispozitivului de control instituit prin Convenție, datorită supraîncărcării volumului de activitate determinat de această situație⁴. În alți termeni, ineficiența instituțională cu care România se confruntă, are efecte nefaste care nu cunosc frontieră, afectând oricât de greu de crezut ar părea, chiar și activitatea instanței europene. În acest context, Curtea a reiterat prevederile articolului 46 conform carora statele contractante sunt obligate [...], sub supravegherea Comitetului de Miniștri, la luarea unor măsuri generale și/sau individuale pe care trebuie să le integreze în sistemul de drept intern în scopul de a pune un punct final încălcării constatate de către Curte.

Se mai arată faptul că Statul pârât are libertatea, sub controlul Comitetului de Miniștri, să aleagă mijloacele de îndeplinire a obligației ce îi incumbă în temeiul art. 46, pentru a evita să oblige Curtea la reiterarea constatării unei încălcări într-o serie întreagă de cauze identice. Pentru a ajuta Statul pârât în îndeplinirea obligației prevazute de art. 46, Curtea a recomandat, cu titlu indicativ, tipuri de măsuri pe care statul român ar putea să le ia pentru a pune capăt situației structurale constatate în cauza . În primul rând, statul trebuie să suprimă orice obstacol care împiedică exercitarea efectivă a dreptului de către numeroasele persoane afectate de situația pe care a statuat-o ca fiind contrară Convenției, cum este cazul reclamantului, sau, în caz contrar, să ofere un remediu adecvat. Statul trebuie deci să garanteze prin măsuri legale și administrative adecvate, realizarea efectivă și rapidă a dreptului la restituire, fie în natură, fie prin acordarea unei despăgubiri, în conformitate cu principiile preeminenței dreptului și legalității protejării drepturilor patrimoniale enunțate prin articolul 1 din Protocolul 1, ținând cont de principiile jurisprudenței Curtii în materia despăgubirilor. Aceste obiective ar putea fi atinse, spre exemplu, printr-o modificare a mecanismului de restituire actual, față de care Curtea a constatat unele fragilități, și punerea în funcțiune de urgență a unor proceduri simplificate și eficiente, întemeiate pe măsuri legislative și reglementări coerente care pot asigura un just echilibru între diferitele interese implicate⁵.

În atari circumstanțe, ne este cu neputință a înțelege de ce la momentul integrării României în Uniunea Europeană existau voci care se împotriveau acestei mișcări, având ca principal motiv necesitatea menținerii neștirbite a suveranității de stat. În fapt, este evident că țara noastră este incapabilă, chiar și după douăzeci de ani de tranziție, să se auto-gestioneze de o manieră care să servească cel mai bine interesul general.

Dupa cum arătam mai sus, o a doua categorie de cauze ajunse pe rolul instanței continentale având în calitate de pârât, Statul român, este reprezentată de acelea în care s-a constatat încălcarea art. 6 alin. 1 privind dreptul de acces la o instanță, alături de art. 1 din Protocolul nr. 1 privind dreptul la respectarea proprietății. Litigiile în care Curtea a constatat încălcarea art. 6 au drept cauză, în majoritatea lor, neexecutarea de către autoritățile statului a unor hotărâri judecătorești definitive. Curtea a pus în mod constant accent pe dreptul la executare a hotărârilor judecătorești, ca parte componentă a dreptului general de acces la o instanță, garantat de art. 6. În unele cazuri, neexecutarea hotărârilor judecătorești poate avea efecte constând în încălcarea altor drepturi prevazute de Convenție. De exemplu, atunci când printr-o hotărâre judecătorească s-a dispus restituirea unui bun sau acordarea unor despăgubiri, Curtea a decis că neexecutarea sau întârzierea în executarea unei astfel de hotărâri implică încălcarea art. 1 din Protocolul 1⁶. Ne întrebăm în această situație în ce măsură își mai găsește aplicarea principiul puterii de lucru judecat iar nu în ultimul rând, în ce măsură mai poate exista în rândul justițiabililor, certitudinea că instanța de judecată va reuși să pună ordine în situațiile litigioase.

O altă adevărată culme a absurdului, a fost atinsă atunci când, în mai multe spețe⁷, Înalta Curte de Casație și Justiție a pronunțat hotărâri de condamnare, răsturnând deciziile celorlalte două instanțe inferioare care mergeau pe achitarea inculpaților; fără ca aceștia să fie audiați personal în prealabil. Desigur, nici această situație nu a rămas fără un ecou din partea Curții Europene care a constatat în cauze precum: Calmanovici împotriva României; încălcarea garanțiilor oferite de art. 6 din Convenție.

Pe aceeași linie de idei, a situațiilor absurde, de care un cetățean român se poate lovi atunci când intră în contact cu sistemul de justiție, deși accesul liber la justiție este consacrat de norma

sume excesive cu titlu de taxe de timbru. O asemenea situație a fost îndreptată de C.E.D.O prin faptul de a admite acțiunea formulată de Iordache împotriva României, calificând ca inadmisibilă anularea acțiunii reclamantilor pentru simplul motiv că acestia nu au avut posibilitatea achitării taxei aflate în discuție.

Al treilea grup de cauze este reprezentat de condamnările pentru încălcarea dreptului la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil (art. 6 alin. 1 al Convenției). Durata excesivă a soluționării unor cauze s-a datorat unei colaborări defectuoase existente uneori între procuror și organele de cercetare penală, deficiențelor din procedura de citare, reluării excesive a ciclurilor procesuale, circuitului greoi al dosarelor între instanțe sau între instanțe și organele de cercetare precum și întârzierii executării hotărârilor judecătorești în materie civilă, etc⁸.

Răsfoind în continuare jurisprudența Curții Europene prin intermediul căreia Statul român este tras la răspundere pentru încălcări flagrante ale drepturilor omului, constatăm că se comit abuzuri și în faza cercetărilor penale, abuzuri care se materializează prin tratamente inumane și degradante aplicate de poliție în timpul audierilor. Din aceasta perspectivă, se reclamă tot mai puternic necesitatea renunțării la caracterul secret al audierilor, caracter care nu își găsește o justificare obiectivă precum în cazul caracterului nepublic al acelorași audieri. Pe lângă tratamentele inumane și degradante aplicate în timpul anchetelor, Curtea a mai invocat și aplicarea de astfel de tratamente în timpul detenției.

Reprezentativă prin faptul că relevă problema aplicării de rele tratamente în stare de detenție față de o persoană vulnerabilă, cu afecțiuni psihice, cauza *Rupa* reunește încălcarea art.3 cu constatarea încălcării și a altor drepturi garantate de către Convenție. În speța, reclamantul a fost agresat de mai mulți poliști; ținut în arest preventiv în condiții inumane, fiindu-i imobilizate mâinile și picioarele cu lanțuri, timp de peste 3 luni. Curtea a constatat încălcarea atât a art. 3 cât și a altor articole după cum urmează: art. 3 combinat cu art. 13, art. 5(1), 5(3), și 5(5), sau art. 6(1), 6(2) respectiv 6(3) lit. c) alături de art. 8 din Convenție⁹, reținând existența unor condiții de detenție care nu respectă exigențele art.3; absența asistenței medicale în timpul detenției; rele tratamente aplicate în custodia Poliției; ancheta necorespunzătoare; detenție ilegală; esecul autorităților de a prezenta pe reclamant unui magistrat

care să decidă asupra legalității măsurii de arest (art. 5(3)); imposibilitatea de a obține compensații pentru detenție arbitrară; încălcarea dreptului la un proces echitabil prin condamnarea reclamantului numai pe baza unor declarații ale unor poliști și prin refuzul administrării anumitor probe, încălcarea prezumției de nevinovație; încălcarea dreptului la apărare¹⁰.

Urmărind și analizând fiecare "capăt de acuzare", amintit mai sus, față de care diferitele instituții din România, ar trebui să aibă răspunsuri dar mai ales soluții; un puternic sentiment de indignare pe deplin justificată, ar cuprinde pe orice individ ancorat în realitate. Pentru a sublinia încă o dată caracterul justificat al indignării, amintim faptul că: potrivit Băncii Mondiale, în anul 2007, pentru modul în care este gestionat și controlat fenomenul de corupție, România a fost plasată pe locul 136, la egalitate cu Trinidad Tobago! În ceea ce privește eficacitatea guvernamentală, România împarte poziția 99 cu Guyana, iar la capitolul „stabilitate politică”, țara noastră se plasează pe locul 104, la egalitate cu Ruanda. România mai ocupă locul 71, alături de Botswana, Republica Vanuatu și Africa de Sud la capitolul „calitatea reglementărilor în sectorul privat”¹¹.

Fără a avea pretenția de a fi epuizat întreaga listă a problemelor cu care se confruntă sistemul de justiție, probleme care provin atât din interiorul cât și din exteriorul acesteia, concluzionăm prin a propune un joc al imaginației dar și o temă de reflecție: Scoțând din peisajul instituțional contemporan, Curtea Europeana a Drepturilor Omului, care ar fi modalitatea viabilă de a asigura și în România, "dreptate pentru toți"?

Note de subsol:

¹ Această idee nu poate fi respinsă în totalitate, din moment ce judecătorii s-au pronunțat asupra unor cauze în care colegii dumnealor acționau Statul român, prin Ministerul de Justiție, în instanță pentru neplata unor drepturi salariale.

² Totuși acest aspect nu responsabilizează întru totul numai pe alegători din moment ce sistemul uninominal, consacrat prin Legea 35/2008, este unul deosebit de complicat dar și paradoxal oferind cu ocazia redistribuirii voturilor, cale liberă spre Parlament unor candidați cu un număr infim de susținători.

³ Numai în aceasta speță, un complet de judecată din care făcea parte și domnul Corneliu Bârsan, a decis în unanimitate, printre altele, obligarea statului român la plata de daune-interese în cuantum de 115.000 de Euro.

⁴Curtea Europeană a Drepturilor Omului, decizia nr.75951/01 din 09 decembrie 2008.

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/portal.asp?sessionSimilar=33122842&skin=hudoc-en&action=similar&portal=hbkm&Item=1&similar=frenchjudgement>) consultat în data de 24.10.2008, ora 16.00.

⁵ Idem.

⁶ De exemplu, cazul Hanganu împotriva României asupra căruia Curtea s-a pronunțat prin Decizia 12848/05 din 14 octombrie 2008. În această speță dezdăunarile au fost în cuantum de 4000 de Euro pentru fiecare dintre cei doi reclamânți (<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/portal.asp?sessionId=33123711&skin=hudoc-en&action=request>) consultat în data de 24.10.2008, ora 16.00.

⁷ Cea mai notorie dintre ele este aceea în care un jurnalist cunoscut, L.M care lucra la vremea aceea la: "Academia Cațavencu" a fost condamnat de către Înalta Curte de Casație și Justiție, pentru afirmații defăimătoare făcute la adresa unui alt jurnalist de la cotidianul: "Adevarul", D.T.

⁸ Exemple gratuite: cazul Gheorghe și Maria Dumitrescu împotriva României.

⁹ Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Decizia nr. 58478/00 din 14 decembrie 2004 (<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/portal.asp?sessionId=33123711&skin=hudoc-en&action=request>) consultat în data de 24.10.2008, ora 16.00.

¹⁰ Idem.

¹¹ Site-ul oficial al Băncii Mondiale (<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/DATASTATISTICS/0,,contentMDK:20535285~menuPK:1192694~pagePK:64133150~piPK:64133175~theSitePK:239419,00.html>) consultat în data de 25.10.2009 la ora 13.00.

Bibliografie:

A. Legislație:

1. Convenția Europeană A Drepturilor Omului
2. Legea 303/2004 privind statutul magistraților
3. Legea 188/1999 privind statutul funcționarilor publici

ARMONIZAREA DREPTULUI COMERCIAL EUROPEAN ÎN MATERIA SOCIETĂȚILOR COMERCIALE

Alexandra AFTENE

Prezentul articol înfățișează legislația comercială a Uniunii Europene și modul în care organizațiile românești vor atinge normele privind societățile pe acțiuni, așa cum sunt prezentate în directivele europene. În România, modificările legislației organizațiilor comerciale (1997, 1999, 2003 și 2005) au încercat să înglobeze *acquis-ul* din domeniu, considerându-se astfel că legislația română s-a aliniat prevederilor *acquis-ului*. În ciuda acestor fapte, în prezent, Ministerul Justiției pregătește noi modificări

S-a afirmat¹ că în linii mari legislația societăților comerciale era compatibilă cu regulile fundamentale ale dreptului comunitar, avându-și izvorul în legislația franceză, germană și italiană a societăților comerciale, legislații care stau la baza dreptului comunitar². Reglementarea de către instituțiile comunitare a acestui domeniu prin directive indică intenția de a lăsa statelor membre o marjă de apreciere în transpunere. În același timp, directivele pot fi invocate de către particulari (societăți comerciale și persoane fizice interesate) împotriva statelor sau a autorităților publice³.

Directivele referitoare la modalitățile de funcționare a societăților pe acțiuni

Prima Directivă, nr. 68/151/CEE⁴ (Directiva publicității sau a transparenței)

Scopul declarat al reglementării este stabilirea unui nivel minim de publicitate a elementelor importante privitoare la societățile comerciale, în principal pentru protecția intereselor terților și salvagardarea circuitului comercial în care este inclusă societatea, prin limitarea cât mai mult posibil a obligațiilor comerciale ale societății, contractate de terți, care ulterior pot fi

sustrase opozabilității față de societate și limitarea efectelor nulității aplicabile societății.

Prima directivă fixează trei reguli de bază, intenționând să protejeze terții care contractează cu societățile:

1. Înființarea unei înregistrări cu anumite informații impuse, pentru fiecare societate într-un registru comercial care acoperă un teritoriu dat; (directiva impune publicitatea obligatorie pentru societăți în privința a cel puțin un număr minim de documente și fapte cu un impact potențial crescut asupra raporturilor juridice la care participă societatea).

Acest articol, aparent predictibil și inofensiv a solicitat interpretări din partea Curții de Justiție a Uniunii. Aceasta a statuat faptul că scopurile sancționării și în concluzie obiectul reglementării acoperă și publicarea unor situații financiare sau rapoarte anuale aferente inexacte, nu numai lipsa totală a acestora⁵.

2. Armonizarea regulilor naționale privind validitatea obligațiilor asumate în numele societății (incluzând societățile în curs de înființare) și răspunderea societăților pentru aceste obligații. Dacă o societate în curs de constituire, înainte de a dobândi personalitate juridică, dobândește obligații pe care ulterior nu și le asumă, persoanele care au acționat în numele societății vor răspunde nelimitat și solidar, dacă nu se convine în alt mod.

3. Stabilirea exhaustivă a cauzelor de nulitate a societăților.

Directiva a II-a, nr. 77/91/CEE⁶

Directiva urmărește asigurarea unui nivel minim de protecție pentru acționari și creditorii – în societățile de tip societăți pe acțiuni – privitor la formarea societății, majorarea sau reducerea capitalului social. Reglementarea urmărește protecția juridică a capitalului social al societății ca expresie patrimonială a garanției generale recunoscute creditorilor societății, prin îngrădirea reducerii acestuia ca urmare a distribuirilor către acționari, dacă aceștia nu sunt îndreptățiți la așa ceva, și prin limitarea dreptului societății de a-și achiziționa propriile acțiuni.

Directiva urmărește în acest sens recunoașterea și armonizarea principiilor egalității de tratament a acționarilor aflați în aceeași poziție și protecției creditorilor ale căror pretenții preced hotărârea de reducere a capitalului social. Ținta reglementării este reprezentată de societățile naționale de tip societăți pe acțiuni; reglementarea este deosebit de importantă în ceea ce privește societățile anonime, dat fiind că

activitățile acestor societăți se extind frecvent dincolo de frontierele teritoriului național.

Coordonarea dispozițiilor naționale privind constituirea societăților anonime și menținerea, majorarea și diminuarea capitalului lor este deosebit de importantă pentru a asigura o protecție minimă echivalentă atât pentru acționarii, cât și pentru creditorii societăților pe acțiuni. Totuși, această directivă nu a putut fi invocată în cazul Centros.

Importanța acestei directive este dată de contextul în care a fost adoptată, când se considera că era necesară adoptarea unor reguli uniforme privind societatea europeană.

Directiva a III-a, nr. 78/855/CEE⁷

Directiva își propune reglementarea unitară a fuziunilor în scopul informării adecvate a acționarilor în privința operațiunilor, respectării drepturilor lor, dar și în vederea protecției creditorilor (inclusiv obligatari). În spiritul general al reglementării societare izvorul comunitar impune limitarea cazurilor de nulitate a operațiunilor – inclusiv prin remedierea cauzelor și limitarea perioadei de timp în care procedurile de nulitate pot fi demarate. Domeniul de aplicare este reprezentat de societățile tip societăți pe acțiuni.

Directiva a IV-a, nr. 78/660/CEE⁸

Efectul principal al directivei este uniformizarea raportărilor contabile. Pornind de la una din țintele reglementării – oferirea unei imagini fidele a patrimoniului, a situației financiare și a rezultatelor societății – textul normativ european impune structuri cu caracter obligatoriu pentru forma de prezentare și conținutul bilanțului, al contului de profit și pierderi și conținutul minim al anexei, precum și al raportului de gestiune. Directiva permite anumite derogări pentru unele categorii de societăți, ca o acceptare a faptului că în numeroase cazuri regimul de raportare este prea detaliat și complex, fără o justificare în anvergura economică a societății țintă.

Directiva a V-a a fost redactată în 1972, și prevedea coordonarea legislației statelor membre în ceea ce privește *structura societăților pe acțiuni, precum și drepturile și obligațiile organelor acestora*⁹; însă **nu a fost adoptată**.

Directiva a VI-a, nr. 82/891/CEE¹⁰

Vocația divizărilor – nu neapărat orice realizare particulară a operațiunii – de a duce la extincția personalității juridice a unor societăți a necesitat realizarea unui nivel armonizat de protecție a acționarilor și terților la nivel european. Protecția acționarilor și a terților este realizată prin impunerea unor cerințe de informare, publicitate, evaluare independentă, dar și prin limitarea efectelor nulității și în această materie, în spiritul protecției mediului economic.

Directiva nr. 43/2006/CE a Parlamentului European și a Consiliului

Auditarea situațiilor financiare anuale, simple sau consolidate, este rezervată, ca regulă, de către directivele privind conturile societăților unui corp profesional constituit sub legea și în condițiile fiecărui stat membru. Directiva urmărește adâncirea armonizării în privința constituirii acestui corp profesional național cât și a auditului legal realizat de membrii acestui corp.

Directiva a XI-a, nr. 89/666/CEE¹¹

Premisa directivei este aceea că din punct de vedere economic și social o sucursală poate fi comparabilă cu o filială, iar diferențele de regim normativ între cele două entități nu sunt acceptabile, față de receptarea lor identică în mediul în care evoluează.

Directiva a XII-a, nr. 89/667/CEE¹²

Directiva în cauză a plecat de la o realitate imposibil de ignorat, și anume faptul că mai multe state membre au asimilat noțiunea de societate cu răspundere limitată cu asociat/acționar unic (este de altfel și cea mai eliptică dintre directive).

Situația României

Se poate observa că, la nivelul UE, au fost armonizate reguli disparate în materia societăților comerciale, cele mai multe referindu-se la societățile pe acțiuni (unele reglementări se referă și la societățile în comandită pe acțiuni, ca formă derivată a SA); au fost avute totuși în vedere și societățile cu răspundere limitată – care, în aproape toate țările membre – au un capital social nesemnificativ și, în consecință, sunt necesare reguli specifice de protejare a terților.

În România, modificările suferite de *Legea societăților comerciale* (1997, 1999, 2003, 2005) au avut în vedere preluarea acquis-ului în această

materie, considerându-se că legislația românească este armonizată. Cu toate acestea, în momentul de față Ministerul Justiției pregătește modificări majore în ceea ce privește textul Legii societăților comerciale; în domeniul insolvenței comercianților, modificarea regimului s-a concretizat prin adoptarea Legii nr. 85/2006¹³.

Ca modalitate de tehnica legislativă, legiuitorul a preferat încorporarea textelor menționate în legea română prin adaptarea acestora, mai ales prin sintetizarea normelor cuprinse în directive¹⁴. Obiectivul armonizării legislațiilor poate să fie atins fără ca normele privind societățile comerciale să devină identice. "Formulările pot fi diferite, soluțiile trebuie să fie echivalente"¹⁵.

Registrul Comerțului. Preocuparea comunitară este marcată de reglementarea unei cât mai profunde transparențe a operatorilor economici pe Piața Internă și posibilitatea reală pentru terți de a obține în orice moment informații despre societățile cu care contractează.

La ultimul raport de comprehensiune (monitorizare), din 2005, Comisia aprecia că în România, deși a implementat aproape întregul *acquis*, există reticente din punct vedere administrativ, deoarece nu va fi capabilă să facă fața noilor condiții. „Trebuie continuate eforturile de îmbunătățire atât a raportărilor financiare a societăților românești cât și a supravegherii eficiente a societăților care nu se conformează prevederilor legale.” Temerile referitoare la Registrul Comerțului (sau Oficiul Național al Registrului Comerțului) sunt în continuare în discuție și posibile, atât timp cât instituția nu are o formă juridică definitivă. În 1990, Registrul Comerțului a fost creat ca parte a Camerei de Comerț și Industrie. Din mai multe motive (contribuie cu o sumă importantă la buget, dar și plângeri numeroase – și justificate – cu privire la funcționarea instituției), în anul 2000, registrul a trecut de sub patronajul CCI la Ministerului Justiției; în 2006, prin lege, deși Ministerul Justiției a făcut presiuni, Registrul a trecut din nou la Camerele de Comerț. Însă intervenția Curții Constituționale, care a declarat legea, în întregime, neconstituțională, a blocat această operațiune; în plus, în situația în care vor apărea persoane care vor dori să constituie filiale sau sucursale ale societăților străine se vor întâlni cu practici aproape necunoscute în (cele mai multe state din) Europa.

Capitalul social. Capitalul social al societăților

românești este diferențiat în funcție de răspunderea asociaților; dacă la societățile cu răspundere nelimitată (societatea în nume colectiv și societatea în comandită simplă), legea nu prevede o limită minimă, pentru societățile cu răspundere limitată legea prevede o limită minimă fixată în 1997, respectiv 200 RON. Această sumă, ridicolă în multe alte țări, are totuși echivalent; societățile cu răspundere limitată fiind considerate societăți cu o importanță redusă, care funcționează mai mult în micul comerț ori în afaceri care nu solicită efectuarea de operațiuni financiare complicate. Secretarul general al Asociației Oamenilor de Afaceri din România afirma "Vom deveni cu adevărat ancorați în regulile unei economii de piață viabile numai când și alte prevederi, deja perimate, vor fi modificate. Vă dau un singur exemplu: eliminarea capitalului minim de 200 de lei pentru constituirea unui SRL. Ce rost mai are acesta?"¹⁶.

Societățile pe acțiuni au avut, din 1997, un capital social minim de 2500 RON; întrucât era necesară armonizarea legislației, în 2003, a fost introdusă o dispoziție din care reieșea că "Guvernul va putea modifica, anual, prin hotărâre, valoarea minima a capitalului social, ținând seama de rata inflației, astfel încât, până la data de 31 decembrie 2005, pentru societățile pe acțiuni și în comandită pe acțiuni, capitalul social să nu fie mai mic decât echivalentul în lei al sumei de 25.000 euro. Hotărârea Guvernului va cuprinde și termenul pentru completarea capitalului social." (Guvernul nu trebuie să țină seama de rata inflației ci de cursul de schimb...). Printr-o lege, în 2005, s-a trecut la fapte, (dar nu printr-o Hotărâre de Guvern) stabilindu-se capitalul social minim la 25.000 euro, în echivalent lei, calculat la cursul de schimb comunicat de Banca Națională a României la data subscrierii. Termenul de majorare a capitalului – care, în practică, nu trebuie modificat decât pe hârtie până la 25.000 de euro – a fost stabilit până la 27 octombrie 2006. La data limită, societățile care nu-și modificau capitalul puteau fi desființate; dar, printr-o interpretare interesantă, Directorul Registrului Comerțului afirma că "în opinia noastră, termenul legal pentru efectuarea majorării capitalului social la valoarea de minimum 25.000 euro nu este unul de decădere, în sensul că societățile – pot solicita efectuarea acestei operațiuni sau schimbarea formei și după 30 octombrie 2006, până la data când hotărârea tribunalului de dizolvare va rămâne irevocabilă"¹⁷. În termenul legal, mai mult de jumătate din societățile pe acțiuni înregistrate în România nu

și-au modificat capitalul social la nivelul prevăzut de condițiile europene, riscând, în orice moment, dizolvarea.

IMM – Întreprinderile Mici și Mijlocii, în general constituite sub forma societăților comerciale cu răspundere limitată au un tratament special atât în România cât și în Uniunea Europeană (din rațiuni care țin de concurență, locuri de muncă, etc.). “În Spania, Grecia și Portugalia, în primii trei ani după aderare, între 15 și 30% din întreprinderile mici și mijlocii au fost închise. Este posibil ca 20-25% din firmele românești să nu facă față concurenței” (Președintele Agenției de resort, în martie 2005). Aceste societăți, care au capitaluri modeste și o piață de desfacere limitată se vor confrunta cu o concurență nemaiîntâlnită. Libertatea de stabilire a societăților străine, desființarea barierelor vamale vor conduce la desființarea unor societăți; ne putem pune întrebarea dacă acestea se vor desființa numai ca un impact al integrării sau și pentru că va fi dezvoltat un control asupra societăților astfel încât nu va mai fi posibilă funcționarea societăților doar pe “hârtie”, așa cum se întâmplă în prezent. Pregătirile românești în materie au fost considerate nereserioase de către organizațiile internaționale. *Evaluarea eficienței politicilor în domeniul întreprinderilor (EEPI)*, este un Raport realizat de OECD, Comisia Europeană, BERD și Investment Compact, în care se atrage atenția asupra unei serii întregi de măsuri, prin care au fost cheltuiți bani de la buget, însă fără nici un impact¹⁸.

Privatizările au fost în mare parte realizate; după aderare mai sunt câteva societăți încă în așteptarea unui investitor; renunțarea la CEC, ca și renunțarea BCR, îndelung criticate de către analiștii economici români și străini vor încheia “problemele” din sectorul bancar-financiar. Statul va trebui să aibă un aparat care să urmărească derularea contractelor de privatizare¹⁹, respectarea clauzelor stipulate; într-un caz în care statul a anulat o privatizare, în urma contestației la forurile internaționale (Centrul pentru Reglementarea Diferendelor referitoare la Investiții – cu sediul la Washington), România a avut câștig de cauză împotriva Noble Ventures. Vor urma fuziuni interesante, sau pur și simplu, achiziții; societățile (private) românești – partea dezvoltată a acestora – vor fi ținta unor achiziții strategice, pentru dezvoltare și consolidare pe piață.

Ca o concluzie generală referitoare la respectarea directivelor, de către statele membre, în transpunere

și de către societăți, ca principale destinatare, putem afirma că au fost puține litigii și că acestea au fost respectate.

Așadar, reamintim că directivele europene sunt izvoare de drept european cu caracter incontestabil normativ. Chiar dacă – prin esența directivelor ca izvoare de drept european – soluțiile de implementare sunt lăsate la latitudinea statelor membre, aplicarea și finalitatea directivelor este una normativă.

Note de subsol:

¹ Ion Băcanu, Modificarea și completarea Legii nr. 31/1990 privind societățile comerciale, în RDC, nr. 9/1997, p. 8. I. Băcanu, Noua reglementare a fuziunii și divizării societăților comerciale, RDC, nr. 5/1999, p. 17; Dumitru Adrian Crăciunescu, Dreptul societăților comerciale – în sistemul dreptului comunitar, în RDC, nr. 3/2004, p. 140.

² Cartea Albă privind pregătirea țărilor asociate din Europa Centrală și de Est pentru integrarea în piața internă a Uniunii considera că :

– în ceea ce privește societățile comerciale

– trebuie avute în vedere două etape: prima, în care se vor adopta Directivele I și a II-a, și a doua etapă în care se vor adopta Directivele a III-a, a XI-a, a XII-a și Regulamentul referitor la Grupul European de Interes Economic (GEIE). Acest ultim caz se refera la Regulamentul nr. 2137/85/CEE/25 iulie 1985.

³ Pe larg: Augustin Fuerea, Dreptul comunitar al afacerilor, Editura Univers Juridic, 2003, p. 108 și urm.; Christian Gavalda, Gilbert Parleani, Droit des affaires de l’Union Européenne, Ed. Litec, Paris, 1995, p. 108 și urm.; I. Voica, Cele 12 directive ale armonizării în domeniul dreptului comercial, Dreptul Privat al Afacerilor, nr. 1/2003, p. 103; Cornelia Rotaru, Armonizarea legislației românești privind societățile comerciale cu legislația Uniunii Europene în materie, RDC, nr. 4/1998, p. 48.

⁴ Directiva 68/151/CEE, „asupra coordonării garanțiilor care, pentru protecția intereselor membrilor și a altora, sunt cerute companiilor de statele membre în înțelesul art. 58, paragraful secund din Tratat, în scopul realizării echivalenței acestor garanții în întreaga Comunitate”, publicată în Jurnalul Oficial nr. L 65 din 14.03.1968, p. 8. Textul a fost modificat în principal prin Directiva nr. 2003/58/CEE dar și prin actele de aderare ale statelor: Danemarca, Irlanda, Marea Britanie (1973), Grecia (1979),

Spania și Portugalia (1985), Austria, Suedia și Finlanda (1994), grupul de state din 2004, România și Bulgaria (Directiva nr. 2006/99/CE din 20.11.1006).

⁵ Hotărârea Curții (Marea Cameră) din 3 mai 2005 – Curtea a interpretat textul în sensul că aplicarea trebuie înțeleasă atât în privința lipsei informațiilor, cât și în privința inacurateții lor.

⁶ Directiva 77/91/CEE, privind „coordonarea măsurilor care, pentru protecția intereselor membrilor și a altor părți, sunt impuse de Statele Membre companiilor privind constituirea societăților pe acțiuni, menținerea și modificarea capitalului lor, în vederea uniformizării acestor măsuri”, publicată în Jurnalul Oficial nr. L 26 din 31.01.1977, p. 1. O modificare importantă, în scopul relaxării anumitor cerințe societare a fost operată prin Directiva nr. 2006/68/CE a Parlamentului european și a Consiliului din 6 septembrie 2006.

⁷ Directiva 78/855/CEE privind fuziunea societăților comerciale pe acțiuni, publicată în Jurnalul Oficial nr. L 295 din 20.10.1978; amendată prin Directiva nr. 2007/63/CE.

⁸ În privința situațiilor financiare anuale ale anumitor tipuri de societăți.

⁹ A existat și o propunere pentru cea de-a zecea directivă, referitoare la armonizarea legislațiilor naționale în materia fuziunii transfrontaliere a societăților pe acțiuni. Propunerea, care datează din 1985, a fost adoptată în 2005. Directiva 2005/56/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 octombrie 2005 asupra fuziunii lor transfrontaliere ale societăților de capital, publicată în JOCE, L, 301 din 25.11.2005.

¹⁰ Directiva privind divizarea societăților pe acțiuni, modificată prin Directiva nr. 2007/63/CE.

¹¹ Privind cerințele de publicitate impuse sucursalelor deschise într-un stat membru de anumite tipuri de societăți guvernate de legea altui stat.

¹² Privind societățile cu răspundere limitată cu asociat unic.

¹³ Ion Băcanu, Modificarea și completarea Legii nr. 31/1990 privind societățile comerciale, în RDC, nr. 9/1997, p. 10.

¹⁴ Ion Băcanu, Modificarea și completarea Legii nr. 31/1990 privind societățile comerciale, în RDC, nr. 9/1997, p. 10.

¹⁵ Ion Băcanu, loc. cit.

¹⁶ Cristian Pârvan, <http://juridice.ro>.

¹⁷ Eugen Ghiulea, <http://juridice.ro>.

¹⁸ Pe larg, Raluca Bărbuneanu, Firmele românești nu sunt pregătite pentru a face față integrării în UE, Adevărul, 23 martie 2005.

¹⁹ Privatizările, alături de alte probleme (monopoluri, fuziuni, multinaționale), sunt probleme nerezolvate în dreptul intern al statelor membre ale U.E. cu un mare impact asupra schimburilor comerciale. L.C.B. Gower, D.D. Prentice, B.G. Pettet, op. cit., p. 74-77.

CE NU SPUNE CONSTITUTIA

Anca Păduraru
Sergiu Coșoreanu

Politicienii invocă în aceste zile mai mult decât oricând legea fundamentală a țării. Constituția este interpretată în favoarea deciziilor politice și apoi invocată din nou pentru a contesta hotărârile luate de unii. Constituția e o bucată de hârtie ca oricare alta. Se spune că e o Lege fundamentală și că are putere; se spune că trebuie respectată pentru că are supremația. Dar și acestea sunt doar simple cuvinte. Puterea documentului nu stă exclusiv în respectul cu care o tratează oamenii care sunt în pozițiile de putere, oricare ar fi acestea. Nu numai cei care aduc puterea la îndeplinire, ci, mai ales, oamenii de rând dau forță gradului de respect față de Constituție. Ea nu este făcută mai mult pentru politicieni și mai puțin pentru oamenii de rând.

Ai nevoie de lege chiar și atunci când normele sunt respectate. Dacă am avea o clasă politică responsabilă, care să acționeze doar în interesul cetățenilor acestei țări, și atunci am mai avea nevoie de Constituție.

Orice Constituție s-ar face, pentru unii, tot nu o să fie bună. O modificăm mâine, poimâine ne vom da seama că în altă parte nu e bună căci politicul, juridicul evoluează și Constituția rămâne în urmă. Totdeauna lanțul se rupe unde veriga e cea mai slabă.

Deși incompletă și imprecisă, vom analiza pe baza ei o situație nemaîntâlnită în practica postdecembristă și necomentată în tratatele de drept.

Pentru a evidenția cele susținute mai sus urmează să analizăm situația concretă cu care s-a confruntat sistemul politic în România cu puțin timp în urmă, o situație care a condus la o criză politică fără precedent, cel puțin după 1989.

Ca urmare a remanierii unui ministru (de interne), pe data de 1 octombrie¹, colegii săi (ministrii) din același partid s-au retras de la guvernare depunându-și demisiile. Din acest moment, suntem în prezența unui Guvern minoritar, întrucât cei rămași nu beneficiază de susținere majoritară în Parlament. Pe locurile vacante au fost investiți ministrii din același partid cu cei rămași la guvernare.

Cum era de așteptat, opoziția profitând de

situația nou creată, a inițiat o moțiune de cenzură²²

Art 113 -

Moțiunea de cenzură

(1) Camera Deputaților și Senatul, în ședință comună, pot retrage încrederea acordată Guvernului prin adoptarea unei moțiuni de cenzură, cu votul majorității deputaților și senatorilor.

Pe data de 13 octombrie, pentru prima dată în cele două decenii de democrație, o astfel de moțiune a trecut de votul Parlamentului. Se ridică problema, după retragerea încrederii, în prezența cărui cabinet suntem? A unuia interimar sau demisionar?

Conform specialiștilor³, se apreciază că nu a fost și nici nu este vorba de un cabinet interimar, ci de unul demisionar. Calitatea de interimar presupune situația în care o persoană, la propunerea unei alte persoane, în condițiile stabilite de Constituție dobândește dreptul de a exercita atribuțiile unei alte persoane care este titulara funcției sau demnității publice respective. În cazul nostru, premierul, în exercițiu nu și-a pierdut niciun moment atributul calității sale de premier. El nu are calitatea de interimar pentru că el este cel care exercită această funcție și care a obținut votul de investitură anterior introducerii moțiunii de cenzură. Putem afirma că este un Guvern restrâns, care funcționează la limita constituționalității sau legalității.⁴ Având în vedere cele afirmate sunt incidente dispozițiile art 110⁵ din Constituția României. Astfel, în timp ce primul-ministru nu depinde de termenul de 45 de zile, miniștri interimari sunt în această situație. Analizând articolul, observăm că suntem în prezența a patru situații determinate: una tipică și trei situații atipice.

Cea tipică se observă cu ușurință din art. 110 alin(1). Noi ne aflăm în prezența primei situații atipice, aceea când un guvern pierde prin votul majorității parlamentare încrederea acordată.

Ce ar fi trebuit să facă primul-ministru pentru a evita o asemenea "sanctiune constituțională"?

Avându-se în vedere că situația a început cu remanierea unui ministru continuând cu depunerea demisiilor celorlalți (colegii săi), sunt incidente dispozițiile art 85(3)⁶⁶ Art. 85 - Numirea Guvernului din Constituție. Premierul avea obligația constituțională de a obține votul de încredere în fața Parlamentului pe cabinetul nou format.

În cazul încetării mandatului, până la depunerea jurământului de către membrii noului Guvern, Guvernul continuă să îndeplinească numai actele cu caracter individual sau normativ, necesare

pentru administrarea treburilor publice, fără a promova politici noi. În această perioadă, Guvernul nu poate emite ordonanțe și nu poate iniția proiecte de lege.

În termen de 15 zile de la data încetării mandatului Guvernului sau al unuia dintre membrii săi, acestia vor prezenta situația privind gestionarea activității ministeriale de care au răspuns, precum și a problemelor aflate în curs de derulare, pe baza unui protocol de predare-primire.⁷

Următorul pas este investitura unui nou guvern. Procedura de investitură este inițiată și finalizată⁸ de Președintele României. El are obligația constituțională de a consulta⁹ partidul care deține majoritatea absolută în Parlament ori, dacă nu există o asemenea majoritate, a partidelor reprezentate în Parlament.

În legătură cu puterile Președintelui, acesta își poate desemna un premier după propriile preferințe, cum s-a și întâmplat în speța noastră, neținând cont de propunerea partidelor. Cel mai probabil, Guvernul premierului desemnat nu va obține votul de încredere din partea Parlamentului. În legătură cu ce se va întâmpla dacă nici următorul desemnat nu va obține votul de încredere a Parlamentului urmează să răspundem după ce vom analiza art. 89 din Constituție în care este prevăzută situația dizolvării Parlamentului.

Aceasta poate să intervină în caz de criză guvernamentală gravă cu îndeplinirea cumulativă a nu mai puțin de trei condiții fundamentale la care se mai adaugă alte condiții speciale, care trebuie ori nu a fi îndeplinite, după caz¹⁰.

Astfel, dizolvarea Parlamentului este o atribuție lăsată la latitudinea președintelui:

1. după consultarea președinților celor două Camere și a liderilor grupurilor parlamentare
2. dacă acesta (Parlamentul n.n.) nu a acordat votul de încredere pentru formarea Guvernului în termen de 60 de zile de la prima solicitare
3. numai după respingerea a cel puțin două solicitări de investitură

Condiții speciale:

1. în cursul unui an, Parlamentul poate fi dizolvat o singură dată
2. nu poate fi dizolvat în ultimele șase luni ale mandatului Președintelui României
3. și nici în timpul stării de mobilizare, război, de asediu sau de urgență.

În sistemul nostru constituțional actual, s-a

optat pentru restrângerea acestei atribuții a șefului statului numai la situația în care trebuie format un nou Guvern, fie după alegerile legislative, fie în urma exprimării unui vot de neîncredere în cel existent. Măsura dizolvării Camerelor trebuie să fie rezultatul eșecului evident de formare a unui Guvern care să aibă acceptul Parlamentului.¹¹

Cu alte cuvinte, exercitarea dreptului de dizolvare a Parlamentului este supusă unor limite constituționale care au în vedere eșecul evident al tentativelor de formare a Guvernului.¹²

Dizolvarea este o dimensiune a funcției de mediere prezidențială: evitarea unui blocaj instituțional poate forța adoptarea acestei proceduri. Relevanța politică a gestului a impus consultarea șefului de stat cu alți actori interesați, în mod direct: președinții celor două camere, precum și liderii grupurilor parlamentare. Nu este mai puțin adevărat că soluția definitivă este cea aleasă de Președinte, care are și obligația de a veghea la respectarea constituției.¹³

Este clar că avem în vedere o măsură gravă, ce nu poate fi luată decât în situații cu totul deosebite, dar în condiții normale ale vieții politice și în nici un caz în timpul stării de asediu, de urgență sau în ultimele șase luni ale mandatului prezidențial, într-un asemenea caz existând temeri că dizolvarea ar putea fi făcută de Președinte pentru a-și asigura în continuare influența politică.¹⁴

Ce se întâmplă dacă Parlamentul va respinge atât primul cabinet, cât și al doilea cabinet propus de premieri. Poate Președintele dizolva Parlamentul până la alegerile prezidențiale?

Răspunsul este negativ, dacă acesta se află în ultimele șase luni de mandat legislativ.

Poate Președintele dizolva Parlamentul după alegerile prezidențiale, când încă se află în exercitiul funcției sale ?

Avem rezerve în a da un răspuns afirmativ și la această întrebare pentru că până la realizarea transferului de putere în noul mandat, (după validarea de către Curtea Constituțională și depunerea jurământului Președintelui în fața Parlamentului), Președintele încă se află în ultimele șase luni de mandat.

Dar poate dizolva Președintele Parlamentul după alegerile prezidențiale când două cabinete au fost respinse în ultimele șase luni de mandat ?

Răspunsul nu îl găsim în actuala reglementare constituțională, nici în doctrină. Ca propunere de *lege ferenda* consideram ca fiind potrivit un răspuns

negativ. Ne întemeiem susținerile potrivit principiului *ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus*, art. 89 fiind de strictă interpretare.

O altă lacună constituțională o regăsim în următoarea situație: Președintele desemnează un premier X, al cărui cabinet nu va primi votul de investitură. După aceea, prim-ministru va fi desemnată tot aceeași persoană X. Iși vor risca oare parlamentarii scaunele, cu greu obținute, să nu acorde nici a doua oară votul de investitură? (Președintele nefiind în ultimele 6 luni de mandat) Suntem de părere că nu-și vor risca funcțiile.

Concluzionând, putem afirma că potrivit actualei Constituții, Parlamentul nu are nicio putere și nu poate impune nicio restricție în privința desemnării primului-ministru. El poate doar amâna acest proces.

De asemenea, revizuirea din 2003 a legii fundamentale cu menținerea articolului 89 modificat ne semnificativ¹⁵, ne duce cu gândul că s-a făcut pur în scopul aderării României la Uniunea Europeană (interese), și nu în favoarea cetățenilor.

Bibliografie:

A. Iorgovan, *Tratat de drept administrativ*, Ed. All Beck, ed a IV-a, Vol 1, București, 2005

A. Trăilescu, *Drept administrativ – Curs universitar*, ed a III-a, Ed, C.H.Beck, București, 2008

D.A.Tofan, *Drept administrativ*, Ed. All Beck, Vol. 1, București, 2003

M. Preda, *Drept Administrativ - Parte Specială*, Ed. Lumina Lex, București, 2001

I. Stanomir, *Constituționalism și postcomunism – un comentariu al Constituției României*, ed. a II-a, Ed Unversității din București, București, 2007

Constituția României

Internet: http://www.tvr.ro/articol_print.php?id=70739

Note de subsol:

¹ Este vorba despre Dan Nica, reprezentant al PSD în Guvernul premierului Emil Boc, fost ministru al Administrației și Internelor.

(2) Moțiunea de cenzură poate fi inițiată de cel puțin o pătrime din numărul total al deputaților și senatorilor și se comunică Guvernului la data depunerii.

(3) Moțiunea de cenzură se dezbate după 3 zile de la data când a fost prezentată în ședința comună a celor două Camere.

(4) Dacă moțiunea de cenzură a fost respinsă, deputații și senatorii care au semnat-o nu mai pot iniția, în aceeași sesiune, o nouă moțiune de cenzură, cu excepția cazului în care Guvernul își angajează răspunderea potrivit articolului 114.

³ D. A. Tofan, http://www.tvr.ro/articol_print.php?id=70739

⁴ idem

⁵ Art 110- Încetarea mandatului (Guvernului n.n.)

1) Guvernul își exercită mandatul până la data validării alegerilor parlamentare generale.

(2) Guvernul este demis la data retragerii de către Parlament a încrederii acordate sau dacă primul-ministru se află în una dintre situațiile prevăzute la articolul 106, cu excepția revocării, ori este în imposibilitatea de a-și exercita atribuțiile mai mult de 45 de zile.

(3) În situațiile prevăzute în alineatul (2) sunt aplicabile prevederile articolului 103.

(4) Guvernul al cărui mandat a încetat potrivit alineatelor (1) și (2) îndeplinește numai actele necesare pentru administrarea treburilor publice, până la depunerea jurământului de membrii noului Guvern.

(1) Președintele României desemnează un candidat pentru funcția de prim-ministru și numește Guvernul pe baza votului de încredere acordat de Parlament.

(2) În caz de remaniere guvernamentală sau de vacanță a postului, Președintele revocă și numește, la propunerea primului-ministru, pe unii membri ai Guvernului.

(3) Dacă prin propunerea de remaniere se schimbă structura sau compoziția politică a Guvernului, Președintele României va putea exercita atribuția prevăzută la alineatul (2) numai pe baza aprobării Parlamentului, acordată la propunerea primului-ministru.

⁷A. Trăilescu, *Drept administrativ*

– Curs universitar, ed a III-a, Ed, C.H.Beck,

București, 2008, p.18.

⁸Art. 103 – Investiția (Guvernului n.n.)

(1) Președintele României desemnează un candidat pentru funcția de prim-ministru, în urma consultării partidului care are majoritatea absolută în Parlament ori, dacă nu există o asemenea majoritate, a partidelor reprezentate în Parlament.

(2) Candidatul pentru funcția de prim-ministru va cere, în termen de 10 zile de la desemnare, votul de încredere al Parlamentului asupra programului și a întregii liste a Guvernului.

(3) Programul și lista Guvernului se dezbate de Camera Deputaților și de Senat, în ședință comună. Parlamentul acordă încredere Guvernului cu votul majorității deputaților și senatorilor.

⁹Teoria avizului. Sunt trei tipuri de avize. Facultativ, consultativ și conform. Astfel, președintele are obligația consultării Parlamentului, dar nu are și obligația să respecte decizia acestuia. Deci consultă, dar face ce vrea.

¹⁰A. Iorgovan, *Tratat de drept administrativ*, Ed. All Beck, ed a IV-a, Vol 1, București, 2005, p. 305.

¹¹Primul Parlament, ales în baza Constituției din 1991, a excelat prin discuții interminabile, prin comisii de anchetă fără rost, etc. și, corespunzător, printr-o foarte scăzută eficiență sub aspectul legiferării, cu efecte negative greu de calculat în ceea ce privește reforma economică și legislativă. Al doilea a dezvoltat această practică, a delegării legislative, „legiferarea” fiind preluată de Guvern prin ordonanțe.

Este evident că la aceste situații a contribuit și soluția art. 89, care îi face pe parlamentari aproape inamovibili pe perioada mandatului. Altfel, ar fi reacționat parlamentarii, iar procesul de maturizare a grupurilor parlamentare ar fi evoluat mult mai rapid dacă șeful statului ar fi avut dreptul să dizolve parlamentul, fie și numai pentru faptul că Parlamentul nu putea sau nu dorea să legifereze. Ce poate fi mai important în viața parlamentară decât legiferarea, nu vorbim de „puterea legislativă”?

¹²D.A.Tofan, *Drept administrativ*, Ed. All Beck, Vol. 1, București, 2003, p.117 apud I. Vida. *Puterea executivă și administrația publică*, Ed. Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, București, 1994, p.49-53, p.62-64.

În același sens, M. Preda, *Drept Administrativ - Parte Specială*, Ed. Lumina Lex, București, 2001, p.30-34, p.39-41.

¹³I.Stanomir, *Constituționalism și postcomunism – un comentariu al Constituției României*, ed. a II-a, Ed Universității din București, București, 2007, p. 134.

¹⁴D.A.Tofan, *op.cit.*, p.118.

¹⁵Art. 89 – Dizolvarea Parlamentului

(1) După consultarea președinților celor două Camere și a liderilor grupurilor parlamentare, Președintele României poate să dizolve Parlamentul, dacă acesta nu a acordat votul de încredere pentru formarea Guvernului în termen de 60 de zile de la prima solicitare și numai după respingerea a cel puțin două solicitări de investiție.

(2) În cursul unui an, Parlamentul poate fi dizolvat o singură dată.

(3) Parlamentul nu poate fi dizolvat în ultimele 6 luni ale mandatului Președintelui României și nici în timpul stării de mobilizare, de război, de asediu sau de urgență.

Singura modificare a fost adusă alin 3. prin care s-au adăugat cuvintele starea de mobilizare și cea de război.

The European Law Students' Association

GALAȚI

CINE ESTE ELSA?

ELSA (The European Law Students' Association) a fost înființată în 1981 de studenți la drept din Austria, Germania, Polonia și Ungaria, fiind cea mai mare organizație internațională a studenților la drept și a tinerilor juriști. În prezent, ELSA există în 40 de țări europene, în cadrul a peste 200 de universități, reunind peste 30.000 de membri.

ELSA România este singura asociație a studenților la Drept care activează la nivel național, reunind aproximativ 300 de membri activi din București, Cluj-Napoca, Constanța, Craiova, Iași, Oradea, Sibiu, Timișoara, Galați. ELSA România a luat ființă în 1990, în 1993 devenind membru cu drepturi depline al ELSA Internațional.

Scopul ELSA acela de a contribui la educația juridică, este să stimuleze înțelegerea reciprocă și să promoveze responsabilitatea socială a studenților la drept și a tinerilor juriști.

Mijloacele ELSA

-promovarea oportunităților oferite studenților la drept și tinerilor juriști, în spiritul dialogului critic și al cooperării științifice;

-contribuția în formarea unor juriști cu o deschidere intelectuală largă și cu aptitudini profesionale cât mai bine dezvoltate;

-încurajarea studenților la drept și a tinerilor juriști să acționeze pentru binele societății.

ELSA beneficiază de statut consultativ pe lângă:

-Consiliul Europei (din 2000)

-ONU

-UN ECOSOC (UN Economic and Social Council) – din 1997

-UNCITRAL (UN Commission on International Trade Law) – din 1997

-UNESCO (UN Educational, Scientific and Cultural Organisation) – din 1994

-UNHCR (UN High Commissioner for Refugees) – din 1994

DE CE SĂ FII MEMBRU ELSA?

ELSA Galați are drept scop promovarea educației nonformale în rândul studenților și absolvenților de științe juridice și administrative. Educația nonformală constă în expunerea studentului la o serie de activități extracuriculare în care acesta are ocazia să își formeze deprinderi, să își dezvolte abilități și aptitudini specifice unei cariere juridice.

Acestea completează educația formală prin faptul că îi oferă un cadru practic de informare. În consecință, oferta ELSA este una compusă din trei elemente: formarea profesională prin învățarea practică, formarea prin instructaj și cea prin internship - posibilitatea de a fi format în interiorul unei companii.

ELSA PENTRU COMUNITATE, ELSA PENTRU PARTENERI

Pentru comunitatea locală, ELSA Galați caută să promoveze, prin conferințe

și campanii de informare cunoașterea de către cetățeni a legislației în vigoare, a drepturilor fundamentale ale omului stabilite prin convenții și tratate internaționale, precum și a obligațiilor menite să protejeze valorile morale și siguranța socială.

ELSA Galați promovează atât în rândul elevilor de liceu, cât și în rândul persoanelor care vor să se reorienteze în plan profesional, admiterea la o facultate de drept și urmarea unei cariere juridice. Accedând la acest domeniu, ei se vor bucura de o formare continuă, calitativă, responsabilă și solicitată de mai multe paliere ale societății.

ELSA Galați promovează o activitate de voluntariat desfășurată într-un cadru profesionist, elistist și responsabil. Existând o colaborare permanentă cu specialiști în drept, membrii ELSA Galați vor beneficia de o precalificare în domeniul juridic necesară angajării ulterioare.

ACTIVITĂȚI ELSA ÎN URMĂTOARELE ȘASE LUNI

-Promovarea educației nonformale prin campanii la nivel instituțional și de tip caravană.

-Captarea viitorilor studenți în domeniul juridic/reorientarea acestora către Facultatea de drept.

-Organizarea de traininguri pentru aprofundarea aptitudinilor în drept.

-Organizarea unor procese simulate desfășurate sub îndrumarea unor personalități din mediul academic și profesional.

-Constituirea unui club de dezbateri academice (debate) sub îndrumarea unor trainerii profesioniști.

-Organizarea unui concurs de eseuri și redactarea unei reviste menite să pună în valoare creativitatea studentului și potențialul său științific.

-Organizarea de conferințe și seminarii pe teme de actualitate la nivel local/national/internațional.

-Obținerea unor stagii de practică naționale și internaționale pentru perioada vacanței de vară.

-Obținerea unor internship-uri atât la nivel local cât și la nivel național și internațional.

-Organizarea unor sesiuni de consiliere profesională.

-Organizarea unor acte de caritate la nivel local.

ELSA Galați se va ocupa de aducerea unor trainerii pentru pregătirea studenților și a tinerilor juriști în domenii precum: team building, leadership, project management, public speaking etc.

ELSA Galați oferă prin aceste activități posibilitatea dezvoltării personale dar și condensarea unor activități ce ar putea fi desfășurate în decursul mai multor ani după terminarea facultății. Astfel, proaspătul absolvent de facultate, tânărul jurist va avea o pregătire ce îi va favoriza angajarea în domeniul vizat de acesta.

ELSA Galați vizează obținerea sprijinului unor profesori îndrumatori pentru realizarea unor procese simulate. Acestea le vor oferi studenților o bază practică și le vor dezvolta abilitățile necesare pentru a deveni un bun practician. Procesele simulate vor dinamiza activitatea studenților de drept și vor stabili un liant între cunoștințele teoretice și cele practice.

Scopul pentru care ELSA Galați va înființa un club de dezbateri academice este de a dezvolta capacitatea oratorică a jucătorilor ce vor fi capabili să construiască o serie de enunțuri folosindu-se de o argumentație puternică precum și de a dezvolta personalitatea tinerilor.

Atât concursul de eseuri, cât și redactarea unei reviste științifice vin să demonstreze că membrii ELSA sunt preocupați de cercetare științifică, au potențial critic, interes pentru noutate și progres legislativ.

Periodic, ELSA Galați va organiza o serie de conferințe al caror scop este de a oferi participanților informații de actualitate din partea unor persoane relevante, iar pe de altă parte de a stabili un dialog între audiență și vorbitori.

Prin obținerea unor stagii de practică naționale, ELSA Galați va contribui la îmbunătățirea pregătirii teoretice și practice a studenților, pregătire care conduce la construirea unei imagini pozitive a Facultății de drept dar și la captarea unor juriști profesioniști de către ceilalți specialiști.

Activitatea în cadrul ELSA Galați oferă studenților și tinerilor juriști oportunitatea de a dobândi o experiență în domeniul în care își doresc să lucreze fără a li se pretinde o experiență anterioară. Obținerea și realizarea unor internship-uri la nivel internațional oferă posibilitatea dezvoltării culturale prin compararea sistemelor de drept și stimularea inițiativei individuale pentru îmbunătățirea sistemului.

Organizarea sesiunilor de consiliere profesională aduce un plus în procesul de pregătire juridică, în sensul că, odată aflat

profilul unei activități juridice, studentul își va canaliza eforturile privind studiul în funcție de abilitățile sale.

Mai mult decat voluntar, un profesionist!

DATE CONTACT:

Remus ȘERBAN

Președinte

remus.serban@gmail.com

+40741280133

Valentin HAHUI

Secretar General

v.hahui@gmail.com

+40742150634

Andreea BĂZĂR

Vicepreședinte Marketing

a.bazar@gmail.com

+40728231518

Paula SOFRONI

Vicepreședinte Activități Academice

p.sofroni@gmail.com

+40744241025

Alina PAMPU

Vicepreședinte Seminarii & Conferințe

a.pampu@gmail.com

+40741922604

Teodora IRIMIA

Vicepreședinte STEP

teo.irimia@gmail.com

+40745163044

